

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z języka polskiego w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania**

**Tytuł programu: Nowe słowa na start
Autor programu: Marlena Derlukiewicz**

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń potrafi:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
2. Charaktery	• opisać obraz • nazwać barwy użyte przez artystę	• przedstawić skojarzenia związane z obrazem • wyrazić swoją opinię na temat obrazu	• zinterpretować znaczenie barw • wyjaśnić, dlaczego na obrazie są dwa wizerunki tego samego mężczyzny	• zinterpretować tytuł obrazu • zinterpretować przesłanie obrazu w kontekście prawdy o człowieku	• podjąć dyskusję na temat przyczyn postrzegania tej samej osoby na różne sposoby • porównać obraz z innymi tekstami kultury podejmującymi temat postrzegania człowieka z różnych perspektyw
3. Wytrzymalność	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj literacki utworu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować główną bohaterkę utworu • omówić postawy pozostałych bohaterów utworu	• omówić sposób przedstawienia opisanej historii w artykułach prasowych	• omówić wpływ narracji na odbiór utworu	• na podstawie wywiadu z autorką wypowiedzieć się na temat funkcji humoru w tekstach literackich
4. Podróż w czasy starożytne	• określić ramy czasowe starożytności	• wypowiedzieć się na temat wierzeń ludzi żyjących w starożytności • wymienić najważniejsze cechy antycznej sztuki	• wypowiedzieć się na temat dziedzictwa kulturowego wywodzącego się z religii	• wymienić osiągnięcia cywilizacyjne, które zawdzięczamy ludziom żyjącym w starożytności	• wypowiedzieć się na temat dziedzictwa cywilizacyjnego starożytności, wartościując je • omówić wybrane dzieła antycznej sztuki
5. Niezlomność	• omówić treść fragmentów tekstu • wymienić przydomki	• wymienić cechy charakteru Ateny i zilustrować je przykładami	• określić temat mitu i wyjaśnić jego funkcję	• ocenić postępowanie bogini	• podjąć dyskusję na temat wpływu emocji na postępowanie

	Ateny i przypisywane jej atrybuty				
6. Pokora	• omówić treść fragmentu tekstu	• ułożyć plan wydarzeń przedstawionych w przypowieści • wymienić cechy bohaterów przypowieści i zilustrować je przykładami	• ocenić zachowanie ojca • wypowiedzieć się na temat emocji towarzyszących starszemu synowi	• sformułować morał przypowieści • wyjaśnić znaczenie frazeologizmu <i>syn marnotrawny</i>	• podjąć dyskusję na temat sensu dawania komuś drugiej szansy • omówić obraz Keitha Vaughana <i>Powrót syna marnotrawnego</i> • odnaleźć w różnych źródłach inne realizacje motywu syna marnotrawnego
7. Silny charakter (lektura uzupełniająca)	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować bohatera utworu	• omówić sposób przedstawienia przeżyć wewnętrznych bohatera • zinterpretować wskazane słowa	• dokonać analizy sposobu przedstawienia rekinów	• podjąć dyskusję na temat sentencji i odnieść te słowa do wybranych tekstów kultury
8. Czarny charakter	• omówić treść fragmentów tekstu • wymienić cechy Lorda Voldemorta • omówić metody działania Lorda Voldemorta	• wskazać cele Lorda Voldemorta • wymienić przeciwników Lorda Voldemorta	• omówić działania podejmowane przez Zakon Feniksa po to, aby unieszkodliwić Lorda Voldemorta • odnieść określenie <i>czarny charakter</i> do Lorda Voldemorta	• ocenić postawę Korneliusza Knota	• omówić postać będącą antywzorem z innego tekstu kultury
9. Jak komponować tekst i budować akapity?	• wymienić cechy dobrze skomponowanego tekstu • wskazać w podanym tekście główne zdanie akapitu	• sformułować plan wypowiedzi argumentacyjnej • uporządkować wskazaną wypowiedź	• poprawić wskazane wypracowanie • sformułować wstęp do wypracowania • wskazać wyrazy i wyrażenia sygnalizujące powiązania między zdaniami	• stworzyć wewnętrznie uporządkowane, spójne wypracowanie	
10. i 11. Jak napisać opowiadanie inspirowane mitem lub przypowieścią?	• wymienić cechy mitu i przypowieści	• zgromadzić informacje na temat symbolicznego znaczenia postaci mitologicznych • zgromadzić informacje na temat metaforycznej	• dokonać analizy tekstu współczesnej wersji mitu • dokonać analizy tekstu współczesnej wersji przypowieści	• zredagować opis przeżyć wewnętrznych postaci mitologicznej i/lub biblijnej • stworzyć opowiadanie inspirowane mitem i/lub przypowieścią	

		wymowy przypowieści			
12. i 13. Odmienne i nieodmienne części mowy	- wymienić odmienne i nieodmienne części mowy - scharakteryzować odmienne i nieodmienne części mowy	- nazwać części mowy występujące w tekście - określić formy odmiennych części mowy - uzupełnić tekst właściwymi przyimkami	- przekształcić formy czasowników - użyć czasowników we właściwych formach - przeredagować zdania, używając właściwych zaimków	użyć w zdaniach właściwych spójników	
14. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	- wymienić części mowy, z którymi <i>nie</i> piszemy łącznie i rozdzielnie - wymienić wyjątki od obowiązujących reguł	uzupełnić tekst poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>nie</i>	wskazać regułę ortograficzną właściwą dla podanych przykładów	zredagować tekst, w którym występują poprawnie zapisane wyrazy z <i>nie</i>	
15. Imiesłowy przymiotnikowe	- zdefiniować imiesłowy - zdefiniować imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne - omówić regułę tworzenia imiesłowów przymiotnikowych	wskazać imiesłowy przymiotnikowe w podanym tekście	- wskazać imiesłowy przymiotnikowe w tekście i podzielić je na kategorie - uzupełnić tekst właściwymi imiesłowami przymiotnikowymi	- przekształcić formy czasowników w imiesłowy przymiotnikowe - utworzyć i nazwać imiesłowy przymiotnikowe	
16. Imiesłowy przysłówkowe	- zdefiniować imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie - omówić regułę tworzenia imiesłowów przysłówkowych	wskazać imiesłowy przysłówkowe w podanym tekście	- wskazać imiesłowy przysłówkowe w tekście i podzielić je na kategorie - uzupełnić tekst właściwymi imiesłowami przysłówkowymi	- przekształcić formy czasowników w imiesłowy przysłówkowe - utworzyć i nazwać imiesłowy przysłówkowe	
17. Pisownia <i>nie</i> z imiesłowami	wymienić zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami	zastąpić określenia oznaczające cechy imiesłowami z przeczeniem <i>nie</i>	utworzyć imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i>	zredagować tekst, w którym występują imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i>	
18. Podsumowanie. Sprawdź, czy	- odtworzyć najważniejsze fakty i opinie - posługiwać się	wykorzystywać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - przedstawiać własne stanowisko	- poprawnie interpretować wymagany materiał - właściwie argumentować	- wykorzystywać bogate konteksty - formułować i rozwiązywać problemy badawcze

potrafisz	pojęciami: <i>starożytność, sztuka antyczna, mit, przypowieść (parabola), symbol, epika, odmienne i nieodmienne części mowy, imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie, kompozycja tekstu, opowiadanie inspirowane mitem lub przypowieścią</i>			• uogólniać, podsumowywać i porównywać	
19. Cienie i blaski życia	• opisać obraz	• opisać postacie przedstawione na obrazie • omówić kolorystykę dzieła	• odnieść sytuację przedstawioną na obrazie do jego tytułu • omówić kompozycję dzieła	• wypowiedzieć się na temat roli gry światła	• omówić wybrany tekst kultury tematycznie zbliżony do dzieła Auguste’a Renoira
20. Szczęście w nieszczęściu	• omówić treść fragmentów tekstu	• opisać reakcje mędrca na poszczególne okoliczności • określić myśl przewodnią poznanej bajki filozoficznej	• omówić funkcję pytań retorycznych w tekście	• zinterpretować funkcję odniesień do zjawisk przyrody w tekście	• zinterpretować obraz Olega Kharkhana <i>Tragiczny list</i> w kontekście poznanej bajki filozoficznej
21. Podróż w czasy renesansu	• określić ramy czasowe renesansu • wyjaśnić pochodzenie nazwy epoki	• zdefiniować humanizm • wymienić najważniejsze dokonania renesansowe i określić ich funkcję • wymienić najważniejszych twórców epoki	• omówić specyfikę sztuki renesansowej	• omówić dzieło renesansowe	• omówić wybrane dzieło lub wynalazek Leonarda da Vinci • opisać renesansowe miasto idealne
22. Twórca i jego dzieło – Jan Kochanowski	• wymienić najważniejsze etapy życia Jana Kochanowskiego	• scharakteryzować twórczość poety	• wskazać elementy renesansowe w twórczości Jana Kochanowskiego	• przedstawić funkcję Czarnolasu w twórczości poety	
23. Pół żartem, pół serio	• omówić treść utworów	• określić charakter fraszek	• wskazać elementy humoru we fraszkach	• omówić sposób obrazowania w utworach	• wskazać konteksty utworów i nawiązania do nich

(lektura obowiązkowa)					
24. Na scenie życia (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>fraszka</i>, <i>wiersz sylabiczny</i>, <i>rym</i>, <i>powtórzenie</i> • omówić treść fraszki • wskazać środki stylistyczne użyte przez Jana Kochanowskiego	• przedstawić układ rymów we fraszce • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>fraszka</i> w różnych kontekstach	• omówić funkcję powtórzenia na początku fraszki • omówić funkcję środków stylistycznych użytych w utworze	• omówić funkcję wyliczenia wartości ważnych dla człowieka • zinterpretować dwa ostatnie wersy utworu w odniesieniu do toposu świata jako teatru	• omówić cechy wspólne poznanych fraszek
25. Wartość zdrowia (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>apostrofa</i> • omówić treść fraszki	• wskazać środki stylistyczne użyte przez poetę	• określić funkcję apostrofy rozpoczynającej utwór • określić funkcję wyliczenia	• sformułować główną myśl fraszki • zinterpretować funkcję uosobienia w tekście	• podjąć dyskusję na temat aktualności poznanej fraszki
26. i 27. Przepis na szczęście (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>archaizm</i> • omówić treść utworów • wskazać podmiot liryczny każdej z fraszek • wskazać adresata lirycznego fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i> • wskazać archaizmy w utworach	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego każdej z fraszek • wskazać apostrofę we fraszce <i>Na lipę</i> i wyjaśnić jej funkcję • przedstawić współczesne formy wskazanych archaizmów	• przedstawić stosunek Jana Kochanowskiego do natury na podstawie fraszki <i>Na lipę</i> • określić kontekst biograficzny fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i>	• omówić renesansowy charakter fraszek	• podjąć dyskusję na temat najważniejszych aspektów życia
28. Być szczęśliwym	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • podzielić wiersz na części tematyczne	• omówić symbolikę ogrodu, przywołując kontekst biblijny • określić funkcję środków stylistycznych użytych przez poetę • zinterpretować tytuł utworu	• zinterpretować przyjęcie przez podmiot liryczny postawy wyprostowanej • omówić postrzeganie szczęścia przez podmiot liryczny	• omówić język utworu Czesława Miłosza • wypowiedzieć się na temat życia i twórczości poety
29. Wiejska sielanka	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>pieśń</i> • omówić treść pieśni	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego i adresata lirycznego	• omówić przedstawiony w wierszu kontrast pomiędzy życiem na wsi a życiem w	• omówić koncepcję życia na wsi przedstawioną w wierszu	• odnieść utwór do renesansowego humanizmu

(lektura obowiązkowa)	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu	utworu • wymienić obowiązki gospodarza i gospodyni • wskazać środki stylistyczne użyte w utworze	miejsce i określić jego funkcję • omówić funkcję środków stylistycznych użytych w utworze		
30. Radość życia (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>rym gramatyczny</i>, <i>apostrofa</i>, <i>uosobienie</i> • omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • określić rodzaje rymów występujących w wierszu	• zinterpretować metafory użyte w wierszu • omówić funkcję personifikacji	• wyjaśnić przesłanie wiersza	• nazwać adresata apostrofy zawartej w ostatniej zwrotce utworu i podać jego określenia bliskoznaczne • odnaleźć w dowolnych źródłach informacje na temat filozofii epikurejskiej
31. Stara bieda	• sformułować główne myśli tekstu	• omówić na podstawie tekstu różnice pomiędzy Polakami a reprezentantami innych nacji • wymienić funkcje narzekania	• przedstawić zalety narzekania wymienione w tekście	• wyjaśnić znaczenie rysunku umieszczonego w podręczniku w odniesieniu do treści tekstu	• podjąć dyskusję na temat funkcji narzekania • wymienić inne stereotypy dotyczące Polaków
32. i 33. Wobec śmierci (lektura obowiązkowa)	• omówić treść trenów • określić rodzaj liryki, który reprezentują treny	<i>Tren VII:</i> • wskazać adresatów utworu <i>Tren VIII:</i> • wskazać adresata utworu • wymienić cechy Urszulki przywołane przez podmiot liryczny	<i>Tren VII:</i> • omówić funkcję zdrobnień w wierszu • wyjaśnić dwojakie znaczenie wyrazu <i>skrzynka</i> użytego w utworze <i>Tren VIII:</i> • wyjaśnić funkcję kontrastu pomiędzy ukazaniem domu przed śmiercią Urszulki i po tym wydarzeniu	<i>Tren VII:</i> • omówić funkcję wykrzyknienia użytego w puencie utworu • omówić funkcję odwołania do ubioru dziecka wszystkie poznane treny: • porównać poznane utwory i wyrazić swoją opinię na temat zawartego w nich ładunku emocjonalnego • wskazać cechy wspólne poznanych trenów	• omówić wybrany tekst kultury, w którym została przedstawiona strata bliskiej osoby, i porównać go z utworami Jana Kochanowskiego
34.	• odtworzyć najważniejsze	• wykorzystywać	• wyciągać wnioski	• poprawnie interpretować	• wykorzystywać bogate konteksty

Co już wiemy o twórczości Jana Kochanowskiego?	fakty i opinie	najważniejsze konteksty	• przedstawiać własne stanowisko	wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze
35. Przeżywanie straty	• omówić treść fragmentów tekstu • wskazać narratora tekstu	• scharakteryzować narratora tekstu • opisać sposób przeżywania żałoby przez narratora i jego mamę	• omówić relacje pomiędzy bohaterami • zinterpretować sens zakończenia przywołanych fragmentów tekstu	• porównać sposoby przeżywania żałoby przez bohaterów książki z tym przedstawionym w trenach Jana Kochanowskiego	• wypowiedzieć się na temat przeżywania żałoby i sposobów kultywowania pamięci o zmarłych w innych kulturach
36. Jak opisywać dzieła sztuki?	• wymienić elementy, które powinien zawierać opis dzieła sztuki • zgromadzić informacje na temat opisywanego dzieła sztuki	• określić temat obrazu • określić kompozycję dzieła	• opisać kolorystykę i nastrój obrazu • wypowiedzieć się na temat proporcji dzieła	• zredagować opis wskazanego obrazu	
37. Malarstwo	• wymienić typy dzieł malarskich	• rozróżnić najważniejsze typy dzieł malarskich • wymienić główne środki wyrazu dzieła malarskiego	• wskazać główne środki wyrazu dzieła malarskiego na konkretnym przykładzie • wymienić kryteria, według których ocenia się obraz	• ocenić obraz według podanych kryteriów	• zrelacjonować wizytę w galerii lub muzeum
38. Archaizmy	• wymienić rodzaje archaizmów	• zastąpić archaizmy wyrazami współczesnymi • wskazać archaizmy w podanych zdaniach	• określić rodzaje podanych archaizmów • określić funkcję archaizmów w tekście stylizowanym	• stworzyć tekst z archaizmami	
39. Części zdania i związki wyrazowe w zdaniu – przypomnienie wiadomości	• wymienić części zdania	• wskazać główne części zdania i je nazwać • wskazać zdania bezpodmiotowe • wskazać w zdaniach określenia i je nazwać	• wypisać związki wyrazowe występujące w podanych zdaniach	• ułożyć wypowiedzenia z różnymi częściami zdania	
40. Wypowiedzenia – przypomnienie wiadomości	• wymienić rodzaje wypowiedzi w zależności od celu wypowiedzi • wymienić rodzaje zdań w zależności od liczby	• rozpoznać rodzaje wypowiedzi w zależności od celu wypowiedzi • odróżnić zdanie od równoważnika zdania	• przekształcić zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie	• utworzyć zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	

	orzeczeń	• rozpoznać rodzaje zdań w zależności od liczby orzeczeń • wskazać w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte • wskazać w tekście zdania złożone współrzędnie i podrzędnie			
41. Zdania złożone współrzędnie – przypomnienie wiadomości	• wymienić rodzaje zdań złożonych współrzędnie	• rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie • stosować poprawną interpunkcję w zdaniach złożonych współrzędnie	• tworzyć wykresy zdań złożonych współrzędnie	• tworzyć zdania złożone współrzędnie różnych typów	
42. Pisownia wyrazów wielką i małą literą – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	• wymienić zasady pisowni wyrazów wielką literą • wymienić zasady pisowni wyrazów małą literą	• uzupełnić tekst wyrazami zapisanymi od wielkiej i małej litery	• wyjaśnić zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą, odnosząc się do podanych przykładów • wyjaśnić zasadę pisowni wielką literą wyrazów w zwrotach grzecznościowych	• zastosować zasadę pisowni wielką literą wyrazów w zwrotach grzecznościowych w samodzielnie zredagowanym tekście	
43. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>renesans</i>, <i>sztuka renesansu</i>, <i>fraszka</i>, <i>tren</i>, <i>pieśń</i>, <i>wiersz sylabiczny</i>, <i>malarstwo</i>, <i>opis dzieła sztuki</i>, <i>archaizmy</i>, <i>wypowiedzenia</i>, <i>zdanie pojedyncze</i>, <i>zdanie złożone współrzędnie</i>, <i>zdanie złożone podrzędnie</i>, <i>równoważnik zdania</i>,	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

	<i>części zdania i związki wyrazowe w zdaniu</i>				
44. Relacje międzyludzkie	• opisać obraz	• wypowiedzieć się na temat postaci przedstawionych na obrazie • określić sytuację, w jakiej zostały przedstawione postaci	• omówić kompozycję dzieła • nazwać typ autoportretu, który naśladuje artystka	• wypowiedzieć się na temat funkcji mediów społecznościowych	• podjąć dyskusję na temat estetyki selfie
45. Porozumienie	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaje narracji	• scharakteryzować głównego bohatera tekstu • przedstawić opinie Marka o rodzicach	• porównać pierwszy i drugi wpis Marka oraz określić funkcję różnic między nimi • wskazać elementy stylu potocznego i języka młodzieży w treści bloga Marka	• dokonać analizy rozmowy ojca z synem • dokonać analizy drugiego wpisu na blogu i wskazać środki, za pomocą których bohater buduje swój wizerunek	• podjąć dyskusję na temat blogów młodzieżowych
46. Trudy wychowania (lektura uzupełniająca)	• omówić treść fragmentów tekstu • omówić świat przedstawiony w dziele	• scharakteryzować bohaterów fragmentów utworu • przedstawić rodzinę opisaną we fragmentach utworu	• przedstawić opinie bohaterów na temat wychowywania dzieci	• zinterpretować tytuł utworu	• zinterpretować tytuł utworu w kontekście historycznym
47. Każdy może być dobry – sens życia według Ebenezera Scrooge’a (lektura obowiązkowa)	• określić rodzaj literacki utworu • wskazać w słowach Scrooge’a kierowanych do siostrzeńca wypowiedź ironiczną	• wyjaśnić, kim jest główny bohater utworu i jak jego charakter uwidacznia się w wyglądzie • określić stosunek narratora do głównego bohatera tekstu • przedstawić wartości, którymi kierował się w życiu Scrooge, i wskazać te, których początkowo mu zabrakło	• zinterpretować wskazany fragment utworu • opisać uczucia Scrooge’a w chwili, gdy odeszła od niego ukochana kobieta	• napisać ogłoszenie, które zawiera informacje o wyglądzie postaci • zacytować sformułowania, dzięki którym narrator nawiązuje kontakt z czytelnikiem, i wyjaśnić, czemu służy taki zabieg	• omówić sposób spotęgowania przez narratora wrażenia tajemnicy i niesamowitości w opisie wydarzeń przy drzwiach domu Scrooge’a

		• porównać Scrooge’a z jego siostrzeńcem na podstawie ich wypowiedzi			
48. Przemiana bohatera pod wpływem świąt (lektura obowiązkowa)	• wypowiedzieć się na temat symbolicznego przesłania, jakie dla ludzi wierzących niosą święta Bożego Narodzenia • opisać wybrane święta z przeszłości głównego bohatera	• opisać, w jaki sposób w <i>Opowieści wigilijnej</i> zostało przedstawione Boże Narodzenie • określić stosunek Ebenezer Scrooge’a do świąt Bożego Narodzenia opisany na początku utworu • nazwać emocje towarzyszące Scrooge’owi w trakcie kolejnych podróży w czasie i przestrzeni • określić, co uświadomił sobie bohater podczas wizyty ostatniego ducha	• przedstawić wcześniejsze relacje Ebenezer Scrooge’a z ludźmi i wyjaśnić, co stało się z osobami, które kochał • opisać realia społeczne, w których dorastała główna postać utworu • podać przykłady zachowań i decyzji bohatera, które pokazują jego wewnętrzną przemianę • wyjaśnić, do jakich powszechnych skojarzeń związanych z Bożym Narodzeniem odwołał się Charles Dickens	• napisać wypracowanie na temat: „Czy – Twoim zdaniem – Ebenezer Scrooge wykorzystał swoją szansę, czy też jego przemiana była chwilowa?”	• przygotować prezentację na temat symboliki świąt w kulturze popularnej
49. i 50. Realizm i fantastyka w opowiadaniu Charlesa Dickensa (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić, w jaki sposób – oprócz bezpośrednich ocen i opisów – narrator charakteryzuje głównego bohatera opowiadania • opisać sposób przedstawienia duchów w utworze	• udowodnić, że Scrooge jest typowym przykładem filistra	• wyjaśnić, czemu miało służyć wprowadzenie do utworu elementów fantastycznych • omówić relacje między sferami realistyczną i fantastyczną w opowiadaniu	• sporządzić spis problemów społecznych, które zostały zaprezentowane w <i>Opowieści wigilijnej</i> • przygotować mowę dla adwokata broniącego Ebenezer Scrooge’a, w której przekonuje on duchy świąt, by podjęły walkę o duszę tej postaci	• wskazać różnice między światem współczesnym a tym przedstawionym w lekturze z uwzględnieniem warunków pracy, sytuacji dzieci i kobiet oraz problemu ubóstwa • przedstawić wiadomości o życiu w XIX-wiecznej Wielkiej Brytanii zdobyte dzięki lekturze <i>Opowieści wigilijnej</i>
51. Podróż w czasy oświecenia	• określić ramy czasowe oświecenia • wyjaśnić etymologię nazwy epoki	• wymienić priorytety oświeceniowe • wyjaśnić, co służyło rozpowszechnianiu idei oświecenia w Europie • wymienić dzieła sztuki	• omówić specyfikę polskiego oświecenia • scharakteryzować sztukę oświecenia	• omówić wybrane dzieło oświeceniowe	• zaprezentować wybraną postać oświecenia

		oświeceniowej			
52. i 53. Twórca i jego dzieło – Ignacy Krasicki	- wymienić najważniejsze etapy życia Ignacego Krasickiego - omówić treść poznanych bajek	- scharakteryzować twórczość poety - wskazać cechy gatunkowe w poznanych utworach	- wyjaśnić sens alegorii użytych w bajkach - przedstawić morały poznanych bajek	- wypowiedzieć się na temat udziału Ignacego Krasickiego w inicjatywach oświeceniowych - wypowiedzieć się na temat aktualności bajek poety	wskazać elementy światopoglądu oświeceniowego w bajkach Ignacego Krasickiego
54. Co już wiemy o twórczości Ignacego Krasickiego?	odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	wykorzystywać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - przedstawiać własne stanowisko	- poprawnie interpretować wymagany materiał - właściwie argumentować - uogólniać, podsumowywać i porównywać	- wykorzystywać bogate konteksty - formułować i rozwiązywać problemy badawcze
55. Przemijanie (lektura obowiązkowa)	- omówić treść wiersza - wskazać podmiot liryczny utworu	- wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu - omówić postawę podmiotu lirycznego wobec otaczającej go rzeczywistości - nazwać rodzaje rymów występujące w utworze	- zinterpretować funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu - zinterpretować sposób ukazania przemijania w wierszu - wskazać stały związek frazeologiczny użyty w wierszu i omówić jego funkcję	- postawić tezę interpretacyjną - dokonać analizy obrazu miłości przedstawionego w utworze	omówić różne sposoby przedstawienia motywu przemijania w tekstach kultury
56. Zrozumieć miłość (lektura obowiązkowa)	- omówić treść fragmentu utworu - zapisać w punktach historię Małego Księcia i róży	- wyjaśnić, jakie uczucia towarzyszyły Małemu Księciu w kontakcie z różą i jak one ewoluowały - wymienić konsekwencje <i>oswojenia</i> i wyjaśnić, co można dzięki niemu zyskać - wytłumaczyć, jak lis i Mały Książę rozumieli odpowiedzialność	- wytłumaczyć, czym było motywowane zachowanie róży i co chciała ona dzięki niemu zyskać - opisać dwa rodzaje miłości: Małego Księcia do róży i róży do Małego Księcia - wyjaśnić, co według lisa oznacza słowo <i>oswoić</i> i dlaczego używa on tego określenia zamiast słów <i>zaprzyjaźnić się, pokochać</i> - wyjaśnić, jak Mały Książę dzięki naukom lisa zaczął postrzegać swoją relację z	- wyjaśnić metaforyczne znaczenie ogrodu pełnego róż i scharakteryzować stosunek głównego bohatera do tych kwiatów przed rozmową z lisem oraz po niej - przedstawić swoje stanowisko na temat tego, w czym odpowiedzialność za drugiego człowieka przejawia się w codziennym życiu - napisać pracę popartą przykładami z utworów literackich i innych tekstów kultury na temat: „Czy zgadzasz	odszukać w podanych fragmentach tekstu zdania o charakterze sentencji i wskazać to, które najbardziej do niego przemawia

			różą	się ze stwierdzeniem, że miłość to uczucie paradoksalne, które przynosi szczęście i cierpienie?”	
57. i 58 Mały Księżę jako baśń i przypowieść (lektura obowiązkowa)	• omówić treść utworu • zapisać w punktach wydarzenia przedstawione w tekście • określić rodzaj literacki utworu	• wypowiedzieć się na temat narracji w utworze i jej wpływu na sposób przedstawienia świata • wskazać wydarzenia i sytuacje o charakterze baśniowym i realistycznym • wskazać w utworze cechy przypowieści • scharakteryzować tytułowego bohatera na podstawie opisu jego planety i reakcji na różne doświadczenia	• przedstawić sytuację, w której znalazł się pilot krótko przed spotkaniem z Małym Księciem, i wyjaśnić, co ona może symbolizować • opisać przemianę wewnętrzną pilota • wyszukać w tekście fragmenty o charakterze aforyzmów • sformułować pytania, na które można odpowiedzieć aforyzmami z <i>Małego Księcia</i> • wskazać adresata książki <i>Mały Księżę</i> i uzasadnić swoje zdanie	• zinterpretować decyzję Małego Księcia o odejściu w kontekście rozważań nad wymową utworu • odczytać znaczenie motywu wody w <i>Małym Księciu</i> • wyjaśnić, dlaczego pilot wybrał się na poszukiwanie studni, choć ten pomysł wydawał mu się absurdalny	• podjąć dyskusję na temat obecności zachowań, przedstawionych w utworze w świecie współczesnym
59. Podróż Małego Księcia w poszukiwaniu... (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić, dlaczego Mały Księżę wyruszył w podróż	• omówić relację pomiędzy Małym Księciem a różą i przedstawić stan emocjonalny głównego bohatera w momencie rozstania • scharakteryzować mieszkańców poszczególnych planet • opisać sytuację, w której Mały Księżę zaczyna rozumieć sens swojej wędrówki i relacji z różą	• wyjaśnić, co symbolizują mieszkańcy poszczególnych planet • wytłumaczyć, czego Mały Księżę dowiedział się o świecie dorosłych • wytłumaczyć, czym była podróż dla Małego Księcia i czego tak naprawdę poszukiwał bohater • sformułować listę przestroż, które należy mieć na uwadze, by nie podzielić losu mieszkańców przedstawionych planet	• wyjaśnić, w jakim świetle zostały przedstawione wartości rządzące światem dorosłych i co o nich myśli główny bohater książki • zinterpretować symbolikę podróży w odniesieniu do poznanego utworu i w sensie ogólnym • zredagować subiektywny opis Ziemi	• omówić sposoby przedstawienia relacji międzyludzkich w innych tekstach kultury • porównać utwór z jego ekranizacją w reżyserii Marka Osborne’a
60.	• omówić treść wiersza	• scharakteryzować	• określić nastrój utworu	• zinterpretować wskazany	• podjąć dyskusję na temat

Wyobcowanie		tytułową bohaterkę utworu	• omówić stan psychiczny bohaterki	fragment	możliwości poznania samego siebie
61. Jak przygotować wypowiedź argumentacyjną?	• wymienić etapy przygotowywania wypowiedzi argumentacyjnej	• odnaleźć tezę i argumenty w zaprezentowanym tekście	• wskazać różne typy argumentów w podanym tekście • sformułować argumenty potwierdzające podaną tezę	• stworzyć wypowiedź argumentacyjną	
62. Rzeźba	• wymienić etapy rozwoju rzeźby	• wskazać najważniejsze cechy rzeźby na poszczególnych etapach jej rozwoju • rozróżniać najważniejsze typy dzieł rzeźbiarskich ze względu na temat	• omówić elementy języka rzeźby na przykładzie wybranego dzieła	• ocenić dzieło sztuki według podanych kryteriów	• wypowiedzieć swoją opinię na temat rzeźby abstrakcyjnej • przygotować prezentację na temat wybranego artysty • stworzyć pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki
63. i 64. Typy zdań złożonych podrzędnie	• wymienić typy zdań złożonych podrzędnie	• wskazać w wypowiedzeniu orzeczenia i rozdzielić zdania składowe • wskazać zdanie nadrzędne	• sformułować pytania do zdań podrzędnych • określić typy zdań podrzędnych	• przedstawić relację zdań na wykresie	
65. Zdania złożone podrzędnie z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• zdefiniować imiesłowowy równoważnik zdania	• uzupełnić podane wypowiedzenia imiesłowowymi równoważnikami zdania • poprawić wypowiedzenia z błędnym użyciem imiesłowowych równoważników zdania	• wymienić pytania, na jakie odpowiadają zdania podrzędne w podanych przykładach • wymienić warunki, jakie musi spełniać poprawnie skonstruowane wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• przedstawić relację zdań na wykresie • przekształcić podane wypowiedzenia tak, aby powstały imiesłowowe równoważniki zdania	
66. Mowa niezależna i mowa zależna	• wyjaśnić różnice pomiędzy mową niezależną a mową zależną	• wskazać w podanym tekście mowę niezależną i mowę zależną	• przekształcić wypowiedzi w mowie zależnej na mowę niezależną i odwrotnie • przekształcić dowolny dialog na mowę zależną • zastosować w zapisie dialogu poprawną	• zredagować tekst, w którym wypowiedzi bohaterów mają formę mowy zależnej	

			interpunkcję		
67. Jak napisać streszczenie?	wymienić etapy pisania streszczenia	- zastosować słownictwo przydatne przy pisaniu streszczenia - wskazać usterki w podanym streszczeniu	- poprawić błędy w podanym streszczeniu - przygotować w punktach streszczenie ostatnio widzianego filmu	stworzyć streszczenie wybranego tekstu narracyjnego	
68. Zasady cytowania tekstów	- przedstawić zasady cytowania tekstów - przedstawić zasady cytowania poezji - wymienić zasady tworzenia opisu bibliograficznego	uzupełnić podany tekst zawierający cytaty odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi	stworzyć tekst zawierający cytaty	stworzyć opisy bibliograficzne cytowanych przez siebie źródeł	
69. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	- odtworzyć najważniejsze fakty i opinie - posługiwać się pojęciami: <i>oświecenie, sztuka oświecenia, rzeźba, rymy męskie i żeńskie, alegoria, bohater dynamiczny, zdania złożone podrzędnie, zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania, mowa zależna i niezależna, wypowiedź o charakterze argumentacyjnym</i>	wykorzystywać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - przedstawiać własne stanowisko	- poprawnie interpretować wymagany materiał - właściwie argumentować - uogólniać, podsumowywać i porównywać	- wykorzystywać bogate konteksty - formułować i rozwiązywać problemy badawcze
70. Człowieczeństwo	opisać, co widzi na obrazie	- nazwać gesty namalowanych postaci - omówić kompozycję obrazu	- zinterpretować funkcję gestów namalowanych postaci - zinterpretować przenikanie się kolorów i kształtów	zinterpretować tytuł dzieła w odniesieniu do źródła cytatu	podjąć dyskusję na temat sposobów przeciwdziałania dyskryminacji
71. Odmienność	- omówić treść fragmentów tekstu - zaprezentować elementy świata przedstawionego	- wskazać fantastyczne i realistyczne elementy świata przedstawionego - scharakteryzować	wypowiedzieć się na temat ciężaru emocjonalnego słów matki	- sformułować problem przedstawiony we fragmentach tekstu - wymienić przyczyny lęku	- podjąć dyskusję na temat przyczyn spełniania oczekiwań innych ludzi - podjąć dyskusję na temat zalet i wad inności

		bohaterów fragmentów tekstu • porównać postawy rodziców i rodzeństwa w stosunku do Barnaby’ego		przed innością	
72. Podróż w czasy romantyzmu	• określić ramy czasowe romantyzmu • przedstawić etymologię nazwy epoki	• wymienić najważniejsze elementy światopoglądu romantycznego • wymienić cechy bohatera romantycznego	• omówić najważniejsze cechy sztuki romantycznej • wymienić najważniejsze dzieła sztuki romantycznej	• omówić wybrane dzieło sztuki w odniesieniu do światopoglądu romantycznego	• przedstawić i omówić inne dzieła sztuki romantycznej
73. Twórca i jego dzieło – Adam Mickiewicz	• wymienić najważniejsze etapy życia Adama Mickiewicza	• scharakteryzować twórczość poety	• wskazać elementy romantyczne w twórczości Adama Mickiewicza	• przedstawić informacje na temat życia społecznego poety	
74. Wina i kara (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić, do jakiej kategorii duchów należy Widmo • omówić sposób wywołania zjawy • ustalić, czego Widmo żąda od zgromadzonych wieśniaków	• opisać reakcję Guślarza na widok upiora • wytłumaczyć, jaką rolę odgrywają i co symbolizują w utworze towarzyszące zjawie ptaki • wymienić cechy charakteru złego pana i zilustrować każdą z nich odpowiednim przykładem z opowieści ptaków	• nazwać środki stylistyczne, dzięki którym zostały uwidocznione emocje Guślarza • wskazać w podanym fragmencie utworu wyrazy, które nie są używane we współczesnym języku polskim, i podać ich aktualne odpowiedniki • zinterpretować nauki moralne przekazane przez duchy	• zabrać głos w dyskusji na temat: „Czy nauki moralne zawarte w utworze mają charakter uniwersalny?” • stworzyć uniwersalny kodeks postępowania • napisać opowiadanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych, w którym przedstawia (w trzeciej osobie) historię jednego z ptaków – kruka lub sowy	• podać propozycje, kim mógłby być współcześnie zły pan • uzasadnić na podstawie dramatu Adama Mickiewicza i innych tekstów literackich słuszność stwierdzenia, że wina nie pozostaje bez kary
75. i 76. Obrzęd dziadów w dramacie (lektura obowiązkowa)	• określić czas akcji utworu • zapisać w punktach plan wydarzeń przedstawionych w dramacie Adama Mickiewicza	• określić funkcję dziadów w życiu przedstawionej społeczności • scharakteryzować relację między światem żywych a światem zmarłych nawiązaną dzięki dziadom • wyjaśnić, jaką rolę w	• wskazać elementy obyczajów ludowych w utworze • wyjaśnić, w jakim celu poeta wprowadził do dramatu duchy, które pojawiają się w czasie obrzędu	• omówić światopogląd ludzi uczestniczących w dziadach • stworzyć notatkę na temat przyczyn fascynacji romantyków obrzędami ludowymi	• porównać dziady z innymi znanymi obrzędami religijnymi

		życiu gromady odgrywa Guślarz oraz co może oznaczać rozpalany przy nim ogień			
77. Romantyczny dramat pełen zagadek (lektura obowiązkowa)	wskazać wydarzenie, które zburzyło przewidziany porządek dziadów, i wyjaśnić, jak zareagowali na nie Guślarz oraz zebrany lud	- wytłumaczyć, kim jest milcząca postać z zakończenia dramatu – zjawą czy żywym człowiekiem - opisać milczącego bohatera z zakończenia utworu i wyjaśnić, do którego świata należy ta postać – rzeczywistego czy nadprzyrodzonego	- przedstawić genezę poszczególnych części <i>Dziadów</i> - zinterpretować motto utworu pochodzące z dramatu Williama Szekspira	- wyjaśnić, jak rozumie zakończenie <i>Dziadów</i> cz. II - opracować własny pomysł na wystawienie wybranego fragmentu <i>Dziadów</i> cz. II na scenie i oddanie atmosfery dramatu	- wyjaśnić, w jaki sposób dzięki dziadom teraźniejszość łączy się z przeszłością i przyszłością uczestników obrzędu - wskazać związki dramatu Adama Mickiewicza z obrazem Caspara Davida Friedricha <i>Cmentarz w śniegu</i>
78. i 79. Wyobraźnia (lektura obowiązkowa)	- wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>ballada, realizm, fantastyka, punkt kulminacyjny, nauka moralna</i> - omówić treść utworu - określić rodzaj literacki utworu	- ustalić, jaką wiedzę na temat świata przedstawionego ma narrator - wskazać elementy realistyczne i fantastyczne w utworze - wskazać punkt kulminacyjny utworu - scharakteryzować bohaterów utworu	- omówić stosunek narratora do przedstawionych zdarzeń - wyjaśnić sens nauki moralnej zawartej w utworze - wskazać cechy gatunkowe w utworze	podjąć dyskusję na temat nauki moralnej zawartej w balladzie	wypowiedzieć się na temat adaptacji filmowej <i>Świtezianki</i>
80. Co już wiemy o twórczości Adama Mickiewicza?	odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	wykorzystywać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - przedstawiać własne stanowisko	- poprawnie interpretować wymagany materiał - właściwie argumentować - uogólniać, podsumowywać i porównywać	- wykorzystywać bogate konteksty - formułować i rozwiązywać problemy badawcze
81. Miłość w obliczu śmierci	- omówić treść fragmentów tekstu - określić rodzaj literacki utworu	- wypowiedzieć się na temat narracji w utworze - scharakteryzować uczucie łączące bohaterów	- omówić emocje bohaterów - zinterpretować tytuł książki	dokonać analizy sposobu, w jaki bohaterowie mówią o chorobie	podjąć dyskusję na temat sensu zaangażowania emocjonalnego w sytuacji, kiedy istnieje ryzyko utraty kochanej osoby

82. Wyzwania (lektura obowiązkowa)	wyrazić swoimi słowami sens każdego poznanego aforyzmu	wskazać tematy, do których odnoszą się podane aforyzmy	omówić grę słów w poszczególnych aforyzmach	- zinterpretować tytuł zbioru - ocenić aktualność aforyzmów Stanisława Jerzego Leca	omówić twórczość Małgorzaty Koniecznej
83. i 84. Jak napisać rozprawkę?	- wymienić etapy pisania rozprawki - przedstawić schematy pisania rozprawki	- zastosować słownictwo przydatne przy pisaniu rozprawek - dopisać wstęp i zakończenie do podanego fragmentu rozprawki - wybrać spośród podanych argumentów te, które można wykorzystać do uzasadnienia wskazanej tezy	- sformułować argumenty do podanego zagadnienia - sformułować argumenty i kontrargumenty do podanej tezy - stworzyć plan rozprawki na podstawie zaprezentowanej dyskusji	napisać rozprawkę	- samodzielnie sformułować temat rozprawki - zgromadzić argumenty, korzystając z różnych źródeł
85. Budowa słowotwórcza wyrazów	wskazać wyrazy podstawowe i pochodne	- utworzyć wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych - wskazać wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych	- wskazać formant w wyrazie pochodnym - wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych	wskazać oboczności w wyrazach	
86. Rodzaje formantów i ich funkcje	wskazać w podanych wyrazach formanty i nazwać ich typy	- zbudować wyrazy z podanych par wyrazowych i wskazać wrostki - wymienić funkcje formantów	podzielić podane wyrazy na grupy na podstawie ich znaczenia	utworzyć wyrazy o różnych kategoriach znaczeniowych	
87. Przedrostki i przyrostki o kłopotliwej pisowni	- omówić zasady pisowni przedrostków: <i>z-, s-, ś-, wz-, bez-, nad-, ob-, od-, pod-, przed-, roz-, w-</i> - omówić zasady pisowni przyrostków: <i>-dzki, -dztwo, -cki, -ctwo</i> - omówić zasady pisowni	- uzupełnić wyrazy odpowiednimi przedrostkami - uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi przedrostkami	- utworzyć przymiotniki od podanych nazw miejscowości - uzupełnić podane wyrazy odpowiednimi przyrostkami - uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi przyrostkami	przekształcić podane wypowiedzi tak, aby użyć wyrazu z przyrostkiem o kłopotliwej pisowni	

	przyrostka <i>-stwo</i>				
88. Wyrazy podzielne i niepodzielne słotwórczo. Wyrazy pokrewne	• zdefiniować wyrazy podzielne i niepodzielne słotwórczo	• wskazać wyrazy podzielne i niepodzielne słotwórczo	• wskazać wyrazy należące do jednej rodziny • wskazać rdzenie w podanych grupach wyrazów	• utworzyć rodzinę wyrazów	
89. Pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h – przypomnienie wiadomości	• omówić zasady pisowni wyrazów z literami: <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i>	• uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi literami	• wyjaśnić pisownię kłopotliwych liter w podanych wyrazach • wskazać nieporozumienia, do których może dojść w razie niepoprawnego zapisu kłopotliwych liter	• stworzyć tekst z kłopotliwymi literami	
90. Wyrazy złożone	• zdefiniować wyraz złożony	• wskazać wśród podanych przykładów wyrazy złożone • utworzyć wyrazy złożone z podanych wyrazów	• wypisać wyrazy złożone z mapy Polski • poprawnie wymówić i odmienić podane wyrazy złożone	• stworzyć tekst z wyrazami złożonymi	
91. Pisownia przymiotników złożonych	• przedstawić zasady tworzenia przymiotników złożonych	• przyporządkować przymiotniki złożone do odpowiednich ilustracji • wyjaśnić znaczenie podanych przymiotników złożonych	• przekształcić zdania tak, aby zawierały przymiotniki złożone	• utworzyć przymiotniki złożone od podanych nazw własnych	
92. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>romantyzm, sztuka romantyzmu, dramat, ballada, aforyzm, ironia, wyraz podstawowy, wyraz pochodny, parafraza słotwórcza, temat słotwórczy, formant, rodzina wyrazów,</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

	<i>wyrazy pokrewne, wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo, przedrostki i przyrostki o trudnej pisowni, rozprawka</i>				
93. Dobro i zło	• opisać, co widzi na obrazie	• opisać kompozycję dzieła • wypowiedzieć się na temat sposobu ukazania postaci na obrazie	• odnieść scenę na obrazie do opowieści biblijnej • omówić funkcję kolorystyki dzieła	• odnieść wizerunek kobiety do tradycji biblijnej	• odnaleźć konteksty i nawiązania do zaprezentowanego obrazu
94. Pokusa	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować bohaterów tekstu • omówić rolę Iana w grze	• opisać świat wirtualny z punktu widzenia Miki	• wypowiedzieć się na temat popełniania zła na niby w świecie nierzeczywistym	• podjąć dyskusję na temat zalet i wad gier komputerowych
95. Altruizm	• omówić treść fragmentów tekstu	• wyliczyć fakty przedstawione przez Hannę Wieczorek • wskazać fragmenty tekstu, w których autorka zaprezentowała swoje zdanie bądź opinię innych • przedstawić kompozycję tekstu	• wyjaśnić, czemu służy przedstawianie faktów i opinii	• omówić funkcję tytułu tekstu • wskazać słowa kluczowe w tekście	• podjąć dyskusję na temat przedstawiony we fragmentach artykułu
96. Fatalna siła miłości (lektura obowiązkowa)	• zapisać w punktach plan wydarzeń przedstawionych we wskazanym fragmencie dramatu Juliusza Słowackiego	• określić sytuację życiową bohaterów realistycznych sceny 3 aktu I: Kirkora, Wdowy i jej córek • podać różne określenia charakteryzujące Alinę i Balladynę oraz przytoczyć fragmenty utworu potwierdzające ten wybór • wytłumaczyć, czym dla każdej z siostr jest miłość	• wyjaśnić rolę sił nadprzyrodzonych w wydarzeniach przedstawionych w dramacie • wyjaśnić, o czym świadczą odpowiedzi na pytania Kirkora udzielane przez Alinę i Balladynę • wskazać zabiegi artystyczne w scenie 1 aktu II, za pomocą których zostały uwidocznione silne emocje bohaterek • wymienić wątki miłosne zaprezentowane w utworze i	• dokonać analizy słów i postępowania obu siostr • dokonać analizy losów wszystkich zakochanych bohaterów dramatu Juliusza Słowackiego i wyjaśnić, jaką cenę płaci każdy z nich za swoje zaangażowanie uczuciowe • napisać wypracowanie na temat: „Miłość – siła fatalna czy uczucie nadające sens życiu?”, w którym odwołuje się do różnych tekstów kultury	• dokonać analizy plakatu zapowiadającego inscenizację <i>Balladyny</i> w reżyserii Artura Tyszkiewicza • sformułować na podstawie dramatu uniwersalne prawdy na temat ludzkiej psychiki • omówić nawiązania kulturowe obecne w utworze

			nadać im tytuły • przedstawić wnioski na temat roli miłości w życiu człowieka, które można wysnuć na podstawie lektury <i>Balladyny</i>		
97. Fantastyka, ironia i tragizm w dramacie Juliusza Słowackiego (lektura obowiązkowa)	• opisać świat fantastyczny przedstawiony w dramacie • wskazać sceny, w których przenikają się światy ziemski i nadprzyrodzony	• wymienić cechy dramatu, które wpłynęły na to, że autor użył w jego podtytule pojęcia <i>tragedia</i> • zgromadzić informacje na temat dramatu romantycznego • udowodnić, że <i>Balladyna</i> ma cechy typowe dla gatunku literackiego, który reprezentuje	• wyjaśnić, jakie znaczenie dla rozwoju akcji dramatu Juliusza Słowackiego ma ingerencja bohaterów fantastycznych • określić funkcję baśni i legend w dramacie	• wskazać po jednym przykładzie sceny komicznej i tragicznej w utworze i wyjaśnić, jaki efekt wywołuje połączenie tych kategorii • wyjaśnić, na czym polega tragizm losów tytułowej bohaterki utworu	• ustosunkować się do stwierdzenia, że w dramacie pojawia się ironia • wymyślić alternatywny rozwój akcji dramatu i zapisać przykładowy plan tych wydarzeń
98. i 99. Dramat o władzy, winie i karze (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić, kiedy rozgrywa się akcja dramatu i co o tym świadczy • przedstawić w punktach etapy dochodzenia Balladyny do władzy	• omówić sposoby sprawowania władzy przez czterech królów wspomnianych w utworze Juliusza Słowackiego • wytłumaczyć, jaką królową chciała być Balladyna, i uzasadnić swoją odpowiedź odpowiednimi cytatami z ostatniej sceny dramatu • podać przykłady z dramatu ilustrujące wyrachowanie i niemoralne postępowanie tytułowej bohaterki	• omówić zmiany, które zaszły w psychice Balladyny po dokonaniu pierwszej zbrodni • sformułować na podstawie losów Balladyny przestrogi, o których powinno się pamiętać w życiu	• zestawień biblijną opowieść o Kainie i Abli z historią przedstawioną w dramacie Juliusza Słowackiego • wyjaśnić, dlaczego Balladyna, mimo że uczciwie osądziła swoje zbrodnie, musiała zginąć • przedstawić na podstawie lektury <i>Balladyny</i> kilka uniwersalnych prawd o ludzkiej psychice	• wyjaśnić, jaką rolę w utrzymywaniu ładu moralnego odgrywa w dramacie rzeczywistość nadprzyrodzona • zinterpretować sens słów Goplany o zemście natury
100. Co już wiemy o	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne	• poprawnie interpretować wymagany materiał	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać

twórczości Juliusza Słowackiego?			stanowisko	• właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	problemy badawcze
101. Mowa nienawiści	• omówić treść fragmentów artykułu	• opracować profil hejtera na podstawie tekstu • wskazać cechy świadczące o popularnonaukowym charakterze tekstu	• dokonać analizy kompozycji tekstu, uwzględniając funkcję śródtytułów	• wskazać na podstawie tekstu przyczyny zachowań mających u podstaw nietolerancję i ksenofobię	• podjąć dyskusję na temat możliwości przeciwdziałania mowie nienawiści
102. Etyka wypowiedzi, perswazja, manipulacja	• wymienić zasady etyki językowej • omówić sposoby naruszania etyki językowej • wymienić cechy wypowiedzi perswazyjnej • wymienić cechy wypowiedzi manipulacyjnej	• wskazać wypowiedzi zgodne i niezgodne z zasadami etyki słowa • wyjaśnić, na czym polega perswazyjny charakter wypowiedzi • wyjaśnić, na czym polega manipulacyjny charakter wypowiedzi	• podać przykłady wypowiedzi perswazyjnych i manipulacyjnych	• sformułować wypowiedź o wydźwięku negatywnym zgodną z zasadami etyki słowa • sformułować tekst perswazyjny i tekst manipulacyjny	
103. Środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych	• wymienić sposoby nakłaniania wykorzystywane w reklamach	• podać przykłady sloganów reklamowych	• dokonać analizy skuteczności wybranego sloganu reklamowego • dokonać analizy funkcji gry słów w podanych sloganach • dokonać analizy zabiegów perswazyjnych i manipulacyjnych zastosowanych w podanych reklamach	• sformułować slogany reklamowe	• podjąć dyskusję na temat funkcji <i>fake newsów</i>
104. Jak przygotować przemówienie?	• przedstawić etapy przygotowywania przemówienia • wymienić środki retoryczne	• podać przykłady użycia środków retorycznych • dokonać analizy podanego przemówienia	• porównać podane przemówienia i ocenić ich skuteczność • dokonać analizy niewerbalnych środków komunikacji	• przygotować przemówienie • wygłosić przemówienie	
105.	• zdefiniować pojęcia:	• podać definicje wyrazów	• skorygować wypowiedzi za	• dopisać do podanych wyrazów	

Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	<i>treść i zakres znaczeniowy wyrazu</i>	uwzględniające elementy ich treści • uporządkować wyrazy od tego o najszerszym zakresie znaczeniowym do tego o zakresie najwęższym	pomocą wyrazów o szerszym zakresie znaczeniowym	te o szerszym i węższym zakresie znaczeniowym	
106. Synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne i homonimy	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>synonim, antonim, wyraz wieloznaczny, homonim</i> • wyjaśnić różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami	• zastąpić podane wyrazy ich synonimami • podać antonimy do podanych wyrazów • wyjaśnić, na czym polega wieloznaczność podanych wyrazów	• odróżnić homonimy od wyrazów wieloznacznych	• podać różne znaczenia wskazanych wyrazów	
107. Fonetyka – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	• przedstawić podział głosek • wymienić funkcje głoski <i>i</i> • przedstawić zasady akcentowania w języku polskim	• podzielić słowa na głoski i sylaby • podać przykłady głosek miękkich, twardych, dźwięcznych, bezdźwięcznych, ustnych i nosowych	• wskazać funkcje głoski <i>i</i> na podanych przykładach	• odpowiednio akcentować wyrazy	
108. Rozbieżności między mową a pismem	• przedstawić zasady, na jakich zachodzą upodobnienia fonetyczne	• wskazać upodobnienia fonetyczne • wskazać różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów	• zaznaczyć strzałką kierunek upodobnienia	• wytłumaczyć różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów	
109. Pisownia wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i> – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	• wymienić zasady pisowni wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	• uzupełnić podane zdania odpowiednimi formami wyrazów • wyjaśnić zasady zapisu podanych wyrazów	• poprawić błędy w podanym tekście • skorzystać ze słownika w razie wątpliwości związanych z poprawnym zapisem wyrazów	• stworzyć tekst z poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	

110. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>tragedia, tekst popularnonaukowy, tekst naukowy, artykuł, etyka wypowiedzi, perswazja, manipulacja, środki perswazji i manipulacji w reklamie, fonetyka, głoska, samogłoska, spółgłoska (miękka, twarda, dźwięczna, bezdźwięczna), głoska ustna i nosowa, upodobnienia pod względem dźwięczności (wsteczne, postępowe, międzywyrazowe, udźwięcznienie, ubezdźwięcznienie), sylaba, akcent i intonacja, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy, przemówienie</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
111. Konflikty	• opisać, co widzi na obrazie	• omówić gesty osób przedstawionych na obrazie i ich usytuowanie względem siebie	• zinterpretować funkcję kolorystyki zastosowanej przez artystkę • zinterpretować funkcję rekwizytu, który trzyma w ręku jedna z namalowanych postaci	• zinterpretować funkcję zegarka widocznego na obrazie	• przedstawić i omówić inne teksty kultury podejmujące temat konfliktów
112. Sens wojny	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat bohaterów fragmentów tekstu	• odnieść temat wojny do sytuacji bohaterki utworu • wypowiedzieć się na temat	• wyjaśnić znaczenie sformułowania o własnej wojnie użytego przez pana Gaydona	• przedstawić różne sposoby zaprezentowania wojny w wybranych tekstach kultury

		• omówić dwa sposoby mówienia o wojnie: Ruperta Brooke’a i pana Gaydona	opinii pana Gaydona na temat wojny		
113. Komizm charakterów (lektura obowiązkowa)	• opisać sytuację przedstawioną we fragmentach aktu I utworu • podać przykłady dosadnych sformułowań użytych przez Cześnika w czasie kłótni z Rejentem	• omówić zachowanie Rejenta podczas sprzeczki z Cześnikiem i wyjaśnić, o czym ono świadczy • uzasadnić stwierdzenie, że <i>Raptusiewicz</i> i <i>Milczek</i> to nazwiska znaczące, odwołując się do fragmentów aktu I • wymienić cechy Rejenta ujawnione w scenie rozmowy z mularzami (murarzami) • zgromadzić informacje o Cześniku i Rejencie oraz uporządkować je od najogólniejszych do najbardziej szczegółowych	• wyjaśnić, w jaki sposób Milczek traktuje prawo i innych ludzi • opisać i zinterpretować zachowanie Cześnika i Rejenta przedstawione w didaskaliach do sceny 11 aktu IV oraz wyjaśnić znaczenie tego fragmentu utworu dla zrozumienia postaw bohaterów w kolejnych scenach • scharakteryzować stryja Klary na podstawie jego wypowiedzi • porównać Cześnika i Rejenta	• rozważyć, czy zgoda Cześnika i Rejenta będzie trwała	• wyjaśnić, w jaki sposób Rejent i Cześnik pokrzyżowali sobie nawzajem plany i co byli w stanie poświęcić dla zemsty • podać przykłady przedstawienia motywu zemsty w innych tekstach kultury
114. Komizm i humor w <i>Zemście</i> (lektura obowiązkowa)	• podać przykłady sprzeczności między tym, co mówią postacie utworu, a tym, co robią lub sądzą o innych, i wyjaśnić, czemu służy ukazanie tych sprzeczności • wymienić cechy bohaterów wyśmiane w <i>Zemście</i>	• wyjaśnić, co to jest karykatura oraz na czym polega karykaturalne przedstawienie Cześnika i Rejenta	• ocenić, czy w scenie, w której Papkin pragnie złożyć śluby wierności Klarze, styl jego wypowiedzi pasuje do sytuacji	• wyjaśnić, jaką rolę w życiu społecznym mogą odgrywać komik, komediopisarz i satyryk • wskazać podobieństwa i różnice pomiędzy poczuciem humoru w czasach Aleksandra Fredry i współcześnie • napisać wypracowanie na temat: „Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że wśród bohaterów <i>Zemsty</i> nie ma postaci jednoznacznie złych ani jednoznacznie pozytywnych?”	• wyjaśnić, czym skutkuje wyśmianie pewnych cech

115. i 116. Zemsta – komedia o polskim społeczeństwie (lektura obowiązkowa)	• odnaleźć w utworze informacje dotyczące czasu i miejsca akcji oraz ocenić, czy mają one znaczenie dla jego wymowy i interpretacji • wskazać wątek główny i wątki poboczne	• podzielić bohaterów utworu na pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych • wyjaśnić, jaką rolę odgrywają w utworze bohaterowie epizodyczni	• zinterpretować tytuł utworu w kontekście całej lektury i wyjaśnić, do czego doprowadziła tytułowa <i>zemsta</i> • sporządzić katalog głównych wad Polaków na podstawie zachowań wszystkich bohaterów utworu • wyjaśnić sens motto utworu • dokonać analizy zakończenia <i>Zemsty</i> i wyjaśnić, jakie przesłanie ono niesie • wytłumaczyć, do jakich postaw Aleksander Fredro chciał nakłonić Polaków	• wskazać zjawiska krytykowane we współczesnych komediach filmowych o polskim społeczeństwie i wyjaśnić, na czym polega zawarty w nich humor • wytłumaczyć, w jaki sposób plakaty zamieszczone w podręczniku nawiązują do wymowy <i>Zemsty</i> • ocenić, czy diagnoza społeczna Aleksandra Fredry jest ponadczasowa	• wskazać w utworze elementy kultury sarmackiej • porównać treść utworu z jego ekranizacją w reżyserii Andrzeja Wajdy
117. Co wiemy o twórczości Aleksandra Fredry?	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
118. Konfrontacja (lektura uzupełniająca)	• omówić treść fragmentów tekstu	• scharakteryzować Alicję • omówić relacje pomiędzy Alicją a Klaudią	• porównać reakcje bohaterów tekstu na zaistniałą sytuację	• wyjaśnić przyczyny buntu Alicji wobec zaistniałej sytuacji	• podjąć dyskusję na temat reakcji na niezależne od nas sytuacje
119. Prostota	• omówić treść wiersza	• przedstawić relacje międzyludzkie i zasady obowiązujące w tytułowych <i>prostych krajach</i> • omówić stosunek podmiotu lirycznego do opisywanej rzeczywistości	• zinterpretować metafory zawierające przymiotnik <i>prosty</i> • omówić funkcję pytań w poznanym wierszu	• sformułować przesłanie wiersza	• podjąć dyskusję na temat znaczenia i funkcji prostoty
120. Jak napisać	• wymienić elementy recenzji	• odróżnić recenzję od sprawozdania	• stworzyć plan recenzji • ocenić poszczególne	• napisać recenzję wybranego filmu	

recenzję?		• selekcjonować informacje przydatne przy pisaniu recenzji	elementy recenzji		
121. Różne odmiany polszczyzny	• wymienić odmiany polszczyzny zależne od odbiorcy i sytuacji • przedstawić cechy odmian języka: oficjalnej i nieoficjalnej	• przedstawić cechy języka ogólnego i języka o ograniczonym zasięgu • uzupełnić tekst odpowiednimi wyrazami w zależności od kontekstu	• wskazać wyrazy należące do polszczyzny oficjalnej i polszczyzny nieoficjalnej • wskazać słownictwo należące do języka ogólnego oraz języka o ograniczonym zasięgu	• dostosować tekst do sytuacji komunikacyjnej	
122. Słownictwo o ograniczonym zasięgu	• wymienić przykłady słów o ograniczonym zasięgu	• tłumaczyć, czym są profesjonalizmy	• rozpoznawać w tekście słowa o ograniczonym zasięgu, w tym profesjonalizmy	• przekształcić tekst napisany w środowiskowej odmianie języka w tekst napisany językiem ogólnonarodowym	
123. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>komedia, komizm, różne odmiany polszczyzny, oficjalna odmiana języka, nieoficjalna odmiana języka, kolokwializmy, język ogólnonarodowy, słownictwo o ograniczonym zasięgu, recenzja</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka angielskiego w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: Program nauczania języka angielskiego dla klas IV-VIII

Autor programu: Joanna Stefańska

Unit 1: Perfect for the job

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń zna bardzo ograniczony zakres słownictwa związanego z tematyką pracy i cechami charakteru. Używa pojedynczych słów lub prostych zwrotów (np. <i>job, nice</i>), często niepoprawnie. Próbuje budować zdania w czasie Present Simple, ale popełnia liczne	Uczeń zna podstawowe słownictwo dotyczące zawodów i cech charakteru. Rozróżnia czasowniki statyczne (np. <i>believe, know</i>) i dynamiczne, choć może mylić ich użycie. Buduje proste zdania w Present Simple i Present Continuous. Zna	Uczeń stosuje słownictwo z unitu (w tym phrasal verbs) w prostych kontekstach. Używa Present Simple i Present Continuous zgodnie z kontekstem, choć popełnia błędy fleksyjne. Rozróżnia i używa statice verbs oraz stosuje łączniki (<i>because, so, but</i>) dla wyrażania	Uczeń poprawnie i adekwatnie stosuje szerokie spektrum słownictwa tematycznego i gramatyki z unitu. Używa phrasal verbs i łączników logicznych w wypowiedziach złożonych. Świadomie dobiera środki językowe do sytuacji komunikacyjnej. Popełnia nieliczne	Uczeń swobodnie i elastycznie posługuje się pełnym zakresem słownictwa i struktur gramatycznych z unitu, w tym idiomami, złożonymi phrasal verbs i niuansami znaczeniowymi. Wypowiedzi są spójne, poprawne i zróżnicowane językowo. Uczeń

	błędy fleksyjne i składniowe. Wymaga ciągłego wsparcia nauczyciela.	łączniki (np. <i>and</i> , <i>but</i>) i próbuje ich używać, choć z błędami.	przyczyny, skutku i kontrastu.	błędy nieutrudniające komunikacji.	potrafi samodzielnie poszerzać zasób środków językowych.
Słuchanie	Uczeń rozumie fragmentarycznie wypowiedzi w nagraniu. Potrafi z pomocą nauczyciela wybrać ilustrację odpowiadającą znanemu słowu lub rozpoznanej informacji. Trudność sprawia mu zrozumienie kontekstu sytuacyjnego.	Uczeń rozumie główny sens krótkich wypowiedzi i potrafi dopasować je do odpowiednich obrazków lub opisów. Czasami myli szczegóły, ale z reguły trafnie identyfikuje temat rozmowy.	Uczeń rozumie większość informacji w wypowiedziach i wykonuje zadania na dobieranie lub wybór odpowiedzi. Potrafi wskazać konkretne szczegóły (np. miejsce, czas, rodzaj aktywności) oraz wychwycić intencję nadawcy.	Uczeń trafnie interpretuje wypowiedzi i rozróżnia istotne szczegóły oraz ogólny sens. Stosuje strategie takie jak przewidywanie treści na podstawie ilustracji i sprawdzanie informacji w drugiej części nagrania.	Uczeń swobodnie rozumie zarówno główny przekaz, jak i niuanse wypowiedzi. Wskazuje powody dokonanego wyboru oraz analizuje intencje i emocje rozmówców. Stosuje złożone strategie rozumienia ze słuchu.
Czytanie	Uczeń rozpoznaje wybrane słowa i zwroty w krótkim tekście. Przy wsparciu nauczyciela potrafi wskazać informacje literalne. Ma trudność z rozpoznaniem	Uczeń rozumie główną myśl tekstu informacyjnego i potrafi dopasować proste zdania do jego treści. Wskazuje konkretne informacje, ale może mieć trudność z analizą	Uczeń poprawnie identyfikuje główne i szczegółowe informacje w tekście. Wykonuje zadania typu dopasowywanie zdań lub uzupełnianie luk, analizując	Uczeń trafnie interpretuje tekst i rozpoznaje jego strukturę oraz funkcję. Wskazuje przyczyny i skutki, wyciąga logiczne wnioski i stosuje strategie rozumienia tekstu	Uczeń swobodnie analizuje tekst, w tym także jego przesłanie, funkcję społeczną i kulturową. Stosuje złożone strategie czytania, interpretuje niuanse znaczeniowe i

	funkcji fragmentów tekstu.	logiczną i kolejnością zdań.	znaczenie słów i zależności między zdaniami.	(np. skanowanie, przewidywanie). Poprawnie dopasowuje brakujące zdania.	formułuje własną opinię z uzasadnieniem.
Mówienie	Uczeń buduje pojedyncze wypowiedzi składające się z prostych słów lub niespójnych zdań. Próbuje odpowiedzieć na pytania osobiste, ale często potrzebuje wsparcia. Popętnia liczne błędy językowe.	Uczeń udziela krótkich odpowiedzi na pytania dotyczące siebie i najbliższego otoczenia. Potrafi opisać członka rodziny lub podać podstawowe informacje o swoich upodobaniach. Używa prostych struktur i pojedynczych łączników.	Uczeń odpowiada na pytania i prowadzi krótką rozmowę w parach. Rozwija wypowiedzi, stosując przyczyny, skutki i kontrasty. Używa odpowiedniego słownictwa oraz łączy zdania w logiczny sposób, mimo sporadycznych błędów.	Uczeń wypowiada się płynnie i spójnie, stosując odpowiednie zwroty, pytania i pełniejsze struktury gramatyczne. Rozwija temat, udziela szczegółowych odpowiedzi i reaguje elastycznie na wypowiedzi partnera.	Uczeń swobodnie i wyczerpująco odpowiada na pytania, formułuje rozbudowane i spójne wypowiedzi. Umiejętnie używa środków językowych, w tym łączników i struktur warunkowych. Potrafi dostosować język do kontekstu i sytuacji.
Pisanie	Uczeń pisze bardzo krótką wypowiedź o charakterze osobistym (np. jedno–dwa zdania), w której odnosi się do jednego elementu zadania. Używa prostych	Uczeń tworzy krótki, prosty e-mail z elementami języka nieformalnego. Udziela odpowiedzi na co najmniej dwa punkty zadania. Stosuje podstawowe zwroty	Uczeń pisze spójną, niesformalizowaną wiadomość e-mail, odnosząc się do wszystkich lub niemal wszystkich elementów zadania. Stosuje język potoczny,	Uczeń tworzy pełny, czytelny i adekwatny e-mail nieformalny z wyraźnym podziałem na wstęp, rozwinięcie i zakończenie. Odnosi się do	Uczeń pisze bardzo dobrze zorganizowany i w pełni poprawny e-mail o charakterze osobistym. Wykazuje inicjatywę językową (np. rozwija informacje,

	struktur, ale z licznymi błędami. Wymaga wskazówek i wsparcia.	i łączniki, choć nie zawsze trafnie. Zdarzają się błędy ortograficzne i interpunkcyjne.	wykrzyknienia i skróty, mimo pewnych uchybień formalnych. Wypowiedź jest zrozumiała.	wszystkich punktów zadania, używa języka zgodnego z formą i stylu, a błędy nie zakłócają komunikacji.	dodaje szczegóły), stosuje szeroki zakres środków językowych i pełny zakres form nieformalnych.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń z trudem rozpoznaje informacje zawarte w materiale źródłowym i odnosi się tylko do pojedynczych punktów. Przekazuje je częściowo i z licznymi błędami. Potrzebuje wsparcia przy budowie wypowiedzi.	Uczeń potrafi przekazać niektóre informacje z materiału źródłowego w uproszczonej formie. Używa wybranych sformułowań z materiału, ale czasem je myli lub nie rozwija wystarczająco. Popętnia błędy językowe, które czasem utrudniają zrozumienie.	Uczeń prawidłowo przekształca informacje zawarte w tekście źródłowym i wykorzystuje je do zbudowania własnej wypowiedzi. Odnosi się do wszystkich punktów, choć niektóre są skrótowe lub nie w pełni trafne.	Uczeń swobodnie i logicznie wykorzystuje informacje z wiadomości źródłowej, przekazując je zgodnie z zadaniem. Zachowuje styl i formę wypowiedzi, rozwija myśli i buduje przejrzystą strukturę.	Uczeń w pełni samodzielnie, precyzyjnie i naturalnie przetwarza informacje z materiału źródłowego w rozbudowaną wypowiedź własną. Parafrazuje, uzupełnia, rozwija temat, stosując różnorodne i trafne środki językowe.
Myślenie krytyczne	Z trudem rozpoznaje główne informacje w materiale wizualnym lub tekście. Wypowiada się ogólnikowo,	Wykazuje ograniczone rozumienie przekazu, potrafi wskazać podstawowe informacje i	Na ogół poprawnie identyfikuje główne informacje i potrafi wyrazić własną opinię. Zazwyczaj poprawnie odpowiada na	Potrafi rozpoznać ukryte intencje wypowiedzi, interpretuje dane wizualne i tekstowe, formułuje trafne	Z łatwością interpretuje treści wizualne i tekstowe, dostrzega zależności, formułuje i uzasadnia własne

	często nie rozumiejąc intencji wypowiedzi.	formułować proste opinie, ale ma trudność z ich uzasadnieniem.	pytania wymagające refleksji.	wnioski, zwykle je uzasadniając.	opinie, potrafi ocenić wiarygodność źródła.
--	--	--	-------------------------------	----------------------------------	---

Unit 2: Delicious!

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje podstawowe słowa i struktury językowe związane z jedzeniem i preferencjami kulinarnymi (np. nazwy potraw, podstawowe przymiotniki, Past Simple), jednak często popełnia błędy i ma trudność z ich poprawnym zastosowaniem. Wymaga pomocy w uzupełnianiu luk gramatycznych, rozróżnianiu czasów przeszłych oraz	Uczeń zna podstawowe słownictwo tematyczne (np. rodzaje dań, smaki, naczynia) oraz rozróżnia proste czasy przeszłe (Past Simple i Past Continuous), choć nie zawsze stosuje je poprawnie. Popełnia błędy w uzupełnianiu form czasowników i dopasowywaniu słów do kontekstu.	Uczeń stosunkowo poprawnie używa poznanych środków językowych – w tym słownictwa związanego z jedzeniem i wyrażaniem preferencji, a także czasów przeszłych. Potrafi uzupełniać luki w tekście i stosować wyrażenia typu <i>used to</i> i <i>would</i>, choć niekiedy popełnia błędy składniowe.	Uczeń swobodnie operuje środkami językowymi właściwymi dla tego unitu – stosuje różnorodne przymiotniki opisujące jedzenie, poprawnie używa czasów przeszłych oraz form <i>used to</i> / <i>would</i> / <i>be used to</i>. Samodzielnie stosuje struktury w wypowiedziach i zadaniach pisemnych.	Uczeń posługuje się szerokim zakresem środków językowych z unitu z dużą precyzją. Potrafi różnicować język w zależności od kontekstu, stosować złożone struktury gramatyczne i używać bogatego słownictwa kulinarnego oraz idiomów. Samodzielnie parafrazuje i rozbudowuje wypowiedzi, nie popełniając błędów.

	używaniu nowych słów w kontekście.				
Słuchanie	Uczeń z pomocą wychwytyje pojedyncze słowa lub liczby w krótkiej wypowiedzi. Ma trudności ze zrozumieniem sensu całości i udzieleniem poprawnych odpowiedzi w zadaniu wielokrotnego wyboru.	Uczeń rozumie ogólny sens krótkiej wypowiedzi o wydarzeniach kulinarnych. Wychwytyje podstawowe informacje (np. miejsce, data, rodzaj wydarzenia) i zazwyczaj potrafi wybrać poprawną odpowiedź w zadaniu typu A/B/C.	Uczeń rozumie większość informacji zawartych w krótkiej wypowiedzi i poprawnie rozwiązuje zadanie egzaminacyjne. Potrafi rozpoznać szczegóły (np. co się dzieje na wydarzeniu, kto bierze udział) oraz zna typowy format wypowiedzi egzaminacyjnej.	Uczeń ze zrozumieniem śledzi całą wypowiedź i skutecznie przetwarza usłyszane informacje. Bez trudu wybiera poprawne odpowiedzi i potrafi wskazać fragmenty nagrania, które uzasadniają jego wybór.	Uczeń rozumie wypowiedź w sposób refleksyjny – potrafi nie tylko udzielić poprawnych odpowiedzi, ale również wyciągać wnioski, dostrzegać intencje mówiącego i analizować przekaz pod kątem celu i kontekstu kulturowego.
Czytanie	Uczeń z pomocą rozpoznaje pojedyncze przymiotniki w tekście o restauracjach.	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu i poprawnie dopasowuje niektóre wypowiedzi do fragmentów.	Uczeń rozumie większość tekstu i potrafi poprawnie dopasować wypowiedzi do odpowiednich	Uczeń trafnie dopasowuje wszystkie wypowiedzi, analizując szczegóły tekstu. Potrafi	Uczeń wykazuje się pogłębionym rozumieniem tekstu – rozpoznaje niuanse językowe, dostrzega różnice w

	Podejmuje próbę dopasowania fragmentów do wypowiedzi, jednak popełnia liczne błędy.	Potrafi znaleźć podstawowe informacje i rozpoznaje przymiotniki opisujące jedzenie.	fragmentów. Potrafi wskazać kontekst użycia przymiotników i zinterpretować prostą opinię.	wskazać argumenty w opisach restauracji i zrozumieć intencje autorów.	stylu wypowiedzi, interpretuje opinie i dokonuje analizy porównawczej restauracji, formułując własne refleksje.
Mówienie	Uczeń z pomocą podejmuje próbę wypowiedzi na temat jedzenia i zdjęcia przedstawiającego scenę kulinarną. Wskazuje pojedyncze elementy obrazu (np. osoby, przedmioty), jednak nie konstruuje pełnych zdań i często się myli.	Uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat podstawowych zagadnień związanych z jedzeniem oraz krótko opisać zdjęcie, stosując proste wyrażenia i zdania. Wypowiedzi są ubogie i zawierają błędy, ale odnoszą się do treści obrazu.	Uczeń opisuje dania, nawyki żywieniowe i wydarzenia kulinarne. Podczas opisu zdjęcia stosuje przymiotniki i czasowniki dynamiczne, wskazując kontekst sytuacyjny i relacje między elementami obrazu. Wypowiedzi są zrozumiałe i spójne.	Uczeń swobodnie wypowiada się na temat tematów kulinarnych oraz opisuje zdjęcie zgodnie z formatem egzaminacyjnym – rozpoznaje miejsce, osoby, czynności i kontekst kulturowy. Używa odpowiednich struktur gramatycznych i rozwiniętego słownictwa.	Uczeń tworzy płynne, spójne i precyzyjne wypowiedzi ustne. Opisuje zdjęcie w sposób logiczny i refleksyjny, stosując bogate słownictwo, odpowiednie strategie komunikacyjne oraz formułując własną opinię i interpretację przedstawionej sceny.
Pisanie	Uczeń podejmuje próbę napisania krótkiej wypowiedzi pisemnej na temat jedzenia lub restauracji, ale	Uczeń pisze prosty artykuł zawierający podstawowe informacje i kilka przymiotników opisujących	Uczeń tworzy spójny artykuł o jedzeniu lub restauracji, posługując się podstawowymi	Uczeń pisze poprawny i dobrze zorganizowany artykuł zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi.	Uczeń tworzy bardzo dobrze zorganizowany, rozbudowany i w pełni poprawny artykuł,

	popetnia liczne błędy gramatyczne i leksykalne. W jego tekście brakuje spójnej organizacji, przymiotniki są nieliczne lub użyte nieadekwatnie.	jedzenie lub miejsce. Tekst jest częściowo zrozumiały, choć występują błędy w organizacji i strukturze. Uczeń częściowo stosuje się do planu pisanania.	przymiotnikami oraz wyrażając swoją opinię. Stosuje się do planu i organizuje wypowiedź w czytelnej formie, choć pojawiają się drobne błędy językowe.	Używa różnorodnych przymiotników oraz formułuje swoją opinię w logiczny sposób. Prawidłowo stosuje czas Present Simple oraz wybrane struktury językowe.	wykorzystując bogate słownictwo, trafne przymiotniki i zróżnicowane struktury gramatyczne. Z łatwością wyraża swoją opinię, dbając o płynność, styl i poprawność językową.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń z pomocą nauczyciela przetwarza proste informacje wizualne lub usłyszane w celu wykonania prostych zadań – np. wybiera odpowiedź w zadaniu zamkniętym po wysłuchaniu wypowiedzi lub udziela bardzo krótkiej odpowiedzi opisującej zdjęcie. Często wymaga podpowiedzi lub powtórzenia treści.	Uczeń potrafi przetwarzać informacje wizualne i językowe (np. ze zdjęcia lub nagrania), aby przygotować krótką wypowiedź ustną lub pisemną. Wymaga wsparcia przy organizacji wypowiedzi i nie zawsze trafnie dobiera środki językowe.	Uczeń samodzielnie wykorzystuje informacje wizualne i tekstowe do tworzenia wypowiedzi ustnej lub wykonania zadania językowego (np. udzielenia odpowiedzi po wysłuchaniu nagrania lub przygotowania opisu na podstawie zdjęcia). Popetnia nieliczne błędy, lecz nie zakłócają one komunikatu.	Uczeń płynnie i poprawnie przetwarza informacje z różnych źródeł (np. z nagrania, zdjęcia lub kontekstu wizualnego), formułując spójne i adekwatne wypowiedzi. Potrafi dostosować formę i styl wypowiedzi do sytuacji zadaniowej.	Uczeń sprawnie łączy informacje z różnych źródeł (np. obraz, kontekst kulturowy, treść audio), aby stworzyć rozbudowaną, kreatywną wypowiedź. Wypowiedź wykazuje pełne zrozumienie tematu, swobodę językową i refleksję kulturową.

Myślenie krytyczne	Uczeń z pomocą nauczyciela wskazuje różnice między opcjami jedzenia przedstawionymi na ilustracjach, potrafi wyrazić podstawową opinię na temat jedzenia.	Uczeń w prosty sposób porównuje podstawowe cechy potraw i miejsc, wyraża swoje zdanie w oparciu o własne doświadczenia, choć czasem z pomocą nauczyciela.	Uczeń samodzielnie analizuje ilustracje i wypowiedzi związane z jedzeniem, wskazuje różnice i podobieństwa oraz potrafi w logiczny sposób uzasadnić swoją opinię.	Uczeń porównuje różne podejścia do jedzenia i stylów żywienia w oparciu o ilustracje, teksty i własne doświadczenia. Potrafi dostrzec mniej oczywiste różnice i wyciągać wnioski.	Uczeń swobodnie analizuje i interpretuje treści wizualne i językowe związane z tematyką jedzenia, wskazuje głębsze różnice kulturowe i potrafi samodzielnie sformułować i uzasadnić wnikliwą opinię. Zadaje pytania pogłębiające i podejmuje refleksję nad różnorodnością postaw i wyborów żywieniowych.
---------------------------	---	---	---	---	--

Unit 3: It's natural

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje niektóre struktury gramatyczne (Present Perfect, Past Simple, Present Perfect	Uczeń stosuje poznane struktury gramatyczne i wybrane środki językowe w prostych	Uczeń sprawnie wykorzystuje większość środków językowych omawianych w unie, w tym różne	Uczeń poprawnie i płynnie posługuje się wszystkimi poznanymi środkami językowymi w	Uczeń z dużą swobodą i precyzją posługuje się poznanymi środkami językowymi, także w

	Continuous, articles, prepositions) i słownictwo związane z tematyką środowiska, lecz popełnia liczne błędy w ich stosowaniu. Wymaga wsparcia przy wyborze właściwej formy.	wypowiedziach ustnych i pisemnych, choć czasami z błędami. Potrafi wskazać różnicę między czasami Present Perfect a Past Simple oraz używa przyimków i rodzajników w podstawowym zakresie.	czasy gramatyczne (Present Perfect, Past Simple, Present Perfect Continuous), rodzajniki i przyimki. Potrafi samodzielnie uzupełnić tekst odpowiednimi formami oraz budować spójne wypowiedzi ustne i pisemne, zachowując poprawność gramatyczną.	różnorodnych kontekstach. Świadomie dobiera czasy gramatyczne, stosuje rodzajniki i przyimki w sposób adekwatny do znaczenia. Potrafi poprawić własne błędy i stosuje struktury gramatyczne z uwzględnieniem ich funkcji komunikacyjnej.	kontekstach wykraczających poza materiał podręcznikowy. Tworzy złożone wypowiedzi z użyciem zróżnicowanych struktur gramatycznych i potrafi świadomie stosować je dla osiągnięcia określonego efektu stylistycznego lub retorycznego.
Słuchanie	Uczeń rozumie pojedyncze słowa i fragmenty nagrania, ale ma trudność z uzupełnianiem luk. Popełnia liczne błędy, nie rozróżnia typów informacji, wymaga wsparcia w analizie form gramatycznych.	Uczeń potrafi uzupełnić niektóre luki w tekście na podstawie wystuchanego nagrania. W ograniczonym zakresie rozpoznaje część mowy pasującą do kontekstu. Rozumie ogólny sens wypowiedzi, ale nie	Uczeń poprawnie uzupełnia większość luk w tekście, dobierając odpowiednie formy na podstawie kontekstu. Potrafi przewidzieć, jaka część mowy powinna się pojawić, i wykorzystuje tę umiejętność w	Uczeń uzupełnia luki bezbłędnie, korzystając z informacji zawartych w nagraniu oraz poprawnie analizując strukturę gramatyczną zdania. Wykazuje umiejętność aktywnego słuchania i rozumie	Uczeń z dużą precyzją i swobodą wykonuje zadanie egzaminacyjne, samodzielnie przewidując, jakiego rodzaju wyraz pasuje do luki zarówno pod względem znaczeniowym, jak i gramatycznym.

		zawsze potrafi wychwycić szczegóły.	zadaniu egzaminacyjnym.	również szczegóły nagrania.	Potrafi także podsumować treść nagrania własnymi słowami, zachowując kluczowe informacje.
Czytanie	Uczeń rozumie bardzo ogólny sens tekstu dotyczącego rafy koralowej i oceanów. Ma trudność z dopasowaniem informacji do pytań, często wymaga wsparcia nauczyciela. Popetnia błędy w rozróżnianiu informacji ogólnych i szczegółowych.	Uczeń potrafi wskazać w tekście informacje potrzebne do udzielenia poprawnych odpowiedzi na pytania zamknięte, choć nie zawsze są one precyzyjne. Rozumie główny przekaz tekstu i zna podstawowe słownictwo związane z tematyką ochrony środowiska morskiego.	Uczeń czyta tekst ze zrozumieniem, poprawnie odpowiada na większość pytań zamkniętych. Potrafi wskazać szczegóły w tekście i powiązać je z pytaniami. Wykazuje się znajomością słownictwa związanego z ochroną oceanów i rozumie związek przyczynowo-skutkowy między zjawiskami.	Uczeń w pełni rozumie tekst i bezbłędnie odpowiada na pytania. Wskazuje szczegóły i potrafi zinterpretować znaczenie fragmentów w kontekście. Potrafi porównać podejścia do ochrony środowiska w różnych częściach świata, rozwijając przy tym kompetencje międzykulturowe.	Uczeń samodzielnie interpretuje tekst i wyciąga z niego wnioski. Potrafi rozpoznać główne intencje autora oraz omówić globalne wyzwania środowiskowe w szerszym kontekście. Formułuje własne refleksje i argumenty na temat znaczenia działań na rzecz oceanów, odnosząc się do realiów życia codziennego.
Mówienie	Uczeń z pomocą nauczyciela podejmuje próbę	Uczeń potrafi w prosty sposób opisać zjawiska	Uczeń komunikuje się w sposób zrozumiały i	Uczeń tworzy płynne, wielozdaniowe	Uczeń wykazuje się dużą samodzielnością i

	wypowiedzi ustnej na temat środowiska naturalnego i zmian klimatycznych. Używa prostych struktur, popełnia liczne błędy utrudniające komunikację. Ma trudność z opisem zdjęcia lub podtrzymaniem dialogu.	naturalne (np. zorza polarna), wskazać działania proekologiczne oraz wypowiedzieć się na temat ochrony środowiska, korzystając z podstawowego słownictwa. Udziela krótkich odpowiedzi i potrafi uczestniczyć w dialogu obrazkowym, choć z ograniczoną płynnością.	stosunkowo płynny. Opisuje zjawiska przyrodnicze i działania ekologiczne z użyciem poprawnych czasów gramatycznych (np. Present Perfect, Past Simple), posługuje się odpowiednimi wyrażeniami do prowadzenia rozmowy. Wypowiedzi są spójne, choć nie zawsze szczegółowe.	wypowiedzi ustne na temat ochrony środowiska i zmian klimatycznych. Sprawnie opisuje zdjęcia oraz prezentuje wnioski z pracy projektowej (np. z lekcji 10). Potrafi porównać różne rozwiązania proekologiczne i w naturalny sposób prowadzi dialogi w parach z użyciem wyrażen funkcyjnych.	inicjatywą w wypowiedziach ustnych. W sposób świadomy i refleksyjny prezentuje stanowisko w sprawach dotyczących ochrony środowiska, opiera się na materiałach źródłowych, używa szerokiego zakresu środków językowych i reaguje adekwatnie w interakcjach. Potrafi skutecznie współpracować w grupie, rozwijając kompetencje społeczne i międzykulturowe.
Pisanie	Uczeń z pomocą nauczyciela podejmuje próbę napisania krótkiej wiadomości e-mail o zmianach w stylu	Uczeń pisze prostą wiadomość e-mail, w której opisuje jedną-dwie zmiany w stylu życia. Zachowuje	Uczeń tworzy spójną wiadomość e-mail, opisując kilka zmian w stylu życia i ich wpływ na środowisko.	Uczeń pisze rozwiniętą i logiczną wypowiedź, w której przedstawia argumenty za bardziej	Uczeń tworzy przemyślaną, bezbłędną wiadomość e-mail z odniesieniami do konkretnych

	życia na bardziej ekologiczny. Stosuje proste zwroty, popełnia liczne błędy językowe i organizacyjne. Ma trudność z zastosowaniem odpowiedniego układu wiadomości.	podstawowy układ wypowiedzi, stosuje pojedyncze formy gramatyczne, choć z błędami. Korzysta z checklisty przy ocenie własnej pracy.	Zachowuje właściwą strukturę tekstu, stosuje zróżnicowane czasy gramatyczne (Present Perfect, Past Simple). Popełnia nieliczne błędy, które nie zakłócają komunikacji.	ekologicznym stylem życia. Umiejętnie stosuje różne czasy gramatyczne, stosuje zwroty charakterystyczne dla wiadomości e-mail i organizuje tekst zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi. Potrafi zredagować tekst po dokonaniu samooceny.	przykładów z życia codziennego. Tekst wyróżnia się logiczną strukturą, bogatym słownictwem i wysokim poziomem poprawności językowej. Uczeń potrafi świadomie wykorzystać checklistę i poprawić swój tekst w oparciu o samoocenę i informację zwrotną.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń z pomocą nauczyciela podejmuje próbę przekształcenia prostych informacji wizualnych lub tekstowych (np. zdjęcia zorzy polarnej, prostego nagrania) w krótką wypowiedź ustną. Wypowiedź jest niepełna i często niezrozumiała, ale	Uczeń przetwarza podstawowe informacje wizualne i tekstowe (np. opis zdjęcia lub krótkiego tekstu/nagrania) w krótką wypowiedź ustną lub pisemną. Popełnia błędy językowe, które czasem utrudniają komunikację, ale	Uczeń przetwarza różne typy informacji (zdjęcie, fragment tekstu, proste nagranie) w spójną wypowiedź ustną lub pisemną. Potrafi sformułować własną odpowiedź, wykorzystując przekształcone treści. Błędy językowe nie	Uczeń swobodnie przetwarza informacje wizualne i tekstowe w spójną wypowiedź, zachowując logiczną strukturę i odpowiedni rejestr. Potrafi sformułować własne stanowisko i odnieść się do treści źródłowych. Wykazuje	Uczeń sprawnie i twórczo przetwarza różnorodne informacje (wizualne, tekstowe, dźwiękowe) w wypowiedź dopasowaną do sytuacji komunikacyjnej. Wykazuje pełne zrozumienie treści źródłowych,

	zawiera próbę odniesienia do źródła.	zachowana jest ogólna spójność.	zakłócają komunikacji.	poprawność językową i bogatszy zasób leksykalny.	selekcjonuje informacje, prezentuje własne zdanie i podejmuje próbę ich rozwinięcia. Postępuje się językiem w sposób swobodny i poprawny.
Myślenie krytyczne	Uczeń z pomocą nauczyciela podejmuje próbę rozważenia prostych aspektów związanych z ochroną środowiska lub zmianami klimatycznymi. Potrafi wskazać jeden przykład działania proekologicznego, ale nie analizuje jego skuteczności ani nie potrafi go uzasadnić.	Uczeń wskazuje podstawowe działania proekologiczne i potrafi krótko opisać ich znaczenie. Próbuje ocenić skuteczność działań przedstawionych w infografice lub tekście, ale jego wypowiedzi są schematyczne lub niepełne.	Uczeń analizuje przedstawione działania proekologiczne i dokonuje prostej oceny ich skuteczności. Potrafi uzasadnić wybór najbardziej efektywnego rozwiązania na podstawie treści materiału wizualnego lub tekstowego (np. z Live well, study well lub sekcji gramatycznej o odnawialnych źródłach energii).	Uczeń dokonuje samodzielnej, logicznej analizy działań ekologicznych, porównuje je i formułuje uzasadnione opinie. Uwzględnia możliwe konsekwencje różnych decyzji i potrafi wyciągać wnioski oraz je argumentować w mowie lub piśmie.	Uczeń w sposób twórczy analizuje różnorodne działania na rzecz środowiska, poszukuje alternatywnych rozwiązań i przedstawia ich zalety i wady. Łączy treści z podręcznika z własnymi doświadczeniami i wiedzą spoza lekcji. Potrafi sformułować propozycje zmian stylu życia oraz zaprezentować argumenty w formie ustnej lub pisemnej.

Unit 4: That's the fashion

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje pojedyncze słowa związane z ubraniami i zakupami (np. clothes, shop), ale często myli ich znaczenie lub użycie. Ma trudność z tworzeniem poprawnych struktur gramatycznych (np. relative clauses, określenia czasu), wymaga ciągłej pomocy nauczyciela przy uzupełnianiu luk i budowaniu zdań.	Uczeń zna podstawowe słownictwo tematyczne (typy ubrań, akcesoria, zakupy) i potrafi wskazać niektóre phrasal verbs (np. try on, put on). Rozpoznaje proste relative clauses i niektóre określenia czasu (np. yesterday, last week), choć stosuje je z błędami. Potrzebuje wsparcia przy dopasowywaniu struktur do kontekstu.	Uczeń stosunkowo poprawnie używa słownictwa z unitu, w tym nazw ubrań, zakupowych phrasal verbs (np. try sth on, take sth back) i wyrażen związanych z czasem. Potrafi zbudować proste zdania z użyciem relative clauses i uzupełnić luki w tekstach, choć niekiedy popełnia błędy składniowe.	Uczeń swobodnie posługuje się szerokim zakresem słownictwa z unitu, poprawnie stosuje relative clauses i określenia czasu w mowie i piśmie. Potrafi samodzielnie używać phrasal verbs i idiomów zakupowych w odpowiednim kontekście. Popełnia jedynie drobne błędy, które nie	Uczeń elastycznie i świadomie dobiera środki językowe – w tym idiomy, złożone phrasal verbs i precyzyjne określenia czasu – do celu wypowiedzi. Tworzy rozbudowane zdania z użyciem relative clauses oraz wykazuje refleksję nad stylem i rejestrem języka. Potrafi poprawnie parafrazować i stosować zaawansowane struktury z unitu.

				zakłócają komunikacji.	
Słuchanie	Uczeń z pomocą nauczyciela wychwytyje pojedyncze słowa związane z tematem ubrań i zakupów. Ma trudność ze zrozumieniem intencji wypowiedzi i wyborem poprawnej odpowiedzi w zadaniu typu A/B/C. Nie rozpoznaje emocji mówiącego.	Uczeń rozumie ogólny sens krótkich wypowiedzi o zakupach i ubraniach. Potrafi wskazać podstawowe informacje (np. miejsce, rodzaj zakupu), ale może mylić szczegóły. Czasem prawidłowo identyfikuje emocje mówiących, ale nie potrafi ich uzasadnić.	Uczeń rozumie większość wypowiedzi i poprawnie wykonuje zadania egzaminacyjne typu wielokrotnego wyboru. Potrafi rozpoznać emocje i intencje wypowiadających się osób oraz wskazać fragmenty nagrania, które uzasadniają jego wybór.	Uczeń uważnie śledzi treść wypowiedzi i poprawnie interpretuje zarówno informacje dosłowne, jak i emocjonalne. Rozpoznaje synonimy i intencje rozmówców. Potrafi analizować sytuacje zakupowe i wybierać trafne odpowiedzi z uzasadnieniem.	Uczeń z dużą precyzją rozumie wypowiedzi o zakupach, emocjach i odpowiedzialnej modzie. Samodzielnie wychwytyje niuanse (np. sarkazm, zawahanie), porównuje opinie rozmówców oraz potrafi podsumować treść nagrania własnymi słowami z refleksją nad przekazem.
Czytanie	Uczeń z pomocą nauczyciela rozpoznaje		Uczeń rozumie większość tekstów z unitu i poprawnie		Uczeń samodzielnie i refleksyjnie analizuje złożone teksty o

	pojedyncze słowa i wyrażenia w tekście związanym z ubiorem i zakupami. Ma trudność z dopasowaniem fragmentów tekstu do zdań oraz z rozpoznaniem struktury tekstu.	Uczeń rozumie ogólny sens krótkich tekstów o ubraniach i sytuacjach, w których są noszone. Potrafi dopasować niektóre zdania do luk w tekście, choć popełnia błędy. Wskazuje podstawowe informacje literalne, ale nie analizuje relacji między zdaniami.	wykonuje zadania typu gap-fill (np. dobieranie zdań do tekstu lub uzupełnianie phrasal verbs). Wykorzystuje kontekst i zna typowe kolokacje związane z modą i zakupami. Rozpoznaje powiązania logiczne i językowe w tekście.	Uczeń trafnie analizuje teksty o modzie i zakupach – rozpoznaje funkcje poszczególnych fragmentów, dobiera odpowiednie zdania do luk, identyfikuje kolokacje i synonimy. Potrafi wskazać powiązania między akapitami oraz uzasadnić wybory na podstawie treści.	modzie, zakupach i odpowiedzialności konsumenckiej. Wskazuje zależności między fragmentami, rozpoznaje zamierzenia autora oraz dokonuje interpretacji niuansów (np. kontekstu kulturowego lub emocjonalnego). Potrafi porównać różne podejścia i style wypowiedzi.
Mówienie	Uczeń podejmuje próbę krótkich wypowiedzi na temat ubrań, ale wypowiedzi są niepełne, niespójne i wymagają ciągłego	Uczeń potrafi powiedzieć kilka prostych zdań o swoich preferencjach ubraniowych oraz nazwać wybrane	Uczeń potrafi w prosty sposób opisać zdjęcie (np. wybiegu, zakupów), mówi o stylu ubierania się, porównuje zakupy	Uczeń swobodnie rozmawia o modzie, stylach i zakupach. Umiejętnie opisuje sytuacje na zdjęciach, wyraża emocje	Uczeń płynnie i elastycznie posługuje się językiem w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych z

	wsparcia nauczyciela. Uczeń nie potrafi opisać zdjęcia (np. z modelką na wybiegu), nie wyraża opinii i nie zadaje pytań.	elementy ubioru. Przy pomocy nauczyciela opisuje zdjęcie, wyraża podstawowe emocje (np. happy, angry), próbuje udzielać rad i zadać pytanie, choć często z błędami.	online i stacjonarne, zadaje pytania i udziela porad. Używa właściwego słownictwa i wyrażen funkcyjnych, choć mogą pojawiać się błędy językowe lub logiczne.	rozmówców, argumentuje swoje zdanie (np. wybór sklepu), zadaje pytania i proponuje rozwiązania problemów. Wypowiedzi są logiczne, spójne i adekwatne do kontekstu.	unitu – np. opisuje modę w różnych kulturach, porównuje podejścia do zakupów, interpretuje emocje na podstawie kontekstu. Umiejętnie prowadzi rozmowę, reaguje na partnera, samodzielnie rozwija temat i stosuje różnorodne strategie komunikacyjne.
Pisanie	Uczeń podejmuje próbę napisania bardzo krótkiego tekstu (np. kilku zdań) o ubraniach lub zakupach. Wypowiedź jest niekompletna, niespójna i zawiera liczne błędy w	Uczeń pisze prostą wypowiedź, np. krótkie opowiadanie lub opis sytuacji zakupowej. Stosuje podstawowe struktury i słownictwo, w tym pojedyncze określenia czasu i emocji. Popętnia błędy, ale tekst jest częściowo zrozumiały. Uczeń	Uczeń tworzy spójne i zrozumiałe opowiadanie zgodne z wymaganiami egzaminacyjnymi. Używa poprawnych czasów przeszłych (Past Simple, Past Continuous), stosuje struktury narracyjne (np. suddenly, luckily), opisuje uczucia, miejsce i pogodę. W	Uczeń pisze rozbudowane opowiadanie o modzie lub codziennych wydarzeniach związanych z zakupami. Stosuje odpowiednie struktury narracyjne, rozbudowane opisy i wyrażenia emocjonalne. Wypowiedź jest	Uczeń tworzy oryginalne, poprawne językowo i stylistycznie opowiadanie, zgodne z formą egzaminacyjną. W sposób kreatywny rozwija temat, stosując szeroki zakres słownictwa związanego z modą, emocjami i codziennymi doświadczeniami.

	strukturach gramatycznych oraz słownictwie. Uczeń nie stosuje opisu emocji, miejsca ani chronologii wydarzeń.	częściowo stosuje się do planu opowiadania.	tekście widoczna jest logiczna organizacja.	dobrze zorganizowana, z wstępem, rozwinięciem i zakończeniem.	Potrafi dokonać samooceny tekstu i go poprawić na podstawie checklisty.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń podejmuje próbę przekazania pojedynczych informacji na podstawie zdjęcia (np. modelki na wybiegu) lub nagrania, ale wypowiedź jest niepełna, niespójna i wymaga ciągłego wsparcia nauczyciela. Nie rozpoznaje celu wypowiedzi ani nie dostosowuje języka do kontekstu.	Uczeń przetwarza proste informacje wizualne lub dźwiękowe (np. zdjęcia, krótkie nagranie o zakupach), aby stworzyć krótką wypowiedź ustną lub odpowiedź w zadaniu egzaminacyjnym. Stosuje podstawowe środki językowe, ale popełnia błędy, które czasami utrudniają zrozumienie.	Uczeń potrafi samodzielnie przetwarzać informacje z różnych źródeł – np. zdjęcia, opisu, nagrania – i tworzyć na ich podstawie spójną wypowiedź (np. opis sytuacji zakupowej, odpowiedź na pytania po video). Stosuje odpowiedni rejestr i cel wypowiedzi.	Uczeń płynnie przetwarza informacje wizualne, tekstowe i dźwiękowe w ustne lub pisemne wypowiedzi – np. udziela porad na podstawie scenki lub obrazu, streszcza nagranie z wyborem A/B/C, wykorzystuje materiały do argumentacji. Wypowiedź jest logiczna, spójna i celowa.	Uczeń swobodnie i kreatywnie łączy informacje z różnych źródeł – zdjęć, nagrań, tekstów – tworząc rozbudowaną wypowiedź dostosowaną do sytuacji komunikacyjnej. Potrafi analizować dane, porównywać opcje i podejmować

					decyzje na podstawie treści źródłowej. Stosuje zróżnicowane środki językowe i wykazuje wysoką świadomość stylu oraz celu wypowiedzi.
Myślenie krytyczne	Uczeń z pomocą nauczyciela podejmuje próbę wyrażenia własnej opinii na temat mody lub zakupów. Ogranicza się do ogólnych stwierdzeń (np. „ładne”, „drogie”), nie analizuje powodów ani nie rozróżnia różnych perspektyw.	Uczeń w prosty sposób formułuje opinie na temat stylu ubierania się lub wyborów zakupowych. Potrafi wskazać różnice między opcjami (np. online vs stacjonarnie), ale nie uzasadnia ich w sposób logiczny. Czasem dostrzega elementy kulturowe.	Uczeń potrafi porównać różne punkty widzenia (np. różne miejsca zakupów, podejścia do mody w kulturach) i logicznie uzasadnia swoje wybory. Ocenia dane (np. ceny, korzyści, styl), podejmuje próbę refleksji nad tym, co jest „lepszym rozwiązaniem” w danym kontekście.	Uczeń analizuje dostępne informacje i podejmuje świadome decyzje – np. wybiera najlepszą opcję zakupową dla konkretnej osoby, wskazując argumenty. Dostrzega wpływ kultury, wartości lub emocji na wybory konsumenckie. Uzasadnia swoje	Uczeń formułuje pogłębione, wieloaspektowe opinie na temat tematów z unitu – np. odpowiedzialnej mody, konsumpcjonizmu, różnorodności stylów. Potrafi ocenić decyzje z różnych perspektyw

				opinie w sposób uporządkowany.	(indywidualnej, kulturowej, środowiskowej), analizuje dane i proponuje własne, uzasadnione rozwiązania. Stawia pytania i inicjuje refleksję.
--	--	--	--	--------------------------------	--

Unit 5: Where we live

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje podstawowe słownictwo z unitu dotyczące domu i miejsca zamieszkania (np. <i>house, flat, kitchen, big, small</i>). Potrafi uzupełnić proste zdania z luką lub wskazać poprawne słowo w kontekście. Wykazuje elementarne rozumienie struktur	Uczeń zna wybrane słowa i wyrażenia dotyczące miejsc zamieszkania, wyposażenia domu i przyszłych planów. Podejmuje próbę stosowania struktur gramatycznych (np. <i>will, might, present continuous</i>), lecz z częstymi błędami. Rozpoznaje znaczenie	Uczeń stosuje słownictwo z unitu w wypowiedziach ustnych i pisemnych, w tym: nazwy miejsc zamieszkania, przedmioty w domu, zwroty do opisywania planów. Poprawnie używa podstawowych struktur gramatycznych: <i>will, be going to,</i>	Uczeń swobodnie posługuje się poznany słownictwem i strukturami z Unit 5. Rozróżnia i poprawnie stosuje czasy teraźniejsze i przyszłe w zależności od kontekstu. Używa odpowiednich kolokacji i zwrotów w wypowiedziach	Uczeń precyzyjnie i adekwatnie dobiera środki językowe do sytuacji komunikacyjnej. Stosuje szeroki zakres słownictwa związanego z miejscem zamieszkania, domem i planami. Potrafi celowo używać różnych struktur do wyrażania intencji,

	gramatycznych typu <i>will</i> i <i>be going to</i> , ale nie stosuje ich samodzielnie. Wymaga stałego wsparcia nauczyciela.	podstawowych kolokacji.	<i>present continuous</i> (czasem wymiennie), a także wyrażen modalnych (<i>might, probably</i>). Popetnia nieliczne błędy nieutrudniające komunikacji.	pisemnych i ustnych. Wykazuje świadomość różnic między strukturami (<i>will</i> vs. <i>be going to</i> vs. <i>might</i>).	planów, decyzji i przewidywań. Samodzielnie dokonuje transformacji zdań, dba o spójność i poprawność językową wypowiedzi.
Słuchanie	Uczeń z pomocą nauczyciela rozpoznaje pojedyncze znane słowa (np. <i>house, car, family</i>) w nagraniu. Ma trudności z rozumieniem nawet prostych informacji. Potrzebuje wsparcia, aby wskazać temat rozmowy lub powiązać dźwięk z obrazkiem	Uczeń rozumie ogólny temat nagrania (np. rozmowę o typach domów), ale ma trudność z uchwyceniem szczegółów. Podejmuje próbę udzielenia odpowiedzi na pytania zamknięte, lecz popetnia błędy. Wymaga pomocy w identyfikacji opinii rozmówców.	Uczeń rozumie sens rozmowy o domach mobilnych. Potrafi poprawnie wskazać odpowiedzi na pytania zamknięte (np. wybór A/B/C). Rozpoznaje podstawowe informacje szczegółowe i potrafi określić ogólny stosunek rozmówców do tematu.	Uczeń sprawnie identyfikuje kluczowe informacje w dialogu (np. argumenty za/przeciw, opinie rozmówców). Potrafi określić funkcję wypowiedzi (np. zgoda, sprzeciw, propozycja) oraz przekształca usłyszane informacje w prostą formę pisemną lub ustną.	Uczeń bardzo dobrze rozumie nagranie – zarówno ogólny sens, jak i szczegóły. Rozpoznaje intencje, emocje i opinie rozmówców. Samodzielnie przetwarza informacje z nagrania, np. opisując różnice między domami lub formułując uzasadnioną opinię na ich temat.
Czytanie	Uczeń z pomocą nauczyciela rozpoznaje	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu oraz niektóre	Uczeń czyta ze zrozumieniem tekst o nietypowych	Uczeń analizuje treść krótkich tekstów oraz	Uczeń czyta teksty ze zrozumieniem na poziomie

	pojedyncze znane słowa w tekście. Potrafi wskazać, o czym ogólnie jest tekst (np. dom, mieszkanie), ale nie rozumie szczegółów. Wymaga wsparcia przy wykonaniu najprostszych zadań typu prawda/fałsz.	szegóły. Odpowiada na pytania typu prawda/fałsz i wybiera poprawne odpowiedzi, ale popełnia liczne błędy. Potrzebuje pomocy w znalezieniu słów kluczowych i rozpoznaniu intencji autora.	miejscach zamieszkania oraz przykładową wiadomość e-mail. Potrafi wykonać zadania zamknięte (true/false, multiple choice) i odnaleźć kluczowe informacje. Rozpoznaje ogólny cel tekstu oraz główne przesłanie.	wiadomości e-mail zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi. Odróżnia informacje istotne od dodatkowych, rozumie intencje nadawcy oraz kontekst kulturowy zawarty w tekście. Trafnie rozpoznaje strukturę e-maila.	szczegółowym i globalnym. Potrafi wskazać słowa-klucze, intencje i opinię autora, ocenić znaczenie fragmentu w kontekście całości oraz przeanalizować skutki komunikacyjne wyboru danego stylu, formy i treści. Umie zastosować przeczytany model tekstu do tworzenia własnego.
Mówienie	Uczeń z pomocą nauczyciela wypowiada pojedyncze słowa lub bardzo proste zdania na temat swojego miejsca zamieszkania lub pokoju. Nie potrafi samodzielnie budować wypowiedzi. Błędy	Uczeń wypowiada się na tematy związane z miejscem zamieszkania (np. dom, okolica, pokój) w sposób ograniczony. Potrafi odpowiedzieć na pytania i podać kilka faktów. Często potrzebuje	Uczeń potrafi opisać swój dom, okolicę, preferencje dotyczące mieszkania oraz plany na przyszłość, korzystając z poznanego słownictwa i struktur (<i>will, going to, might, present continuous</i>). Tworzy	Uczeń płynnie i dość swobodnie wypowiada się na tematy z unitu: dom, sąsiedztwo, przyszłe plany, preferencje mieszkaniowe. Zadaje pytania, rozwija odpowiedzi, stosuje właściwe struktury i	Uczeń swobodnie i precyzyjnie wypowiada się ustnie w różnych kontekstach: opisuje, porównuje, argumentuje wybory mieszkaniowe i plany. Umiejętnie stosuje środki językowe, zadaje pytania

	często utrudniają zrozumienie.	wsparcia, a wypowiedzi są fragmentaryczne.	proste, spójne wypowiedzi. Popetnia drobne błędy.	kolokacje. Potrafi też w grupie przedstawić wypracowane stanowisko.	pogłębiające i prezentuje przemyślaną wypowiedź (np. podczas pracy projektowej). Potrafi dostosować język do sytuacji komunikacyjnej.
Pisanie	Uczeń tworzy bardzo prostą wypowiedź pisemną nawiązującą do treści zaproszenia (np. jedno zdanie z przyjęciem lub odmową). Potrafi zapisać formułę powitalną i pożegnalną z pomocą nauczyciela. Używa pojedynczych wyrażeń lub zdań, często z błędami, które jednak nie całkowicie uniemożliwiają zrozumienie przekazu.	Uczeń pisze krótką odpowiedź na zaproszenie, ale z ograniczonym słownictwem i błędami w strukturze. Stosuje prosty język codzienny, czasem nieadekwatny do rejestru. Niektóre elementy typowe dla e-maila mogą być pominięte.	Uczeń pisze e-mail zgodnie z wymaganiami zadania: przyjmuje lub odrzuca zaproszenie, sugeruje alternatywy, odnosi się do wiadomości nadawcy. Stosuje poprawny rejestr i podstawowe struktury (czasy teraźniejsze i przyszłe). Popetnia drobne błędy.	Uczeń redaguje logiczny i spójny e-mail z odpowiednim rozpoczęciem i zakończeniem, odpowiada na wszystkie części polecenia. Stosuje różnorodne struktury, wyraża emocje i sugestie, dba o rejestr i styl. Korzysta z listy kontrolnej.	Uczeń pisze swobodnie i precyzyjnie. Odpowiedź zawiera wszystkie wymagane elementy, a także dodatkowe szczegóły i uzasadnienia. Styl, rejestr i struktura są dopasowane do kontekstu. Wypowiedź jest bezbłędna lub zawiera jedynie drobne potknięcia językowe.

Przetwarzanie tekstu	Uczeń, przy intensywnym wsparciu nauczyciela, wykonuje bardzo proste polecenia przetwarzające tekst wizualny lub ustny – np. dopasowuje obrazek do słowa lub odpowiada jednym słowem na pytanie o treść zdjęcia. Nie potrafi samodzielnie przełożyć informacji z jednej formy na drugą.	Uczeń podejmuje próbę przekształcenia prostych informacji (np. z nagrania lub zdjęcia) na wypowiedź ustną lub pisemną. Potrafi uzupełnić gotowe ramy wypowiedzi informacjami z materiału źródłowego, ale wymaga wskazówek. Popętnia błędy w doborze informacji.	Uczeń przetwarza proste informacje wizualne (np. zdjęcia domów, okolicy) lub dźwiękowe (np. dialog o domach mobilnych) w krótką, zrozumiałą wypowiedź. Potrafi opisać obrazek, streścić główną myśl nagrania lub napisać odpowiedź na podstawie maila, zgodnie z poleceniem.	Uczeń samodzielnie i skutecznie przetwarza informacje z różnych źródeł (obraz, tekst, nagranie) na spójną wypowiedź ustną lub pisemną. Umiejętnie wybiera istotne dane i dostosowuje język do formy wypowiedzi. Potrafi też zintegrować kilka elementów materiału w jednej wypowiedzi.	Uczeń swobodnie przekształca treści wizualne, tekstowe i dźwiękowe w komunikaty ustne i pisemne, zachowując intencję nadawcy. Potrafi np. opisać dom ze zdjęcia, zinterpretować wypowiedź z nagrania i odnieść się do niej, a także odpowiedzieć na e-mail w sposób uwzględniający wszystkie szczegóły z wiadomości otrzymanej.
Myślenie krytyczne	Uczeń podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie wymagające refleksji (np. wybór lepszego domu), ale potrzebuje silnego wsparcia nauczyciela. Jego wypowiedzi są	Uczeń wypowiada się na temat zalet i wad różnych rozwiązań (np. typów domów, sąsiedztwa), ale uzasadnienie jego opinii jest schematyczne lub niepełne. Często	Uczeń porównuje różne rozwiązania (np. dom mobilny vs. tradycyjny, życie na wsi vs. w mieście), dostrzega ich konsekwencje i potrafi uzasadnić swój wybór. Wskazuje istotne	Uczeń analizuje problem z różnych perspektyw (np. środowiskowej, kulturowej, praktycznej). Potrafi zaproponować rozwiązanie konkretnego problemu (np. co	Uczeń prezentuje przemyślane, pogłębione opinie dotyczące wyborów mieszkaniowych, jakości życia i radzenia sobie w różnych warunkach. Potrafi zestawić różne opcje,

	bardzo ogólne i niepoparte uzasadnieniem.	powtarza cudze argumenty lub ogranicza się do własnych preferencji.	czynniki wpływające na jakość życia lub podejmowanie decyzji.	zrobić, gdy sąsiedztwo jest uciążliwe) i uzasadnić swój wybór w sposób uporządkowany i logiczny.	wskazać ich wady i zalety, odnieść się do kontekstu kulturowego lub sytuacyjnego i wyciągnąć wnioski. Jego wypowiedzi mają charakter refleksyjny i świadczą o dojrzałym myśleniu.
--	---	---	---	--	---

Unit 6: Go for it!

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje niektóre słowa związane ze sportem, ale nie potrafi ich poprawnie zastosować. Przy dużym wsparciu nauczyciela potrafi dopasować pojedyncze słowa do obrazka lub luki w zdaniu. Zna tylko podstawowe formy	Uczeń zna wybrane słowa i wyrażenia z zakresu sportu, sprzętu sportowego, aktywności i odzieży sportowej. Używa prostych struktur gramatycznych, np. <i>if</i> + present simple, <i>will</i> , ale z częstymi błędami. Podejmuje próbę tworzenia zdań warunkowych,	Uczeń stosuje słownictwo z unitu w kontekście wypowiedzi ustnych i pisemnych. Rozumie różnicę między <i>zero</i> a <i>first conditional</i> , zna struktury typu <i>if you train, you will succeed</i> oraz <i>unless</i> . Stosuje poprawne kolokacje (np. <i>play a sport</i> ,	Uczeń sprawnie i poprawnie stosuje środki językowe z Unit 6. Tworzy zdania warunkowe w trybie zero, pierwszym i drugim. Potrafi używać transformacji (np. <i>If I were you, I'd...</i>). Trafnie dobiera słownictwo i kolokacje do sytuacji	Uczeń swobodnie i precyzyjnie posługuje się pełnym zakresem słownictwa i struktur z unitu. Tworzy rozbudowane wypowiedzi z użyciem <i>zero</i> , <i>first</i> i <i>second conditional</i> , <i>unless</i> , <i>would</i> . Stosuje bogate kolokacje, potrafi

	zdań warunkowych (np. <i>if it rains</i>) i popełnia liczne błędy.	jednak nie zawsze adekwatnie do kontekstu.	<i>wear sports clothes</i>) i rozpoznaje części mowy.	komunikacyjnej. Dbą o poprawność językową i styl.	przekształcać formy i części mowy. Unika błędów i świadomie operuje językiem.
Słuchanie	Uczeń z pomocą nauczyciela rozpoznaje pojedyncze znane słowa w nagraniu (np. nazwy sportów). Podejmuje próbę wskazania tematu rozmowy, ale nie rozumie szczegółów. Potrzebuje wsparcia, by połączyć dźwięk z obrazkiem lub zdaniem.	Uczeń rozumie ogólny kontekst wypowiedzi i niektóre informacje kluczowe. Podejmuje próbę uzupełnienia luk, ale popełnia liczne błędy. Rozpoznaje niektóre słowa z kontekstu, jednak ma trudność z rozróżnieniem podobnych form.	Uczeń potrafi uzupełnić luki w tekście na podstawie wysłuchanego nagrania. Rozumie sens wypowiedzi i rozpoznaje większość kluczowych informacji. Poprawnie zapisuje słowa w zadaniu typu gap fill zgodnie z wymogami egzaminacyjnymi.	Uczeń rozumie nagranie na poziomie szczegółowym. Trafnie identyfikuje kluczowe informacje, intencje rozmówców i znaczenie kontekstu. Sprawnie uzupełnia tekst, zachowując poprawność językową i logiczną spójność.	Uczeń z dużą pewnością rozumie pełne znaczenie wypowiedzi – zarówno dosłowne, jak i ukryte. Uzupełnia tekst bezbłędnie, stosując poprawne formy i rozpoznając niuanse językowe. Potrafi również przetworzyć treść nagrania w formie wypowiedzi ustnej lub pisemnej.
Czytanie	Uczeń potrafi określić ogólny temat tekstu (np. że dotyczy sportu lub zainteresowań ludzi). Przy wsparciu nauczyciela	Uczeń rozumie główne idee tekstu i potrafi wskazać niektóre powiązania między wypowiedziami a osobami. Błędy wynikają z braku	Uczeń poprawnie dopasowuje osoby do wypowiedzi, potrafi znaleźć i zinterpretować istotne informacje. Rozumie sens tekstu globalnie i	Uczeń analizuje tekst, wyciąga wnioski na podstawie informacji jawnych i ukrytych. Trafnie rozpoznaje intencje wypowiedzi, potrafi	Uczeń swobodnie pracuje z tekstem – rozpoznaje związki między wypowiedziami, identyfikuje argumenty i różne punkty widzenia.

	znajduje pojedyncze informacje w tekście (np. nazwy sportów, emocje). Podejmuje próbę dopasowania osób do wypowiedzi, opierając się na słowach kluczowych, jednak nie zawsze trafnie.	pełnego zrozumienia szczegółów lub kontekstu. Potrzebuje wskazówek nauczyciela.	częściowo szczegółowo. Rozpoznaje motywacje bohaterów oraz odnosi się do nich w wypowiedzi.	uzasadnić swoje odpowiedzi. Ocenia, które elementy wypowiedzi są kluczowe w doborze osoby.	Potrafi syntetyzować informacje i interpretować je w odniesieniu do szerszego kontekstu (np. własnych doświadczeń). Formułuje własną refleksję.
Mówienie	Uczeń, przy intensywnym wsparciu nauczyciela, wypowiada pojedyncze słowa lub proste wyrażenia dotyczące sportu. Potrafi wskazać obrazek lub odpowiedzieć jednym słowem na pytanie, ale nie buduje samodzielnych wypowiedzi.	Uczeń potrafi udzielić krótkich odpowiedzi na pytania dotyczące sportu, wyrazić preferencje w ograniczonym zakresie. Próbuje wyrazić opinię, ale ma trudności z rozwinięciem wypowiedzi. Potrzebuje wsparcia w rozmowie z partnerem.	Uczeń opisuje zdjęcie, wyraża swoje preferencje i opinię, wyjaśniając je w prosty sposób. Prowadzi krótką rozmowę z partnerem na temat sportu, potrafi użyć podstawowych zwrotów do wyrażania zgody/niezgody oraz radzenia. Popetnia błędy, ale nie zakłócają one komunikacji.	Uczeń aktywnie uczestniczy w rozmowie: opisuje, porównuje, uzasadnia wybór sportu lub opinii. Stosuje poznane struktury (np. <i>Second conditional</i> , <i>would rather</i>), wyraża zgodę i niezgodę z argumentami partnera. Mówi płynnie i adekwatnie do sytuacji.	Uczeń swobodnie i precyzyjnie wypowiada się na różne tematy związane ze sportem. Wspiera swoje wypowiedzi argumentami, identyfikuje i ocenia cudze opinie, potrafi dyskutować, wyrażać rady i propozycje. Dostosowuje styl i formę języka do kontekstu komunikacyjnego
Pisanie	Uczeń przy wsparciu	Uczeń formułuje opinię i podejmuje	Uczeń pisze spójny tekst wyrażający	Uczeń tworzy dobrze	Uczeń redaguje bogaty językowo,

	nauczyciela pisze bardzo krótką wypowiedź zawierającą jedno zdanie opinii. Potrafi użyć podstawowych wyrażen (np. <i>I think...</i>), ale nie rozwija myśli. Struktura tekstu jest niepełna lub chaotyczna.	próbę jej rozwinięcia w kilku zdaniach. Tekst zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, ale może być niespójny. Używa prostego słownictwa i podstawowych łączników (<i>because, and, but</i>).	opinię, podając minimum dwa argumenty i krótkie zakończenie. Poprawnie stosuje zwroty sygnalizujące strukturę (np. <i>Firstly, In my opinion, To sum up</i>). Dbą o zrozumiałość i podstawową poprawność językową.	zorganizowany esej z jasną tezą, rozwiniętymi argumentami i logicznym zakończeniem. Używa zróżnicowanych struktur i wyrażen typowych dla eseju opiniującego. Dbą o spójność, rejestr i poprawność gramatyczną.	logiczny i stylistycznie adekwatny tekst. Argumentuje w sposób przekonujący i urozmaicony, stosuje odpowiednie struktury gramatyczne i leksykalne. Esaj zawiera wszystkie elementy i cechuje się wysoką poprawnością.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń przy wsparciu nauczyciela wykonuje proste zadanie na podstawie materiału wizualnego lub tekstu (np. wskazuje element na obrazku, wybiera wyraz do luki). Nie potrafi samodzielnie	Uczeń podejmuje próbę przetworzenia informacji (np. z obrazka w wypowiedź ustną lub z tekstu w krótką odpowiedź), ale potrzebuje wskazówek. Zdarzają się błędy w doborze informacji lub ich interpretacji.	Uczeń potrafi przetworzyć informacje wizualne, tekstowe lub dźwiękowe w zrozumiałą wypowiedź ustną lub pisemną. Wykorzystuje dane z tekstu źródłowego (np. przykład eseju, nagranie, zdjęcie), by stworzyć własną	Uczeń sprawnie przekształca treści z różnych źródeł (obraz, nagranie, tekst) w wypowiedzi ustne i pisemne. Trafnie dobiera informacje, uwzględniając cel i formę wypowiedzi. Potrafi uzupełnić zadania typu gap-fill oraz wykorzystać wzorzec tekstu do	Uczeń swobodnie przetwarza informacje z różnych źródeł, łącząc je w logiczne i spójne wypowiedzi. Potrafi wykorzystać ukryte informacje, struktury wzorcowe oraz elementy kulturowe w celu stworzenia własnego tekstu.

	przekształcić informacji z jednej formy w drugą.		wypowiedź zgodnie z poleceniem.	stworzenia własnej wersji	Umiejętnie transformuje dane i dostosowuje je do nowej sytuacji komunikacyjnej.
Myślenie krytyczne	Uczeń podejmuje próbę wyrażenia prostej opinii (np. <i>I like football</i>), ale nie uzasadnia jej. Wymaga wsparcia w sformułowaniu własnego stanowiska. Wypowiedzi są bardzo ogólne i pozbawione refleksji.	Uczeń potrafi wskazać preferencje (np. wybrany sport) i podać proste uzasadnienie (np. <i>because it's fun</i>). Dostrzega podstawowe różnice między zawodowym a rekreacyjnym uprawianiem sportu, ale nie analizuje ich głębiej.	Uczeń rozważa zalety i wady konkretnych rozwiązań (np. sport jako sposób na życie vs. hobby), uzasadnia swoje wybory i odnosi się do sytuacji przedstawionej w materiale (np. historia sportowca). Formułuje własne wnioski.	Uczeń analizuje różne punkty widzenia, ocenia motywacje i skutki decyzji (np. podjęcia kariery sportowej). Potrafi prowadzić uporządkowaną argumentację, porównywać opcje i wyrażać opinię z uzasadnieniem.	Uczeń prezentuje dojrzałe i pogłębione spojrzenie na temat. Potrafi zestawić wiele argumentów, odnieść się do kontekstu społecznego lub kulturowego (np. presji osiągnięć, rywalizacji). W jego wypowiedziach widać refleksję, wnioskowanie i samodzielne myślenie.

Unit 7: Have a great trip!

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje podstawowe słownictwo	Uczeń zna podstawowe słownictwo z	Uczeń stosuje słownictwo i wybrane struktury z unitu	Uczeń sprawnie i poprawnie używa słownictwa oraz	Uczeń swobodnie i precyzyjnie posługuje się

	związane z podróżowaniem i zakwaterowaniem (np. train, hotel, ticket), a z pomocą nauczyciela potrafi dopasować wyrażenia do kontekstu. Podejmuje próbę tworzenia prostych pytań i użycia czasu zaprzeszłego, choć z licznymi błędami.	zakresu podróżowania i zakwaterowania (np. book a room, miss a train), ale popełnia błędy przy jego użyciu. Podejmuje próbę tworzenia pytań i prostych wypowiedzi, choć nie zawsze zgodnie z zasadami gramatycznymi	(question tags, subject/object questions, Past Perfect) w prostych kontekstach ustnych i pisemnych. Potrafi rozróżnić typy pytań i poprawnie zastosować kolokacje (np. stay at a campsite, spectacular views).	struktur gramatycznych z unitu. Tworzy pytania (w tym subject/object questions) i stosuje Past Perfect w wypowiedziach narracyjnych. Trafnie dobiera kolokacje i przymiotniki do sytuacji podróżniczych.	pełnym zakresem struktur i słownictwa z unitu. Tworzy rozbudowane wypowiedzi z użyciem różnorodnych kolokacji i form gramatycznych, w tym pytania z inwersją i zdania złożone. Operuje językiem świadomie i bez błędów.
Słuchanie	Uczeń rozumie bardzo proste informacje zawarte w nagraniu (np. liczby, typ zakwaterowania), ale potrzebuje wsparcia nauczyciela, aby wykonać zadanie. Zaznacza pojedyncze poprawne odpowiedzi w zadaniach typu	Uczeń rozpoznaje główne informacje z nagrania (np. rodzaj miejsca, preferencje mówiącego). Wykonuje proste zadania na dobieranie lub wybór odpowiedzi, ale może mieć trudność z uchwyceniem szczegółów lub pełnym	Uczeń rozumie ogólny sens oraz kluczowe informacje z nagrania (np. różnice między typami zakwaterowania). Wykonuje zadania typu multiple choice lub true/false z niewielką liczbą błędów. Uzupełnia proste luki na podstawie nagrania.	Uczeń z dużą dokładnością rozumie informacje z nagrania i poprawnie wykonuje zadania egzaminacyjne (np. dopasowywanie, wybór wielokrotny, uzupełnianie luk). Wychwytuje intencje rozmówców i potrafi wskazać	Uczeń swobodnie i bezbłędnie rozumie wszystkie informacje zawarte w nagraniu. Wychwytuje szczegóły, rozróżnia intencje i styl wypowiedzi. Trafnie przetwarza usłyszane informacje i potrafi samodzielnie wyciągać wnioski na ich podstawie.

	prawda/fatsz lub wybór wielokrotny.	zrozumieniem polecenia.		uzasadnienie odpowiedzi.	
Czytanie	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu (np. typ wakacji lub miejsce podróży) przy wsparciu nauczyciela. Potrafi wskazać pojedyncze informacje w tekście, jeśli są bezpośrednio podane.	Uczeń rozumie główne informacje z tekstu dotyczącego zrównoważonej turystyki. Odpowiada na pytania zamknięte (np. wybór wielokrotny, prawda/fatsz), choć popełnia błędy przy pytaniach wymagających zrozumienia opinii lub argumentacji.	Uczeń rozumie treść tekstu i potrafi zidentyfikować zarówno fakty, jak i opinie autora. Odpowiada na pytania otwarte i zamknięte zgodnie z treścią, znajduje w tekście informacje szczegółowe oraz interpretuje relacje przyczynowo-skutkowe.	Uczeń poprawnie analizuje tekst i odpowiada na pytania wymagające wyciągania wniosków. Potrafi wskazać różnicę między opinią a faktem, określić intencję autora i sformułować własną opinię na podstawie tekstu. Trafnie interpretuje związek między turystyką a lokalnymi społecznościami.	Uczeń swobodnie analizuje i interpretuje tekst o wysokim stopniu trudności. Rozpoznaje niuanse językowe i argumentacyjne, potrafi wskazać cel tekstu, ocenić jego strukturę i sformułować logiczne wnioski. Samodzielnie odnosi się do tekstu w wypowiedzi pisemnej lub ustnej.
Mówienie	Uczeń podejmuje próbę nazwania elementów widocznych na zdjęciu i wypowiedzenia pojedynczych słów lub prostych zwrotów	Uczeń tworzy krótkie wypowiedzi ustne na temat wakacji, opisując zdjęcia oraz wyrażając podstawowe preferencje (np. <i>I prefer camping</i>)	Uczeń opisuje zdjęcia związane z podróżowaniem, wyraża preferencje i odnosi się do własnych doświadczeń. Stosuje <i>question tags</i> i proste pytania o	Uczeń tworzy spójne i poprawne wypowiedzi ustne, w których swobodnie używa struktur z unitu (np. <i>Past Perfect</i>, <i>subject/object questions</i>).	Uczeń swobodnie i precyzyjnie wypowiada się na temat podróży i zakwaterowania. Używa bogatego słownictwa i zróżnicowanych struktur. Reaguje

	dotyczących wakacji. Z pomocą nauczyciela formułuje bardzo krótkie wypowiedzi o swoich preferencjach.	<i>because it is cheap</i>). Potrafi zadać proste pytania i odpowiedzieć na pytania rozmówcy. Popętnia błędy, ale wypowiedź jest zrozumiała.	podmiot/dopełnienie. Formułuje wypowiedzi na temat zakwaterowania i wakacyjnych doświadczeń.	Porównuje różne typy podróżowania, uzasadnia wybory i bierze udział w krótkich dialogach sytuacyjnych.	adekwatnie w sytuacjach komunikacyjnych, argumentuje i podtrzymuje rozmowę na wyższym poziomie językowym.
Pisanie	Uczeń podejmuje próbę napisania krótkiego tekstu, zawierającego kilka podstawowych zdań w czasie przeszłym. Wymaga silnego wsparcia nauczyciela przy planowaniu wypowiedzi. Tekst jest niespójny, a błędy gramatyczne i leksykalne znacząco utrudniają zrozumienie.	Uczeń pisze krótkie opowiadanie, zawierające proste zdania z użyciem czasów przeszłych (głównie Past Simple). Popętnia błędy, ale wypowiedź jest komunikatywna. Próbuje zastosować elementy opisu lub budowania napięcia.	Uczeń tworzy spójne opowiadanie zgodne z poleceniem, stosując poprawnie Past Simple i okazjonalnie Past Perfect. Wprowadza prostą narrację i opis, a tekst zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie. Popętnia drobne błędy, które nie zakłócają przekazu.	Uczeń pisze rozwinięte i logicznie zorganizowane opowiadanie z użyciem różnych czasów narracyjnych (Past Simple, Past Perfect, Past Continuous). Stosuje środki opisu, łączy zdarzenia w sposób naturalny i dba o spójność stylistyczną i logiczną.	Uczeń tworzy wciągające, stylistycznie spójne opowiadanie z pełnym wykorzystaniem czasów narracyjnych oraz środków budujących napięcie i atmosferę. Dbą o bogactwo językowe, unika błędów i wykazuje wysoką samodzielność w planowaniu oraz realizacji wypowiedzi.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń przetwarza proste informacje	Uczeń przetwarza krótkie wypowiedzi	Uczeń przetwarza różne źródła	Uczeń sprawnie przetwarza	Uczeń z dużą swobodą

	wizualne i tekstowe (np. z ilustracji lub polecenia) w formie pojedynczych zdań przy wsparciu nauczyciela. Wymaga pomocy w zbudowaniu spójnej wypowiedzi na podstawie obrazka lub tekstu.	wizualno-tekstowe (np. opis zdjęcia, polecenie) na formę ustną lub pisemną. Potrafi uzupełnić zadanie (np. lukę lub odpowiedź), ale wypowiedź jest uproszczona i niepełna.	informacji (obraz, tekst, nagranie) i tworzy na ich podstawie wypowiedzi ustne lub pisemne. Potrafi uzupełnić treść, przekształcić tekst z lukami w wypowiedź oraz odnieść się do informacji przedstawionych na ilustracji.	informacje z różnych źródeł (np. zdjęcia, wypowiedzi, infografiki) i tworzy adekwatne, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne. Poprawnie stosuje struktury gramatyczne i słownictwo poznane w unicie.	przetwarza różnorodne materiały (wizualne i tekstowe), formułuje rozbudowane i logiczne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej. Potrafi modyfikować treść i styl wypowiedzi zgodnie z celem i odbiorcą.
Myślenie krytyczne	Uczeń podejmuje próbę porównania dwóch opcji wakacyjnych lub wyrażenia prostej opinii, ale potrzebuje wsparcia, by uzasadnić swój wybór. Reaguje na pytania nauczyciela, lecz nie analizuje głębiej.	Uczeń potrafi wskazać zalety i wady różnych form wakacji (np. camping vs. hotel), a także prosto wyrazić preferencje. Rozumie podstawowe konsekwencje wyborów turystycznych, ale ma trudność z ich	Uczeń analizuje wpływ wyborów turystycznych na siebie i otoczenie. Formułuje proste wnioski (np. nadmierna turystyka = zatłoczone miejsca). Wypowiada się na temat motywatorów do nauki lub podróży, rozróżniając fakty i opinie.	Uczeń trafnie analizuje związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ turystyki na lokalną społeczność), ocenia argumenty i wyciąga wnioski. Potrafi samodzielnie zaproponować rozwiązania (np. jak podróżować	Uczeń prezentuje dojrzałą refleksję – ocenia motywatory i czynniki wpływające na jakość nauki, podróży i wypoczynku (np. sen, aktywność fizyczna, odpoczynek). Formułuje przemyślane, spójne stanowisko i

		samodzielną analizą.		odpowiedzialnie lub co zmienić w swoich nawykach).	potrafi je obronić w dyskusji.
--	--	----------------------	--	--	--------------------------------

Unit 8: My own time

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń zna niektóre wyrażenia związane z czasem wolnym i hobby, ale ma trudności z ich poprawnym użyciem. Rozpoznaje pojedyncze struktury, np. formy czasowników modalnych lub przymiotniki, lecz stosuje je z dużą liczbą błędów.	Uczeń rozpoznaje znaczenie podstawowego słownictwa i struktur gramatycznych z unitu. Wykorzystuje je z pomocą lub w prostych wypowiedziach, popełniając błędy, które czasem wpływają na zrozumiałość przekazu.	Uczeń zna i stosuje większość poznanych struktur i słownictwa w wypowiedziach, popełniając nieliczne błędy, które nie zakłócają komunikacji. Potrafi rozpoznać znaczenie podstawowych fraz czasownikowych i czasowników modalnych w kontekście.	Uczeń poprawnie stosuje struktury gramatyczne: <i>modals and semi-modals, present continuous, phrasal verbs</i>, przymiotniki oraz czasowniki wyrażające opinię. Posługuje się nowym słownictwem w mowie i piśmie bez istotnych błędów, używa odpowiednich kolokacji i wyrażen typowych dla tematyki unitu.	Uczeń swobodnie i poprawnie używa poznanych struktur gramatycznych i słownictwa dotyczącego czasu wolnego, hobby i obowiązków. Wykazuje się inicjatywą językową, tworzy własne zdania z użyciem czasowników modalnych i fraz czasownikowych. Wypowiedzi są bogate leksykalnie, naturalne i dostosowane do kontekstu.

Słuchanie	Uczeń rozumie pojedyncze słowa lub frazy w nagraniu, ale nie potrafi odpowiedzieć na pytania. Wymaga intensywnego wsparcia w rozpoznaniu sensu wypowiedzi.	Uczeń rozpoznaje ogólny kontekst rozmów i poprawnie wskazuje 1–2 odpowiedzi w zadaniach zamkniętych. Ma trudności z wychwyceniem szczegółowych informacji.	Uczeń potrafi zrozumieć główne informacje z kilku krótkich dialogów. Wybiera poprawne obrazki lub odpowiedzi w zadaniach zamkniętych z umiarkowaną dokładnością.	Uczeń rozumie sens większości krótkich rozmów i poprawnie wykonuje zadania typu matching lub multiple choice. Potrafi wychwycić związki między słowem a obrazem oraz przetwarzać treść nagrania.	Uczeń uważnie słucha nagrań i trafnie analizuje ich treść, wybierając wszystkie poprawne odpowiedzi. Potrafi zinterpretować przesłanie rozmów i przewidzieć odpowiedzi na podstawie kontekstu. Wskazuje punkty wspólne i różnice między wypowiedziami.
Czytanie	Uczeń rozpoznaje tematykę tekstu na podstawie zdjęć lub pojedynczych słów. Ma trudności ze zrozumieniem treści akapitów. Potrzebuje wsparcia w wykonaniu zadania.	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu i z pomocą nauczyciela dopasowuje niektóre nagłówki. Wskazuje pojedyncze informacje w treści.	Uczeń rozumie większość tekstu, samodzielnie dopasowuje część nagłówków, ale popełnia błędy przy podobnych treściowo fragmentach.	Uczeń poprawnie dopasowuje większość nagłówków do akapitów, uzasadnia swoje wybory na podstawie tekstu. Wskazuje informacje szczegółowe.	Uczeń trafnie dopasowuje wszystkie nagłówki, rozpoznając niuanse i różnice tematyczne między akapitami. Potrafi wyjaśnić, dlaczego dany tytuł pasuje, a inny nie. Wskazuje cel tekstu i jego strukturę.
Mówienie	Uczeń podejmuje próbę nazwania	Uczeń potrafi w prosty sposób	Uczeń komunikuje podstawowe	Uczeń opisuje zdjęcia oraz	Uczeń swobodnie i płynnie wypowiada

	elementów na zdjęciu lub wypowiada pojedyncze słowa związane z czasem wolnym. Wypowiedzi są niepełne i niekomunikatywne.	opisać zdjęcie lub wyrazić preferencje, popełniając liczne błędy językowe. Często potrzebuje podpowiedzi lub powtórzeń pytania.	informacje o czasie wolnym i hobby, opisuje zdjęcie lub udziela odpowiedzi na pytania z zastosowaniem poznanych struktur (<i>present continuous, modals, phrasal verbs</i>). Błędy nie zakłócają komunikacji.	sytuacje z życia codziennego w sposób zrozumiały i uporządkowany. Używa poprawnie poznanych struktur i słownictwa (np. do wyrażania opinii, udzielania rad, mówienia o preferencjach). Reaguje adekwatnie na pytania.	się na temat sposobów spędzania wolnego czasu. Trafnie opisuje ilustracje, spekuluje i wyraża opinie. Potrafi parafrazować i rozwijać wypowiedź, zadaje pytania zwrotne i prosi o wyjaśnienia.
Pisanie	Uczeń podejmuje próbę napisania kilku prostych zdań, lecz tekst nie jest spójny ani zrozumiały. Wymaga intensywnego wsparcia.	Uczeń tworzy krótki tekst z błędami językowymi i strukturalnymi. Częściowo odnosi się do tematu, ale nie zachowuje formy artykułu.	Uczeń pisze prosty artykuł na temat hobby lub sportu. Tekst ma podstawową strukturę, zawiera kilka błędów, ale przekazuje główną treść. Uczeń używa niektórych poznanych struktur i łączników.	Uczeń pisze spójny artykuł zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi. Poprawnie stosuje struktury gramatyczne, łączniki oraz rozwija tekst o własne przykłady.	Uczeń tworzy rozwinięty, komunikatywny i logicznie zorganizowany artykuł, stosując różnorodne środki językowe. Wprowadza oryginalne pomysły i dba o styl odpowiedni do formy. Korzysta z checklisty, aby poprawić własny tekst.

Przetwarzanie tekstu	Uczeń potrafi wskazać pojedyncze słowo z ilustracji lub nagrania, ale nie przekształca go w wypowiedź. Nie podejmuje próby samodzielnego wykorzystania informacji wizualnej ani językowej.	Uczeń z pomocą nauczyciela przekształca proste informacje z ilustracji lub ćwiczeń w pojedyncze zdania ustne lub pisemne, np. dopowiada fragment opisu zdjęcia lub podaje jedno hobby na podstawie ilustracji.	Uczeń potrafi samodzielnie przekształcić treści wizualne i tekstowe w prostą wypowiedź ustną – np. opisuje zdjęcie z lekcji 1 (grupa młodzieży w Londynie), wykorzystując poznane słownictwo związanego z czasem wolnym lub uzupełnia wypowiedź na podstawie ćwiczeń.	Uczeń przetwarza informacje z ilustracji i tekstu (np. wybiera odpowiednie zwroty i wykorzystuje je w swojej wypowiedzi), rozwija ją o własny komentarz lub dopowiedzenie. Wspiera się pytaniami lub planem.	Uczeń swobodnie przetwarza informacje z materiałów wizualnych, tekstowych i audio – np. przekształca ilustrację i dialog w płynną, rozwiniętą wypowiedź ustną lub pisemną, stosując bogate słownictwo, łączniki i elementy oceny. Potrafi podsumować i rozszerzyć komunikat o osobiste doświadczenia.
Myślenie krytyczne	Uczeń potrafi wskazać, co mu się podoba lub nie podoba, ale nie uzasadnia swojego zdania. Ma trudność z analizą sytuacji lub dokonaniem oceny.	Uczeń z pomocą nauczyciela wyraża opinię i podejmuje próbę jej uzasadnienia, np. ocenia hobby jako niebezpieczne lub ciekawe, ale argumentacja jest bardzo ogólna.	Uczeń samodzielnie ocenia elementy związane z czasem wolnym (np. hobby, zachowania, wybory bohaterów) i podaje podstawowe argumenty. Potrafi rozróżnić pytania o opinię i fakty.	Uczeń analizuje sytuację (np. wartość danego hobby, funkcje sportu, cel wypowiedzi rozmówcy), wyraża opinię i ją uzasadnia, odwołując się do	Uczeń interpretuje zachowania, intencje i wartości ukryte w materiałach (np. czy dane hobby jest warte ryzyka; jakie znaczenie ma sport w różnych kontekstach

				tekstu, kontekstu lub własnych doświadczeń.	kulturowych). Argumentuje logicznie, z zastosowaniem odpowiedniego języka i odniesieniem do kontekstu. Potrafi porównać różne punkty widzenia.
--	--	--	--	---	--

Unit 9: digital world

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń zna niektóre wyrażenia związane z technologią, ale ma trudności z ich poprawnym użyciem. Rozpoznaje pojedyncze struktury gramatyczne, takie jak strona bierna w czasie teraźniejszym, jednak stosuje je jedynie z pomocą	Uczeń rozpoznaje znaczenie podstawowego słownictwa i struktur gramatycznych związanych z technologią. Wykorzystuje je z pomocą lub w prostych zadaniach, popełniając błędy, które częściowo wpływają na komunikację.	Uczeń zna i stosuje większość poznanych struktur i słownictwa w wypowiedziach, popełniając nieliczne błędy, które nie zakłócają komunikacji. Potrafi używać strony biernej w czasie teraźniejszym i przeszłym oraz wybranych kolokacji z przymkami.	Uczeń poprawnie stosuje struktury gramatyczne, takie jak strona bierna w różnych czasach oraz zdania z czasownikami modalnymi. Swobodnie używa słownictwa tematycznego związanego z technologią, w tym czasowników	Uczeń swobodnie i poprawnie używa poznanych struktur gramatycznych oraz zróżnicowanego słownictwa dotyczącego świata cyfrowego i technologii. Wypowiada się precyzyjnie i elastycznie, stosując poprawne formy gramatyczne, kolokacje i

	lub w oparciu o gotowy wzór.			złożonych i typowych kolokacji.	słowotwórstwo w nowych kontekstach.
Słuchanie	Uczeń rozumie pojedyncze słowa i zwroty z nagrania, ale ma trudności z wytonieniem głównego sensu. Wymaga wsparcia nauczyciela przy wykonaniu prostych zadań zamkniętych opartych na nagraniu.	Uczeń rozumie ogólny sens krótkiego nagrania i potrafi wskazać prawidłowe odpowiedzi w zadaniu typu prawda/fałsz, korzystając z podpowiedzi lub po ponownym odsłuchaniu. Popętnia błędy przy wychwytywaniu szczegółów.	Uczeń rozumie sens i główne informacje zawarte w nagraniu. Poprawnie wykonuje zadania typu prawda/fałsz oraz identyfikuje istotne szczegóły potrzebne do udzielenia odpowiedzi. W razie potrzeby wykorzystuje ponowne odsłuchanie do weryfikacji odpowiedzi.	Uczeń uważnie słucha nagrania i trafnie wyłapuje zarówno ogólny sens, jak i szczegóły potrzebne do wykonania zadania egzaminacyjnego. Samodzielnie weryfikuje swoje odpowiedzi przy kolejnym odsłuchu. Potrafi krótko podsumować treść nagrania.	Uczeń swobodnie rozumie zarówno główny przekaz, jak i szczegóły nagrania, w tym intencje i emocje mówiących. Trafnie interpretuje informacje i wyciąga logiczne wnioski. Wykorzystuje nagranie jako źródło informacji do dalszej wypowiedzi ustnej lub pisemnej.
Czytanie	Uczeń rozpoznaje pojedyncze słowa i proste wyrażenia w tekście na temat satelitów i orientacji w terenie. Z pomocą nauczyciela potrafi określić ogólny temat tekstu, ale ma trudności z	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu oraz potrafi wskazać poprawne odpowiedzi w zadaniu typu dopasowywanie zdań do luk, zwłaszcza po ponownym	Uczeń rozumie główną myśl tekstu oraz istotne szczegóły. Samodzielnie wykonuje zadanie na dopasowywanie zdań, korzystając z umiejętności wyszukiwania	Uczeń uważnie analizuje tekst, trafnie dopasowuje zdania do luk, wykazując zrozumienie zarówno globalnego sensu, jak i powiązań między fragmentami.	Uczeń czyta tekst ze zrozumieniem na poziomie szczegółowym, swobodnie łączy zdania z odpowiednimi fragmentami, dostrzega intencje autora oraz potrafi

	dopasowaniem zdań do luk oraz ze zrozumieniem szczegółów.	przeczytaniu. Z pomocą identyfikuje główny przekaz tekstu i znajduje fragmenty odnoszące się do wskazanych zdań.	informacji i logicznego myślenia. Potrafi wskazać, które fragmenty tekstu zawierają potrzebne informacje i poprawnie je łączyć.	Potrafi wskazać konsekwencje braku satelitów oraz rozpoznać główne i poboczne wątki tekstu.	wyciągać wnioski. Samodzielnie formułuje refleksję na temat zastosowania technologii satelitarnej i przewiduje możliwe konsekwencje jej braku, odnosząc się do treści tekstu.
Mówienie	Uczeń potrafi wypowiedzieć się na podstawie zdjęcia, używając pojedynczych, prostych słów lub zwrotów. Wypowiedzi są bardzo ograniczone, często niezrozumiałe lub niepowiązane z tematem. Uczeń wymaga wsparcia i podpowiedzi, by sformułować odpowiedź.	Uczeń wypowiada się na temat roli technologii w życiu codziennym, korzystając z prostego słownictwa i struktur. Potrafi podać zaletę lub wadę wybranego rozwiązania technologicznego i krótko uzasadnić swój wybór. Występują błędy językowe, które mogą wpływać na komunikację.	Uczeń w miarę swobodnie wypowiada się na temat różnych aspektów związanych z technologią: opowiada o swoich doświadczeniach z używaniem technologii, porównuje rozwiązania, uzasadnia preferencje. Posługuje się odpowiednim słownictwem i znanymi	Uczeń tworzy spójne i logiczne wypowiedzi ustne, posługując się właściwym językiem tematycznym. Potrafi analizować i porównywać różne opcje technologiczne, jasno wyrażać opinie i uzasadniać swoje zdanie. Sprawnie wykorzystuje stronę bierną i kolokacje w wypowiedziach.	Uczeń swobodnie i elastycznie wypowiada się na różnorodne tematy związane z technologią, wyrażając przemyślane opinie i formułując rozbudowane argumenty. W swoich wypowiedziach odnosi się do materiałów wizualnych, przetwarza informacje, stosuje poznane struktury i

			strukturami gramatycznymi. Popętnia nieliczne błędy, które nie zakłócają zrozumienia.		słownictwo w sposób naturalny i poprawny. Potrafi prowadzić dyskusję i reagować na opinie innych.
Pisanie	Uczeń podejmuje próbę napisania krótkiej wypowiedzi pisemnej, jednak nie trzyma się formy eseju. Ma trudności z wyrażeniem opinii, nie stosuje odpowiedniej struktury tekstu, a użycie strony biernej jest sporadyczne lub błędne.	Uczeń pisze prosty tekst o temacie związanym z technologią, częściowo zgodny z formą eseju. Wypowiedź zawiera podstawową strukturę (wstęp, jeden argument za, jeden przeciw, zakończenie), ale jest niespójna lub niepełna. Użycie strony biernej jest ograniczone i nie zawsze poprawne.	Uczeń pisze spójny esej z czytelną strukturą: we wstępie przedstawia temat, rozwija argumenty „za” i „przeciw”, a na końcu formułuje wnioski. Stosuje stronę bierną w kilku poprawnych zdaniach. Popętnia drobne błędy językowe, ale nie wpływają one na zrozumienie tekstu.	Uczeń pisze logiczny i poprawny esej typu „for and against”, w którym zawiera wyważone argumenty oraz podsumowanie własnej opinii. Używa strony biernej w sposób adekwatny do tematu i kontekstu. Wypowiedź jest spójna, dobrze zorganizowana i zawiera szeroki zakres słownictwa.	Uczeń tworzy rozwinięty esej na temat roli technologii, formułując przemyślane i dobrze uargumentowane stanowisko. Tekst jest poprawny językowo, stylistycznie spójny, a użycie strony biernej oraz słownictwa tematycznego – celne i urozmaicone. Uczeń potrafi zastosować feedback (np. z checklisty) w celu udoskonalenia pracy.

Przetwarzanie tekstu	Uczeń potrafi wskazać pojedyncze informacje w materiale obrazkowym lub tekstowym, ale ma trudność z ich przekształceniem w spójną wypowiedź. Wymaga ciągłego wsparcia nauczyciela przy opisie ilustracji, zadaniu opartym na infografice lub wypowiedzi ustnej na podstawie ćwiczeń z lukami.	Uczeń z pomocą przekształca informacje z obrazków, nagrań lub tekstów w proste wypowiedzi ustne lub pisemne. Wypowiedź może być niespójna i niepełna, ale odnosi się do treści materiału. Uczeń potrafi wskazać podstawowe informacje w infografice lub krótkim tekście i wykorzystać je do udzielenia odpowiedzi.	Uczeń samodzielnie przetwarza tekst z lukami lub materiał wizualny w wypowiedź ustną lub pisemną, zachowując poprawność rzeczową i językową. Potrafi wyrazić własne zdanie w odniesieniu do materiału źródłowego (np. zdjęcia, nagrania, infografiki). Jego wypowiedzi są logiczne, choć mogą zawierać drobne błędy.	Uczeń sprawnie przetwarza tekst, nagranie lub infografikę, tworząc uporządkowaną i komunikatywną wypowiedź. Potrafi odnieść się do materiału źródłowego, podać argumenty i je rozwinąć. Wykorzystuje poznane słownictwo i struktury w kontekście tematu.	Uczeń swobodnie i elastycznie przetwarza różne typy materiałów (tekstowych, wizualnych, dźwiękowych) w rozbudowane, spójne i logiczne wypowiedzi. Twórczo łączy informacje z materiałami z własnymi doświadczeniami i opiniami. Wypowiedzi cechuje dojrzałość językowa i komunikacyjna.
Myślenie krytyczne	Uczeń potrafi powtórzyć wybrane informacje dotyczące roli technologii, ale ma trudności z ich analizą i oceną.	Uczeń wyraża podstawowe opinie na temat technologii i jej wpływu na życie codzienne. Dostrzega niektóre	Uczeń potrafi wskazać i omówić argumenty za i przeciw zastosowaniu technologii, np. satelitów czy	Uczeń logicznie i trafnie analizuje przedstawione informacje (np. tekst o satelitach, grafiki z rozwiązaniami	Uczeń swobodnie formułuje przemyślane opinie, argumentuje swoje stanowisko na temat rozwoju technologii i jego

	Wskazuje pojedyncze cechy danego rozwiązania, lecz nie potrafi odróżnić faktów od opinii ani rozważyć skutków działań.	zalety lub wady danego rozwiązania, lecz nie zawsze potrafi je rozwinąć lub uzasadnić. Potrzebuje wsparcia w analizie infografik czy rozważaniu skutków zjawisk.	rozwiązań cyfrowych. Rozpoznaje konsekwencje ich obecności lub braku, analizuje przykłady z życia codziennego. Dostrzega różne punkty widzenia i wyciąga proste wnioski.	technologicznymi, zasady bezpiecznego korzystania z social mediów). Ocenia wpływ technologii na jednostkę i społeczeństwo, wskazuje plusy i minusy rozwiązań, wyraża własne zdanie i je uzasadnia.	konsekwencji. Samodzielnie analizuje treści wizualne i tekstowe, dostrzega różnorodne perspektywy i proponuje kreatywne rozwiązania. Potrafi odnieść się do przyszłych skutków omawianych zjawisk i zaproponować konkretne działania.
--	--	--	--	--	---

Unit 10: Show time!

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje podstawowe słownictwo związane z kulturą i wydarzeniami medialnymi. Z pomocą nauczyciela uzupełnia	Uczeń rozumie i potrafi poprawnie zastosować wybrane słownictwo z zakresu kultury, muzyki i filmu. Uzupełnia zdania właściwymi	Uczeń zna i stosuje słownictwo tematyczne (m.in. gatunki muzyczne i filmowe, phrasal verbs) w krótkich wypowiedziach ustnych i pisemnych.	Uczeń swobodnie posługuje się słownictwem tematycznym oraz wyrażeniami frazowymi w kontekście kultury i wydarzeń medialnych. Tworzy	Uczeń kreatywnie i precyzyjnie wykorzystuje poznane środki językowe, wzbogacając swoje wypowiedzi o dodatkowe elementy

	pojedyncze zdania wyrażeniami z ramki. Wymaga znacznego wsparcia przy tworzeniu wypowiedzi z zastosowaniem struktur gramatycznych wprowadzonych w unie (mowa zależna, czasy narracyjne).	wyrazami oraz rozpoznaje formy mowy zależnej w kontekście. Tworzy proste wypowiedzi z zastosowaniem poznanych struktur, popełniając błędy niezakłócające zrozumienia.	Poprawnie przekształca wypowiedzi na mowę zależną (w tym pytania i prośby). Używa struktur gramatycznych zgodnie z modelem i kontekstem. Błędy nie utrudniają komunikacji.	poprawne wypowiedzi z użyciem mowy zależnej i czasów narracyjnych. Stosuje struktury i słownictwo adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej. Rzadko popełnia błędy językowe.	leksykalne i gramatyczne. Postępuje się mową zależną z dużą swobodą, również w dłuższych i bardziej złożonych wypowiedziach. Rozszerza zakres słownictwa o elementy spoza podręcznika, wykazując dociekliwość językową.
Słuchanie	Uczeń rozpoznaje pojedyncze znane słowa w nagraniu i potrafi wskazać je w poleceniu. Ma trudności ze zrozumieniem sensu wypowiedzi. Nie potrafi samodzielnie uzupełnić luk w tekście ani wybrać poprawnej odpowiedzi bez	Uczeń rozumie ogólny sens wypowiedzi w nagraniu. Uzupełnia niektóre luki w tekście oraz wybiera częściowo poprawne odpowiedzi w pytaniach zamkniętych, choć popełnia błędy. Wymaga pomocy w analizie polecenia i	Uczeń rozumie szczegółowe informacje w nagraniu i prawidłowo uzupełnia większość luk. Odpowiada poprawnie na pytania typu prawda/fałsz. Potrafi wyciągać wnioski z kontekstu wypowiedzi. Sporadyczne błędy	Uczeń uważnie słucha i wychwytuje zarówno informacje szczegółowe, jak i ogólne. Poprawnie wykonuje zadania egzaminacyjne (luki, wybór odpowiedzi, interpretacja obrazków). Potrafi skorelować treść nagrania z poleceniem i przewidzieć rodzaj informacji	Uczeń swobodnie interpretuje treści zawarte w nagraniu, rozpoznaje intencje rozmówców oraz ich nastawienie. Wzbogaca swoje odpowiedzi o logiczne uzasadnienia. Wykazuje się bardzo dobrą znajomością kontekstu kulturowego i umiejętnością

	wsparcia nauczyciela.	interpretacji wypowiedzi.	nie zaburzają ogólnego zrozumienia treści.	potrzebnych do uzupełnienia luk.	przetwarzania informacji słuchowych na potrzeby różnych zadań.
Czytanie	Uczeń rozpoznaje pojedyncze słowa lub proste wyrażenia w tekście. Wymaga pomocy w lokalizowaniu informacji i ma trudność z rozróżnianiem prawdy od fałszu. Nie jest w stanie samodzielnie wskazać odpowiedzi w zadaniach typu true/false lub dopasowywania informacji.	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu oraz potrafi odnaleźć proste informacje. Wskazuje poprawne odpowiedzi w niektórych zadaniach zamkniętych. Popetnia błędy przy analizie bardziej szczegółowych treści. Potrzebuje wsparcia w zrozumieniu kontekstu.	Uczeń rozumie teksty i wykonuje większość zadań poprawnie. Potrafi odróżnić informacje istotne od mniej ważnych. Analizuje proste wypowiedzi i odpowiada na pytania zgodnie z treścią. Uzupełnia teksty słownictwem lub strukturami z kontekstu. Popetnia drobne błędy, które nie zaburzają zrozumienia.	Uczeń sprawnie czyta i interpretuje teksty związane z kulturą i muzyką. Poprawnie wykonuje zadania typu true/false, dopasowywanie informacji oraz uzupełnianie luk. Potrafi samodzielnie analizować przykładowe wypowiedzi i rozpoznaje funkcje językowe. Umiejętnie wykorzystuje kontekst w rozumieniu znaczenia słów i wyrażen.	Uczeń czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty, wyciąga wnioski, analizuje styl i intencję wypowiedzi. Rozpoznaje subtelne różnice w znaczeniu i rejestrze językowym. Stosuje poznane strategie czytania, samodzielnie uzasadnia odpowiedzi i odnosi się do treści na poziomie interpretacyjnym. Wzbogaca swoje rozumienie o kontekst kulturowy.
Mówienie	Uczeń potrafi wypowiedzieć	Uczeń w prosty sposób opisuje	Uczeń potrafi opisać sytuację	Uczeń swobodnie wypowiada się na	Uczeń tworzy rozbudowane,

	pojedyncze słowa lub bardzo krótkie frazy na temat wydarzeń kulturalnych. Ma trudności z wyrażaniem opinii i opisem ilustracji. Wymaga pomocy nauczyciela, by odpowiedzieć na pytania.	zdjęcie lub wydarzenie, korzystając z podstawowego słownictwa. Przekazuje podstawowe informacje o własnych preferencjach i doświadczeniach. Wypowiedzi są niepełne lub niepoprawne gramatycznie, ale ogólnie zrozumiałe.	przedstawioną na ilustracji oraz wyrazić swoją opinię na temat kultury, muzyki i filmu. Stosuje wybrane frazy tematyczne i podstawowe struktury gramatyczne, w tym mowę zależną. Uzupełnia wypowiedź dodatkowymi szczegółami i uzasadnia swoje zdanie. Popetnia drobne błędy, które nie wpływają na zrozumienie.	temat wydarzeń kulturalnych, wyraża opinie i preferencje, posługując się odpowiednim słownictwem i frazami. Stosuje mowę zależną oraz parafrazę, gdy brakuje mu słów. Opisuje zdjęcia w sposób spójny i logiczny. Wypowiedź jest płynna, z drobnymi błędami.	poprawne i spójne wypowiedzi ustne, posługując się szerokim zakresem słownictwa i struktur (w tym mową zależną, parafrazą, phrasal verbs). Interpretuje zdjęcia w sposób refleksyjny i kreatywny. Uzasadnia swoje opinie i odnosi się do kontekstu kulturowego. Podejmuje spontaniczną interakcję ustną na temat zawartości unitu.
Pisanie	Uczeń tworzy rozbudowane, poprawne i spójne wypowiedzi ustne, posługując się szerokim zakresem słownictwa i struktur (w tym mową zależną,	Uczeń pisze krótkie opowiadanie na temat wydarzenia kulturalnego. Wypowiedź ma prostą strukturę i zawiera podstawowe elementy	Uczeń tworzy spójne i logiczne opowiadanie z zachowaniem typowej struktury (wstęp – rozwinięcie – zakończenie). Stosuje poprawnie większość narrative	Uczeń pisze szczegółowe, poprawne gramatycznie opowiadanie, stosując adekwatne narrative tenses. Używa spójników, przysłówków czasu i	Uczeń tworzy angażujące, logiczne i poprawne opowiadanie o wydarzeniu kulturalnym. Z powodzeniem stosuje zróżnicowane

	parafrazą, phrasal verbs). Interpretuje zdjęcia w sposób refleksyjny i kreatywny. Uzasadnia swoje opinie i odnosi się do kontekstu kulturowego. Podejmuje spontaniczną interakcję ustną na temat zawartości unitu.	opowiadania. Uczeń stosuje niektóre narrative tenses, ale popełnia błędy w ich użyciu. Czasami brakuje spójności lub logiki, ale tekst jest ogólnie zrozumiały.	tenses (past simple, past continuous, past perfect). Uzupełnia tekst o detale i opisy sytuacji. Popełnia niewielkie błędy, które nie zakłócają komunikacji.	odpowiedniego słownictwa związanego z kulturą i wydarzeniami. Utrzymuje jednolity styl i dba o czytelność oraz logiczny przebieg wydarzeń.	struktury gramatyczne (past simple, continuous, perfect), wzbogaca wypowiedź o detale, idiomy i środki stylistyczne. Planowo stosuje checklistę i samodzielnie dokonuje korekty tekstu. Potrafi odnieść się do emocji, wartości i znaczenia opisywanego wydarzenia.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń potrafi przy wsparciu nauczyciela przekształcić bardzo krótkie informacje wizualne lub ustne na prostą wypowiedź. Wymaga pomocy w zrozumieniu kontekstu. Przetwarza pojedyncze słowa,	Uczeń przekształca proste informacje z tekstów lub wypowiedzi (np. zdjęcia, krótkie wypowiedzi ustne) na własne zdania, choć wypowiedź jest często niespójna lub uboga. Potrafi przeformułować wypowiedź ustną w	Uczeń przetwarza dane z materiałów wizualnych, tekstowych i słuchowych na spójną, krótką wypowiedź ustną lub pisemną. Stosuje odpowiednie słownictwo z unitu (np. dotyczące muzyki, filmu,	Uczeń swobodnie przekształca informacje z różnych źródeł (np. nagranie, ilustracja, wypowiedź) w spójną wypowiedź z zachowaniem poprawności językowej. Potrafi przeformułować komunikat, stosując poznane struktury	Uczeń z łatwością przekształca różnorodne materiały na wypowiedzi ustne i pisemne. Potrafi sparafrazować treść, dopasować ją do kontekstu sytuacyjnego i celu komunikacji. Wzbogaca wypowiedź o

	nie zachowując spójności i sensu.	formę pisemną (lub odwrotnie) przy użyciu prostych struktur.	wydarzeń kulturalnych). Potrafi przekształcać zdania na mowę zależną lub zadać pytania do treści. Popętnia drobne błędy.	(m.in. reported speech). Zachowuje sens i funkcję wypowiedzi.	własne refleksje i posługuje się bogatym słownictwem oraz poprawną strukturą wypowiedzi.
Myślenie krytyczne	Uczeń rozpoznaje podstawowe informacje w materiale językowym, ale ma trudność z ich interpretacją lub porównaniem. Wymaga wsparcia, by odpowiedzieć na pytania otwarte i zrozumieć punkt widzenia innych.	Uczeń próbuje analizować treści (np. muzykę, filmy, wypowiedzi innych), ale jego opinie są powierzchowne. Potrafi podać prosty powód swojego wyboru, np. ulubionego gatunku muzycznego. Potrzebuje wsparcia w głębszej analizie.	Uczeń porównuje preferencje, analizuje różnorodność gatunków muzycznych i filmowych, interpretuje zdjęcia. Potrafi wskazać zalety i wady przedstawionych opcji. Rozumie wpływ sposobu wypowiedzi (np. mowy zależnej) na przekaz. Zadaje pytania lub kwestionuje informacje.	Uczeń interpretuje znaczenie treści wizualnych i językowych w kontekście kulturowym, porównuje opinie i wyciąga wnioski. Uzasadnia swoje stanowisko, analizując przykłady. Samodzielnie podejmuje refleksję nad rolą kultury i mediów w życiu codziennym. Potrafi ocenić wiarygodność źródła lub wypowiedzi.	Uczeń krytycznie analizuje wypowiedzi, obrazy i teksty, podejmuje refleksję nad ich przesłaniem i konsekwencjami. Formułuje własne opinie, odwołując się do doświadczeń i kontekstu kulturowego. Ocenia precyzję i celność przekazu, proponuje alternatywne ujęcia tematu i inspiruje do dalszej refleksji.

Unit 11: Life lessons

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje wybrane słownictwo związane z edukacją i technologią (np. z listy lub w kontekście obrazka) i podejmuje próby jego użycia w prostych zdaniach. Wymaga wsparcia w stosowaniu poznanych struktur gramatycznych (m.in. causative, -ing/infinitive) i popełnia liczne błędy językowe, które utrudniają komunikację.	Uczeń zna wybrane wyrażenia i kolokacje związane z edukacją (np. learning apps, online courses) i potrafi uzupełnić proste zdania przymkami oraz formami czasowników (-ing / to). Popełnia błędy, ale jego wypowiedź jest częściowo zrozumiała.	Uczeń zna i poprawnie stosuje większość słownictwa związanego z technologią w edukacji oraz strukturę causative. Potrafi przekształcać zdania zgodnie z wzorem oraz prawidłowo stosować formy czasowników (-ing / infinitive).	Uczeń swobodnie posługuje się nowym słownictwem z zakresu edukacji i technologii w różnych kontekstach. Poprawnie stosuje strukturę sprawczą i wybiera właściwe formy czasowników, dopasowując je do kontekstu komunikacyjnego.	Uczeń z łatwością i precyzją używa zróżnicowanego słownictwa i struktur gramatycznych w rozbudowanych wypowiedziach pisemnych i ustnych. Samodzielnie przekształca zdania, stosując strukturę causative, oraz trafnie używa form czasowników (-ing / infinitive) w nietypowych i złożonych kontekstach.
Słuchanie	Uczeń z pomocą nauczyciela rozpoznaje ogólny temat krótkiej wypowiedzi i	Uczeń potrafi zrozumieć główną myśl wypowiedzi i zaznaczyć poprawną	Uczeń prawidłowo wykonuje zadania typu „multiple choice” i potrafi rozpoznać emocje	Uczeń trafnie interpretuje emocje i kontekst wypowiedzi, bez trudu wskazuje	Uczeń z dużą precyzją analizuje złożone dialogi i wypowiedzi, rozpoznaje niuanse

	wychwytuje pojedyncze słowa. Ma trudność z wyborem poprawnej odpowiedzi w zadaniach zamkniętych i nie rozróżnia emocji w głosie mówiącego.	odpowieź w prostym zadaniu egzaminacyjnym. Wychwytuje podstawowe informacje, ale popełnia błędy w interpretacji emocji i intencji.	oraz intencje mówiących w krótkich dialogach. Reaguje na podstawie wysłuchanej treści i potrafi podać przyczynę swojej decyzji.	właściwe odpowiedzi w zadaniach słuchowych. Wykazuje umiejętność uogólniania i porównywania informacji z różnych wypowiedzi.	znaczeniowe, emocje oraz intencje. Trafnie wyciąga wnioski z kontekstu sytuacyjnego i uzasadnia swoje wybory.
Czytanie	Uczeń rozpoznaje pojedyncze słowa i zwroty w tekście oraz próbuje z pomocą wskazać ogólny temat wypowiedzi. Nie potrafi samodzielnie wykonać zadań typu matching ani wyciągnąć informacji z dłuższej wypowiedzi.	Uczeń potrafi wskazać główną myśl tekstu i odnaleźć konkretne informacje. Wykonuje proste zadania na dopasowanie (matching), choć popełnia błędy przy bardziej złożonych wypowiedziach.	Uczeń czyta teksty ze zrozumieniem ogólnym i selektywnym. Prawidłowo wykonuje zadania egzaminacyjne (np. dopasowywanie kursów do wypowiedzi), identyfikuje intencje mówiących oraz rozróżnia informacje wprowadzające w błąd.	Uczeń z łatwością rozumie intencje i szczegóły tekstów. Potrafi trafnie analizować oferty edukacyjne i opinie oraz wyciągać wnioski, również w oparciu o teksty zawierające perswazję i ocenę.	Uczeń swobodnie analizuje i interpretuje teksty złożone pod względem struktury i treści. Potrafi wskazać manipulację językową, rozpoznać perspektywę autorów i trafnie łączyć informacje z różnych fragmentów tekstu.
Mówienie	Uczeń podejmuje próby wyrażenia bardzo prostych opinii na temat	Uczeń potrafi odpowiedzieć na proste pytania i opowiedzieć o	Uczeń aktywnie uczestniczy w rozmowie, prezentuje swoją	Uczeń swobodnie prezentuje i uzasadnia swoją opinię, reaguje	Uczeń prowadzi wypowiedź ustną płynnie, z dużą poprawnością

	edukacji i życia szkolnego. Wypowiedź jest fragmentaryczna i wymaga wsparcia nauczyciela lub partnera.	swoich doświadczeniach edukacyjnych, choć z pomocą i z błędami. Próbuje wyrażać zgodę/niezgodę oraz formułować podstawowe argumenty.	opinię, posługując się poprawnym językiem. Potrafi użyć struktur gramatycznych (np. causative) w kontekście wypowiedzi ustnej oraz prowadzić dialog, w którym argumentuje swoje stanowisko.	adekwatnie na wypowiedzi partnera, formułuje kompromisy. Potrafi wykorzystać zdjęcia i dane wizualne jako podstawę do wypowiedzi.	językową i logiczną organizacją. Posługuje się odpowiednim rejestrem, trafnie stosuje strukturę sprawczą i potrafi przekonywać oraz argumentować w sposób zrównoważony i przekonujący.
Pisanie	Uczeń próbuje napisać prosty tekst (np. list), używając podstawowych struktur i pojedynczych zdań. Wymaga pomocy nauczyciela przy planowaniu wypowiedzi i często nie realizuje wszystkich elementów polecenia.	Uczeń pisze krótki list, częściowo realizując jego strukturę i cel komunikacyjny. Popetnia błędy językowe, ale zachowuje komunikatywność. Próbkuję poprawnie używać wyrażen charakterystycznych dla tej formy.	Uczeń pisze list zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi. Używa odpowiedniego rejestru, stosuje różnorodne struktury i środki językowe, potrafi zaprezentować opinię oraz stosuje się do schematu wypowiedzi.	Uczeń tworzy list spójny, poprawny językowo i stylistycznie. Trafnie wyraża opinie i argumenty. Wykorzystuje checklistę, by samodzielnie ocenić i udoskonalić swoją wypowiedź pisemną.	Uczeń tworzy wypowiedź wykraczającą poza wymagania egzaminacyjne. Trafnie łączy funkcje językowe, stosuje środki spójności, różnicuje rejestr i styl oraz samodzielnie ocenia językowe i komunikacyjne aspekty tekstu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń potrafi połączyć informacje z tekstu lub nagrania z	Uczeń potrafi wykorzystać proste informacje z tekstów lub	Uczeń samodzielnie przetwarza informacje z tekstu, ilustracji lub	Uczeń płynnie i trafnie przetwarza informacje, dostosowując je do	Uczeń swobodnie przekształca i parafrazuje informacje,

	obrazkiem lub pytaniem, ale wymaga wsparcia. Wypowiedź jest niepełna i zawiera błędy zakłócające komunikację.	ilustracji do stworzenia podstawowej wypowiedzi ustnej lub pisemnej. Łączy fragmenty danych, ale nie zawsze poprawnie je interpretuje.	nagrania – przekształca je w inną formę (np. ustną, pisemną) z zachowaniem sensu i struktury. Stosuje poznane słownictwo i struktury językowe.	formy wypowiedzi. Potrafi przekształcać zdania (np. stosując causative), podsumowywać dane z tekstu i wykorzystywać je w nowych kontekstach.	selekcjonuje najważniejsze elementy, prezentuje je w sposób logiczny i komunikatywny, uwzględniając kontekst, odbiorcę i cel wypowiedzi.
Myślenie krytyczne	Uczeń podejmuje próby wyrażenia opinii, ale ma trudność z jej uzasadnieniem. Potrzebuje wskazówek nauczyciela, by zrozumieć różne punkty widzenia i nie rozpoznaje różnicy między faktem a opinią.	Uczeń potrafi dopasować informacje (np. kursy do osób), rozpoznaje podstawowe różnice w stylach uczenia się i analizuje proste sytuacje edukacyjne. Wymaga wsparcia w argumentowaniu.	Uczeń analizuje wybory i decyzje różnych osób w kontekście edukacji. Potrafi odróżnić fakty od opinii, rozpoznać emocje, intencje, motywacje i zaproponować rozsądne rozwiązania edukacyjne.	Uczeń trafnie analizuje dane i wypowiedzi pod kątem ich wiarygodności i perswazyjności. Potrafi formułować własne stanowisko, uwzględniając potrzeby i styl uczenia się innych osób oraz umiejętnie szuka kompromisu.	Uczeń wykazuje wysoką świadomość komunikacyjną i emocjonalną. Samodzielnie analizuje złożone dylematy, argumentuje z różnych perspektyw, kwestionuje stereotypy i proponuje oryginalne, przemyślane rozwiązania.

Unit 12: Body and mind

	2	3	4	5	6
Znajomość środków językowych	Uczeń rozpoznaje podstawowe przymiotniki, przysłówki i wyrażenia związane z ciałem i zdrowiem, ale wymaga znacznego wsparcia w ich stosowaniu. Popętnia liczne błędy w zakresie form gramatycznych i użycia słownictwa.	Uczeń rozpoznaje i stosuje proste przymiotniki, przysłówki oraz wybrane struktury porównawcze i wyrażenia typu <i>so/such</i>. Używa poznanego słownictwa związanego ze zdrowiem, ruchem i emocjami, choć z błędami niezakłócającymi przekazu.	Uczeń poprawnie stosuje przymiotniki i przysłówki, tworzy porównania oraz używa wyrażen typu <i>so/such</i> w odpowiednim kontekście. Posługuje się słownictwem z zakresu zdrowia i stylu życia w różnych zadaniach, popełniając jedynie drobne błędy.	Uczeń swobodnie używa przymiotników, przysłówków oraz struktur porównawczych w mówieniu i pisaniu. Wykazuje poprawność gramatyczną i bogaty zakres słownictwa dotyczącego zdrowia, ciała i samopoczucia.	Uczeń z łatwością i precyzją operuje zaawansowanymi środkami językowymi z zakresu Unit 12. Potrafi stosować je w niestandardowych kontekstach komunikacyjnych oraz tworzyć wypowiedzi charakteryzujące się wysokim stopniem poprawności językowej, płynności i zróżnicowania.
Słuchanie	Uczeń z pomocą nauczyciela rozpoznaje pojedyncze informacje w materiale słuchowym (np. nazwy części ciała, uczuć, codziennych	Uczeń rozumie ogólny sens wypowiedzi ustnych (np. opis dolegliwości, wskazówki dotyczące zdrowia) i potrafi wskazać podstawowe	Uczeń rozumie ogólny sens i większość informacji szczegółowych z nagrań (np. rozmowy o samopoczuciu, zdrowiu, wskazówki	Uczeń bez problemu rozumie szczegółowe i ogólne informacje z materiału słuchowego. Potrafi wyciągnąć wnioski i prawidłowo wykonać	Uczeń wykazuje pełne zrozumienie autentycznego materiału słuchowego. Samodzielnie interpretuje intencje i emocje rozmówców oraz

	dolegliwości), ale ma trudności ze zrozumieniem ogólnego sensu nagrania.	informacje. Popetnia błędy przy zadaniach szczegółowych.	lekarza). Poprawnie wykonuje zadania typu true/false, matching, gap-fill.	różnorodne zadania (np. dopasowywanie, wybór odpowiedzi, uzupełnianie).	trafnie przetwarza informacje zawarte w nagraniach w zadaniach twórczych.
Czytanie	Uczeń rozumie ogólny sens prostego tekstu (np. bloga o zdrowym stylu życia lub artykułu o mindfulness) i wskazuje podstawowe informacje, choć może popełniać błędy w zadaniach szczegółowych.	Uczeń rozumie ogólny sens tekstu popularnonaukowego na temat mózgu i wybiera poprawne odpowiedzi w prostszych pytaniach typu multiple choice, choć może popełniać błędy przy szczegółowych.	Uczeń rozumie tekst dotyczący działania mózgu i jego wpływu na nasze zachowanie. Poprawnie wykonuje zadanie wielokrotnego wyboru, potrafiąc wskazać zarówno ogólne, jak i szczegółowe informacje.	Uczeń w pełni rozumie tekst o mózgu, potrafi analizować i interpretować informacje oraz trafnie odpowiada na wszystkie pytania w zadaniu typu multiple choice. Uzasadnia wybory na podstawie treści.	Uczeń nie tylko rozumie tekst i poprawnie wykonuje zadanie egzaminacyjne, ale także interpretuje ukryte zależności i potrafi odnieść się krytycznie do informacji zawartych w tekście.
Mówienie	Uczeń wypowiada się pojedynczymi słowami lub krótkimi frazami na temat zdrowia i codziennych czynności, ale wymaga silnego wsparcia. Popetnia liczne błędy językowe i nie radzi sobie z interakcją.	Uczeń formułuje krótkie wypowiedzi ustne na temat zdrowia i samopoczucia (np. opis objawów, preferencji), z zauważalnymi błędami, które nie zakłócają całkowicie komunikacji.	Uczeń prowadzi krótką rozmowę i udziela prostych odpowiedzi związanych z tematem lekcji. Opisuje dolegliwości, udziela rad zdrowotnych i zadaje pytania, stosując	Uczeń samodzielnie buduje spójne wypowiedzi ustne związane ze zdrowiem i samopoczuciem. Potrafi uzasadnić swoje zdanie, podać przyczynę, radę oraz swobodnie	Uczeń wypowiada się płynnie i z dużą poprawnością językową. Wykazuje dużą samodzielność w rozwijaniu tematu, stosuje różnorodne struktury i bogate słownictwo tematyczne.

			odpowiednie struktury.	zareagować w rozmowie.	
Pisanie	Uczeń z pomocą nauczyciela tworzy krótką wypowiedź pisemną na temat zdrowego stylu życia. Próbuje przedstawić proste sugestie, ale popełnia liczne błędy językowe i organizacyjne.	Uczeń samodzielnie pisze prosty tekst zawierający ogólne sugestie dotyczące zdrowego trybu życia. Zachowuje ogólną strukturę wypowiedzi, ale popełnia błędy językowe i logiczne.	Uczeń pisze spójną rozprawkę przedstawiającą argumenty i propozycje promujące zdrowy styl życia. Poprawnie używa struktur i słownictwa poznanego w unie. Potrafi podsumować tekst i zaplanować jego układ.	Uczeń tworzy spójną i logiczną wypowiedź pisemną o charakterze rozprawki. Posługuje się szerokim zakresem struktur językowych, przedstawia rozwinięte argumenty, przykłady i spójne zakończenie. Zachowuje rejestr wypowiedzi.	Uczeń pisze rozbudowaną wypowiedź pisemną z zachowaniem pełnej logiki tekstu i spójności stylistycznej. Stosuje różnorodne środki językowe oraz rozwija własne pomysły w kreatywny sposób, odnosząc się do autentycznych przykładów.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń z pomocą nauczyciela przekształca krótkie informacje obrazkowe lub słowne na proste wypowiedzi ustne lub pisemne, często popełniając błędy w przekazie.	Uczeń samodzielnie przekształca podstawowe informacje (np. z obrazków lub nagrań) w prostą wypowiedź, zachowując ogólny sens, ale z widocznymi brakami językowymi.	Uczeń przetwarza treści (np. informacje z nagrań, tekstów lub materiałów wizualnych) na własne wypowiedzi ustne lub pisemne. Zachowuje sens oryginału i	Uczeń trafnie przetwarza informacje w wypowiedzi ustne i pisemne, dobierając odpowiedni język i formę. Potrafi streścić, sparafrazować i rozbudować	Uczeń przetwarza różnorodne treści w sposób twórczy i komunikatywny. Wykazuje się elastycznością językową i umiejętnością dostosowania wypowiedzi do celu,

			dostosowuje język do sytuacji.	przekaz na podstawie otrzymanych danych.	odbiorcy i kontekstu sytuacyjnego.
Myślenie krytyczne	Uczeń z pomocą nauczyciela dostrzega podstawowe zależności między stylem życia a zdrowiem, ale nie potrafi ich samodzielnie sformułować.	Uczeń identyfikuje proste związki przyczynowo-skutkowe dotyczące zdrowia, stylu życia i funkcjonowania ciała. Potrafi ocenić podstawowe sytuacje i wyciągnąć z nich wnioski.	Uczeń analizuje wpływ codziennych wyborów na zdrowie. Potrafi zaproponować proste rozwiązania problemów, porównać różne postawy i dokonać świadomego wyboru.	Uczeń ocenia różne scenariusze dotyczące zdrowia i stylu życia, formułuje trafne argumenty i potrafi podejmować świadome decyzje. Uzasadnia swoje wybory i dostrzega złożoność problemów.	Uczeń samodzielnie formułuje i analizuje złożone zagadnienia dotyczące zdrowia i stylu życia. Wykazuje się dojrzałością w argumentacji i proponuje nieszablonowe, logiczne rozwiązania.

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **języka hiszpańskiego** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania:

Tytuł programu: *Program nauczania języka hiszpańskiego EXPLORA, dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej, wyd. Draco*

Autor programu: Karolina Hadło, Katarzyna Palonka

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Rozdział 1	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: - rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; - zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne: - czasowniki	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: - rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; - stosuje regularne oraz nieregularne struktury porównawcze – samodzielnie lub z pomocą nauczyciela lub plansz czy	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: - rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wygląd i charakter, czas wolny, miesiące i pory roku) - stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na	Uczeń: - rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (wygląd i charakter, czas wolny, miesiące i pory roku) - z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane

		<i>gustar, encantar, odiar, detestar</i> ◦ zaimki dopełnienia dalszego ◦ struktury porównawcze ◦ porównania nieregularne; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje; • samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie.	„wzorów”.	czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • wyraża swoje preferencje, a także preferencje innych osób, stosuje formy <i>gustar, encantar, detestar</i>; • potrafi nazwać odczucia i stany emocjonalne; • zna i stara się poprawnie stosować struktury porównawcze; • odpowiednio reaguje na polecenia.	informacje ogólne, • potrafi podać podstawowe informacje o sobie, • mówi o swoich preferencjach, korzystając z poznanych form gramatycznych (<i>gustar, encantar</i>).
Rozdział 2	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Uczeń: • rozumie podstawowe

cehuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.		• rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne z rozdziału; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje; • samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie; • potrafi wcielić się w rolę sprzedawcy lub klienta (scenki w sklepie).	• rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • w większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje; • zna formy i zasady użycia oraz stara się poprawnie stosować formy gramatyczne z rozdziału: ◦ czasowniki <i>llevar, ponerse i vestirse</i>, ◦ przymiotniki i zaimki wskazujące, ◦ zgodność	• rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: ◦ wyrażanie opinii, ◦ zapraszanie na wydarzenie; • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • określa położenie przedmiotu.	słownictwo z rozdziału (ubrania, kolory, formy płatności, sklepy i produkty), • zna liczebniki w zakresie 2 000 000, • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów w z podręcznika: ◦ opis ubioru, ◦ dialog w sklepie, ◦ wyrażanie opinii; • z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając
--	--	--	---	--	---

			rodzaju i liczby.		wybrane informacje ogólne.
Rozdział 3	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stara się poprawnie stosować formy gramatyczne z rozdziału, • opowiada o swoim codziennym dniu: czynności, obowiązki.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: ◦ czas teraźniejszy <i>presente de indicativo</i>, ◦ struktura <i>soler</i> + bezokol.; ◦ czas przeszły <i>pretérito perfecto</i> i określniki tego	Uczeń: • rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału: czynności dnia codziennego, miejsce pracy, zawody, obowiązki domowe. • stara się konstruować zdania w czasie teraźniejszym; • stara się (z pomocą nauczyciela lub wzorów odmiany) tworzyć zdania z wykorzystaniem czasu przeszłego <i>pret. perfecto</i>; • z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać

				czasu; ◦ imiesłowy regularne i nieregularne; • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.	zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.
Rozdział 4	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie poznane formy	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna formy i zasady użycia form gramatycznych wymienionych ww wymaganiach na	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału; • zna niektóre formy i zasady użycia form	Uczeń: • rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału: środki transportu, turystyka i podróżowanie, miejsca w mieście, • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i

		gramatyczne; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje.	oceny niższe, stara się je poprawnie stosować; • potrafi odegrać scenkę na stacji kolejowej, kupić bilet; • odmienia i poprawnie używa czasownika nieregularnego <i>preferir</i>.	gramatycznych; • opowiada o swoich preferencjach, stosuje formę <i>prefiero [wolę]</i>; • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.	stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów z podręcznika: ◦ czasownik <i>ir</i>, ◦ przyimki A, DE, EN, ◦ porównania, ◦ struktura <i>ir a</i> + bezokolicznik; • z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.
--	--	--	---	--	---

Ocenę niedostateczną semestralną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z muzyki w **klasie siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: **Program nauczania ogólnego muzyki w klasach 4-7 szkoły podstawowej "Lekcja muzyki"**

Autor programu: **Monika Gromek, Grażyna Kilbach**

Uczeń otrzymuje				
Ocenę celującą jeśli:	Ocenę bardzo dobrą jeśli:	Ocenę dobrą jeśli:	Ocenę dostateczną jeśli:	Ocenę dopuszczającą jeśli:
• posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą, • prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego, • prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych melodie z podręcznika oraz z repertuaru	• prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania, • prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania, • rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać, • zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i	• poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania, • poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi zagrać na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania, • zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają, • zna najważniejsze informacje na temat	• niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania, • niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre • melodie przewidziane w programie nauczania, • zna tylko niektóre terminy i pojęcia	• niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania, • niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie melodycznym kilka najprostszych utworów przewidzianych w programie nauczania, • niechętnie podejmuje działania muzyczne, • myli terminy i pojęcia

dodatkowego, • bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru, • uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach muzycznych oraz konkursach • wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki, • jest zawsze przygotowany do zajęć, • jest aktywny na lekcjach,	wie co oznaczają, • ma szeroką wiedzę na temat omawianych epok z historii muzyki oraz twórczości kompozytorów, • zna cechy charakterystyczne i potrafi rozpoznać omawiane gatunki muzyki rozrywkowej oraz techniki wokalne, • ma bardzo dobrą wiedzę na temat omawianych form muzycznych, • jest aktywny na lekcjach, • jest zawsze przygotowany do zajęć,	omawianych epok z historii muzyki oraz twórczości kompozytorów, • zna większość cech charakterystycznych omawianych gatunków muzyki rozrywkowej oraz technik wokalnych, • zna najważniejsze informacje na temat omawianych form muzycznych, • jest aktywny i zazwyczaj przygotowany do zajęć,	muzyczne, • ma minimalną wiedzę na temat omawianych gatunków muzyki rozrywkowej, form muzycznych oraz technik wokalnych, • ma minimalną wiedzę na temat omawianych epok z historii muzyki, oraz twórczości kompozytorów,	muzyczne, • dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą na temat omawianych epok z historii muzyki, form muzycznych, gatunków muzyki rozrywkowej, technik wokalnych oraz twórczości kompozytorów, • najprostsze polecenia wykonuje z pomocą nauczyciela,
---	---	--	--	---

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z PLASTYKI w klasie SIÓDMEJ wynikające z realizowanego programu nauczania**

Tytuł programu **Program nauczania plastyki „Do dzieła!” Klasa VII**

Autor programu

Bożena Ozga-Morawska

Adaptacja do podstawy programowej z 2014 r.: Ewa Kozyra

Adaptacja do podstawy programowej z 2017 r.: Marta Ipczyńska, Natalia Mrozkowiak

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
ABC SZTUKI	- określa, co odróżnia sztukę współczesną od sztuki tradycyjnej, - wyjaśnia, na czym polega rola artysty w kulturze współczesnej, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę	- charakteryzuje sztukę współczesną, - wymienia przykładowe formy dzieł sztuki współczesnej, - wskazuje różnice między sztuką profesjonalną, popularną i ludową, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę	- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną, popularną i ludową, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z małą pomocą nauczyciela	- wskazuje różnice między sztuką profesjonalną i ludową, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z pomocą nauczyciela	- wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę z dużą pomocą nauczyciela
NOWOCZESNE DZIEDZINY SZTUKI	- wyjaśnia terminy związane z poznanymi nurtami, - rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki poszczególnych nurtów i wskazuje różnice między nimi, -Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- sytuuje sztukę nowoczesną w czasie, - wyjaśnia najważniejsze terminy związane z poznanymi nurtami, - podaje cechy wytworów sztuki poznanych nurtów, - wymienia twórców i przykłady dzieł sztuki z poszczególnych kierunków, - opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów, - wykonuje w wybranej technice plastycznej pracę inspirowaną twórczością artystów z początku XXw	- wyjaśnia najważniejsze terminy związane z poznanymi nurtami, - podaje cechy wytworów sztuki poznanych nurtów, - opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	- opisuje wybrane dzieło poznanych nurtów, =Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	- zna pojęcie sztuka współczesna -Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
NOWOCZESNE DZIEDZINY SZTUKI – FILM, –	- charakteryzuje fotografię jako dziedzinę	-- wyjaśnia podstawowe terminy związane z	- wyjaśnia podstawowe terminy związane z	- wymienia zastosowania	- podaje tematy fotografii,

FOTOGRAFIA	sztuk wizualnych, - omawia rodzaje fotografii i wskazuje różnice między nimi, - wyjaśnia, kim jest fotografik, - charakteryzuje film jako dziedzinę sztuk audiowizualnych, - wskazuje przykład zastosowania środków wyrazu filmu w dziele omówionym na lekcji lub w podręczniku, Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę fotograficzną	fotografią, - wylicza rodzaje fotografii, - wymienia zastosowania fotografii, - podaje tematy fotografii, - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	fotografią, - wylicza rodzaje fotografii, - wymienia zastosowania fotografii, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	fotografii, - podaje tematy fotografii, Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
ASAMBLAŻ I INSTALACJA	- wyjaśnia, w jaki sposób artyści nadają nowe znaczenie przedmiotom codziennego użytku, - omawia sposoby aranżowania przestrzeni na potrzeby działań artystycznych, -Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja, - wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej, - opisuje wybrany asamblaż lub wskazaną instalację, - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja, - wymienia przykłady nietypowych materiałów wykorzystywanych w sztuce najnowszej, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	- wyjaśnia, czym są asamblaż, instalacja, wideoinstalacja, Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	wyjaśnia, czym są asamblaż, Nie potrafi jednak samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
HAPPENING I PERFORMANCE	- omawia różnice między happeningiem, performance'em i teatrem, -Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wyjaśnia, czym są happening i performance, - podaje przykłady działań możliwych do zrealizowania w ramach happeningu i performance'u, - omawia rolę artysty i odbiorcy w happeningu i performansie, - wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	-- wyjaśnia, czym są happening i performance, - podaje przykłady działań możliwych do zrealizowania w ramach happeningu i performance'u, - wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	--- wyjaśnia, czym są happening i performance, -Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	--- wyjaśnia, czym są happening i performance,
NOWE MEDIA W SZTUCE	Kreatywnie, według własnego pomysłu	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać

	wykonuje pracę plastyczną		pomocą nauczyciela pracę na określony temat.		pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
ANALIZA DZIEŁ SZTUKI	Kreatywnie, własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
TWORZENIE Z NATURY- MARTWA NATURA	Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
PEJZAŻ	Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela
PORTRET	Kreatywnie, według własnego pomysłu wykonuje pracę plastyczną	- wykonuje samodzielnie pracę na określony temat.	- wykonuje w dowolnej technice Z niewielką pomocą nauczyciela pracę na określony temat.	Wykonuje zadana pracę z pomocą nauczyciela	Nie potrafi samodzielnie wykonać pracy, zawsze korzysta z pomocy nauczyciela

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z historii w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: „Wczoraj i dziś” program nauczania historii w klasach 4–8 szkoły podstawowej

Autor programu: dr Tomasz Maćkowski

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Kongres wiedeński	1. Początek kongresu 2. „Sto dni” Napoleona 3. Postanowienia kongresu 4. Zmiany granic w Europie 5. Święte Przymierze	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815) – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815) – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich	Uczeń: – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815) – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles’a Talleyranda, Klemensa von Metternicha – omawia przebieg „stu dni” Napoleona – przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza	Uczeń: – identyfikuje postacie: Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza – przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza	Uczeń: – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński – ocenia działalność Świętego Przymierza
Tajemnice sprzed wieków	1. Dlaczego Wiedeń?		Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego	Uczeń: – opisuje przebieg	Uczeń: – przedstawia	Uczeń: – ocenia rolę

– Jak obradował kongres w Wiedniu?	2. Przebieg obrad 3. Główni bohaterowie wiedeńscy		Wiedeń stał się miejscem obrad kongresu	obrad kongresu wiedeńskiego – charakteryzuje głównych uczestników kongresu	znaczenie regulaminu dyplomatycznego – wyjaśnia rolę kongresu wiedeńskiego w procesie likwidacji niewolnictwa	kongresu wiedeńskiego w dziejach Europy
2. Rewolucja przemysłowa	1. Narodziny przemysłu 2. Rewolucja przemysłowa na świecie 3. Maszyna parowa i jej zastosowanie 4. Narodziny elektrotechniki 5. Skutki rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763) – identyfikuje postać Jamesa Watta – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści, robotnicy, proletariąt – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a, George’a Stephensona – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji	Uczeń: – zna daty: skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania telegrafu (1837) – identyfikuje postać Michaela Faradaya – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia – zna datę pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866) – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji – wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji	Uczeń: – identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wheightona, Thomasa Davenporta – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – opisuje sposób działania maszyny parowej – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

3. Nowe idee polityczne	1. Liberalizm 2. Konserwatyzm 3. Idee narodowe 4. Początki ruchu robotniczego 5. Czartyzm 6. Socjalizm i komunizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariat, ruch robotniczy, strajk, związek zawodowy – identyfikuje postać Adama Smitha	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe – identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu	Uczeń: – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster – zna daty: ruchu czartystów (1836–1848) – opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.
4. Przeciwno Świątemu Przymierzu	1. Walka z ładem wiedeńskim 2. Niepodległość Grecji 3. Początek Wiosny Ludów 4. Wystąpienia w Niemczech i Austrii 5. Parlament frankfurcki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849) – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów; – wymienia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki – zna daty: rewolucji lipcowej we Francji (1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848)	Uczeń: – zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego (V 1848), wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, bankiety – zna daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji (1821–1822), powstania dekabryistów (XII 1825), uznania niepodległości Belgii	Uczeń: – przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich – omawia rolę parlamentu

	6. Powstanie węgierskie 7. Wiosna Ludów we Włoszech 8. Wojna krymska	przyczyny Wiosny Ludów	– identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I – wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w. – przedstawia przyczyny i przejawy walki z łańcem wiedeńskim – przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853–1856) – identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra II – wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską – omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji – wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej	(1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848) – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola Alberta – przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I						
ROZDZIAŁ II: ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	1. Podział ziem polskich 2. Rzeczpospolita	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu protektorat	Uczeń: – zna datę otwarcia Zakładu Narodowego	Uczeń – zna datę wprowadzenia

	Krakowska 3. Wielkie Księstwo Poznańskie 4. Sytuacja gospodarcza w zaborze pruskim – podstawy nowoczesności 5. Sytuacja gospodarcza w zaborze austriackim 6. Kultura i oświata	– zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815) – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim	– zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848) – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego – opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824) – identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim	im. Ossolińskich we Lwowie (1817) – wyjaśnia, jaką rolę pełniła Rzeczpospolita Krakowska w utrzymaniu polskości – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami – przedstawia warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji	obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825) – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków w zaborze pruskim i austriackim
2. W Królestwie Polskim	1. Konstytucja Królestwa Polskiego 2. Namiestnik i wielki książę 3. Gospodarka Królestwa Polskiego 4. Kultura i edukacja	Uczeń: – zna datę nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (1815) – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego – wskazuje na mapie zasięg Królestwa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja – zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawiązania Sprzysiężenia Podchorążych (1828) – identyfikuje postacie:	Uczeń: – zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817–1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie	Uczeń: – zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszan (1820) – identyfikuje postacie: Stanisława	Uczeń: – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego – omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną

	pod zaborem rosyjskim 5. Opozycja legalna w Królestwie Polskim 6. Tajne spiski i organizacje	Polskiego – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego	Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego – opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim – omawia rozwój kultury i edukacji w Królestwie Polskim – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele	Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828) – identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim – przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego – przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim	Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana – wskazuje na mapie Kanał Augustowski – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty – charakteryzuje działalność kulturalno–oświatową Polaków na ziemiach zabranych – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności – opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych	w Królestwie Polskim – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej
3. Powstanie listopadowe	1. Wybuch powstania 2. Od negocjacji do detronizacji 3. Wojna polsko–rosyjska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa – zna daty: wybuchu powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja – zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania	Uczeń: – zna daty: przejęcia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830), – identyfikuje	Uczeń: – zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod	Uczeń: – identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda

	4. Wodzowie powstania listopadowego 5. Walki poza Królestwem	listopadowego (29/30 XI 1830), bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko–rosyjskiej (II–X 1831) – identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego – wymienia przyczyny powstania listopadowego	unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831) – identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego	postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza – wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których toczyły się walki podczas powstania w latach 1830–1831 – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko–rosyjskiej – opisuje przebieg wojny polsko–rosyjskiej	Igania i Boremlem (IV 1831) – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józefa Dwernickiego – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim	– ocenia postawy wodzów powstania listopadowego – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia
Tajemnice sprzed wieków – Czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się	1. Dlaczego Polacy byli bez szans? 2. Wydarzenia w Belwederze 3. Co zmieniłaby śmierć		Uczeń: – przedstawia oceny historyków dotyczące szans powstania listopadowego	Uczeń: – opisuje zamach na wielkiego księcia Konstantego – porównuje siły militarne Rosji i powstańców	Uczeń: – podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się	Uczeń: – ocenia skutki zamachu na wielkiego księcia Konstantego

sukcesem?	wielkiego księcia Konstantego? 4. Jaką liczbę żołnierzy mogli wystawić Rosjanie? 5. Jakie błędy popełnili dowódcy?			– wskazuje błędy dowódców powstania	sukcesem	
4. Wielka Emigracja	1. Ucieczka przed represjami 2. Stronnictwa polityczne na emigracji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji – wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz – identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji – wymienia formy działalności Polaków na emigracji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: katorga, amnestia – zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtel Lambert (1833) – przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego	Uczeń: – zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana – wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego	Uczeń: – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji – ocenia działalność Polaków na emigracji

				– przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert	– omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego	
5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	1. Represje po upadku powstania listopadowego 2. Królestwo Polskie w cieniu Cytadeli 3. Represje w zaborze pruskim 4. Działalność spiskowa 5. Powstanie krakowskie 6. Rabacja galicyjska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja – zna datę wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846) – wymienia represje wobec uczestników powstania listopadowego – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego – wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja – zna daty: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846) – identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli – charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska, Statut organiczny, – zna daty: wprowadzenia Statutu organicznego (1832), ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846) – identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego – wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie	Uczeń: – zna daty: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847) – identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamieńskiego – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim – charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w. – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego	Uczeń: – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego – ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego
6. Wiosna	1. Nastroje w	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Ludów na ziemiach polskich	Wielkopolsce na początku 1848 roku 2. Powstanie w Wielkopolsce 3. W obronie polskości na Warmii, Mazurach i Śląsku 4. Sytuacja w Galicji 5. Ukraiński ruch narodowy 6. <i>Za waszą i naszą wolność</i>	– identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.	– zna daty: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848) – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji	– zna daty: porozumienia w Jarosławcu (IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848), – identyfikuje postacie: Franza von Stadiona, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego, Henryka Dembińskiego – charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie	– wyjaśnia znaczenie terminu serwituty – zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848) – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smółki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku	– wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu
7. Kultura polska doby romantyzmu	1. Kultura polska 2. po utracie niepodległości 3. Narodziny romantyzmu 4. Polski mesjanizm 5. Początki badań historii Polski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina – wymienia poglądy romantyków	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm – identyfikuje postać Joachima Lelewela – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami – przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm – wyjaśnia, czym był polski mesjanizm	Uczeń: – zna datę opublikowania ballady <i>Romantyczność</i> Adama Mickiewicza – identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości	Uczeń: – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II						

ROZDZIAŁ III: EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	1. Rozwój Stanów Zjednoczonych 2. Podział na Północ i Południe 3. Przyczyny wojny secesyjnej 4. Wojna secesyjna 5. Stany Zjednoczone po wojnie secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865) – identyfikuje postać Abrahama Lincolna – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863) – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa – omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalanej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) – omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe – opisuje przebieg wojny secesyjnej – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa	Uczeń: – zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861) – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa	Uczeń: – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych – ocenia skutki wojny secesyjnej
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	1. Dwie koncepcje	Uczeń: – zna daty: powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – zna daty: powstania	Uczeń: – ocenia rolę Ottona

zjednoczenia Włoch 2. Piemont 3. Zjednoczenie Włoch 4. Powstanie Królestwa Włoskiego 5. Polityka Prus 6. Wojny Prus z Danią i Austrią 7. Wojna z Francją 8. Komuna Paryska 9. Polacy w Komunie Paryskiej	Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871) – identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldiego, Ottona von Bismarcka – wymienia etapy jednoczenia Włoch i Niemiec – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy	terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, <i>risorgimento</i> – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko–pruskiej (1870–1871) – identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi – omawia etapy jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko–pruskiej – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck	terminu komunardzi – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem (1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno–niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej (III–V 1871) – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec – omawia koncepcje zjednoczenia Włoch – opisuje przebieg procesu jednoczenia Włoch – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch – przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec	Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro–Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870) – identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego – wskazuje okoliczności	von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka, Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw – dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec
---	---	---	---	---	---

				– omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej	powstania Czerwonego Krzyża – wyjaśnia okoliczności powstania Austro–Węgier – przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej	
3. Kolonializm w XIX wieku	1. Przyczyny ekspansji kolonialnej 2. Kolonizacja Afryki 3. Polityka kolonialna w Azji 4. Skutki polityki kolonialnej 5. Brytyjskie imperium kolonialne 6. Konflikty kolonialne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm – identyfikuje postać królowej Wiktorii – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska – zna datę otwarcia Japonii na świat (1854) – identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa – wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w. – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych	Uczeń: – zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881) – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej – charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii	Uczeń: – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw

4. Rozwój nowych ruchów politycznych	1. W stronę demokracji 2. Socjaliści i anarchiści 3. Nowe ideologie 4. Emancypacja kobiet 5. Prawa wyborcze dla kobiet	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokratyzacja – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII – przedstawia założenia programowe socjalistów – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji – wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, szowinizm, syjonizm – zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891) – przedstawia cele i metody działania anarchistów – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/rewizjoniści – zna datę ustanowienia 1 maja Świątem Pracy (1889) – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia	Uczeń: – porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie – ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego – ocenia metody stosowane przez anarchistów – ocenia poglądy i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności
5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne	1. Rozwój nauk przyrodniczych 2. Rozwój medycyny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja – zna daty:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość	Uczeń: – zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wściekliźnie (1885),	Uczeń: – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków

	i higieny 3. Rozwój komunikacji i transportu 4. Nowe środki transportu 5. Życie codzienne	– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej–Curie – wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne	ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej–Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynalezienia telefonu (1876) – identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville’a i Wilbura Wright, Thomasa Alwisa Edisona, Alexandra Grahama Bella – przedstawia założenia teorii ewolucji – omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu	– zna daty: odkrycia promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869), budowy Kanału Panamskiego (1904–1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynalezienia gramofonu (1887) – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie, Wilhelma Roentgena, Guglielma Marconiego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.	odkrycia bakterii gruźlicy i cholery (1903) – identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.	transportu – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji
6. Kultura przełomu XIX i XX wieku	1. Literatura i prasa 2. Sztuka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kultura	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: realizm,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu historyzm	Uczeń: – zna datę pierwszej wystawy	Uczeń: – ocenia znaczenie kina dla rozwoju

	i architektura 3. Kultura masowa 4. Upowszechnienie sportu	masowa, pozytywizm, impresjonizm – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej	naturalizm, secesja – identyfikuje postacie: Auguste’a Comte’a, Charlesa Dickens’a, Juliusza Verne’a, Lwa Tołstoja, Auguste’a Renoira, Auguste’a i Louisa Lumière – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów – wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie	– zna daty: początków kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896) – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre’a de Coubertina – wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.	impresjonistów (1874) – wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futuryzm – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.	kultury masowej – ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
Tajemnice sprzed wieków – Kim byli impresjoniści?	1. Salon Odrzuconych 2. Impresjoniści na dworcu kolejowym 3. <i>Impresja – wschód słońca</i>		Uczeń: – wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego	Uczeń: – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstało określenie <i>impresjoniści</i> – określa tematykę dzieł impresjonistów	Uczeń: – przedstawia okoliczności, w jakich powstał Salon Odrzuconych	Uczeń: – wyjaśnia, jaką rolę pełnił Salon w życiu kulturalnym Francji w XIX w.
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III						

ROZDZIAŁ IV: ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Ziemie polskie przed powstaniem styczniowym	1. Praca organiczna 2. Zabór austriacki po Wiośnie Ludów 3. Odwilż posewastopolska 4. „Czerwoni” i „biali” 5. Przyczyny powstania styczniowego 6. „Rewolucja moralna” w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna – zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego – wymienia założenia pracy organicznej – określa przyczyny powstania styczniowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, autonomia, modernizacja – zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego (1861) – identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej – wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna) posewastopolska – zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego – przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy manifestacji patriotycznych – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna” – zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858) – identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”	Uczeń: – ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców – ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego
--	---	---	--	---	---	---

2. Powstanie styczniowe	1. Wybuch powstania 2. Przebieg powstania 3. Powstańcy styczniowi 4. Upadek powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukaz o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864) – identyfikuje postać Romualda Traugutta – wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy – zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864) – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego – charakteryzuje przebieg walk powstańczych – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy – zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza – przedstawia Teodora Berga – wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych – omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego – charakteryzuje politykę władz powstańczych – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne – zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863) – identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke–Bosaka, Stanisława Brzóska – przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego	Uczeń: – ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego
-------------------------	--	--	--	--	--	---

3. Represje po powstaniu styczniowym	1. Represje po upadku powstania styczniowego 2. Rusyfikacja 3. Walka z polskim Kościołem 4. Polacy na zesłaniu 5. Powstanie zabajkalskie 6. Postawy wobec rusyfikacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywiści – wymienia bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego – przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska” – identyfikuje postać Aleksandra Apuchtina – przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego – charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kubitka, tajne komplety, trójlojalizm – zna datę powstania Szkoły Głównej Warszawskiej (1862) – identyfikuje postać Michaiła Murawjowa – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem – charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał–gubernator – zna datę powstania zabajkalskiego (1866) – omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu	Uczeń: – ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
4. W zaborze pruskim i austriackim	1. Germanizacja i kulturkampf 2. Antypolska polityka władz 3. Walka Polaków z germanizacją 4. Autonomia galicyjska 5. Stańczycy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901) – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały – charakteryzuje politykę germanizacji – przedstawia postawy Polaków	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia, kulturkampf, strajk szkolny, rugie pruskie, – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), strajku szkolnego w Wielkopolsce (1906) – identyfikuje postać Marii Konopnickiej – wyjaśnia, na czym polegała polityka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata – zna daty: wprowadzenia języka niemieckiego jako jedyńskiego języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886), – identyfikuje postacie: Mieczysława	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy – zna daty: ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), wprowadzenia tzw. ustawy kagańcowej (1908) – identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Piotra Wawrzyniaka – przedstawia	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego – ocenia poglądy stańczyków na problem polskich powstań narodowych

		wobec germanizacji	kulturkampfu – opisuje przejawy polityki germanizacyjnej w gospodarce i oświacie – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji	Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego – przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu – omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji	okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy	
5. Rozwój gospodarczy ziem polskich	1. Przemiany gospodarcze ziem zaboru rosyjskiego 2. Pod panowaniem pruskim 3. Gospodarka Galicji 4. Łódź wielko-przemysłowa 5. Przemiany społeczne na ziemiach polskich 6. Asymilacja Żydów 7. Przemiany cywilizacyjne na ziemiach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu emigracja zarobkowa – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864) – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w. – wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemieństwo – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851) – identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. – opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – omawia rozwój	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848) – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka – przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim – przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa w zaborze pruskim – omawia rozwój	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: haskala serwituty, famuły – zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910) – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami

	polskich		przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	Łodzi jako miasta przemysłowego – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki		
6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich	1. Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich 2. Ruch narodowy 3. Rozwój ruchu ludowego	Uczeń: – zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897) – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego – przedstawia cele ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: endencja, internacjonalizm – identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich – charakteryzuje program nurtu rewolucyjnego w polskim ruchu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski – zna daty powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895) – identyfikuje postacie Stanisława Stojałowskiego,	Uczeń: – wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

		narodowego i ludowego – wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego	– charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym – omawia założenia programowe ruchu narodowego – charakteryzuje program ruchu ludowego	socjalistycznym – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji	Marii i Bolesława Wysłouchów – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL	
7. Organizacje niepodległościowe na początku XX wieku	1. Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich 2. Powstanie łódzkie 3. Działalność polskich partii politycznych 4. Skutki rewolucji 5. Działania organizacji bojowej PPS 6. Orientacje polityczne Polaków na początku XX wieku	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, – zna datę rewolucji 1905–1907 – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich – charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna – zna daty krwawej niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego – wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny – zna daty: powstania łódzkiego (I–VI 1905), powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Niepodległościowych (1912) – wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji 1905–1907 – omawia przebieg	Uczeń: – zna daty: podziału na PPS–Frakcję Rewolucyjną i PPS–Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (1867) – identyfikuje postać Józefa Mireckiego – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	Uczeń: – ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907 – ocenia postawy Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego

	7. Organizacje niepodległościowe		– przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim – przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami	powstania łódzkiego – opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905–1907 – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.		
Tajemnice sprzed wieków – Jak działała Organizacja Bojowa PPS?	1. Pierwsze wystąpienie zbrojne 2. Broń 3. Rozwój Organizacji Bojowej PPS 4. Jak uwolniono więźniów politycznych? 5. Akcja czterech premierów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Organizacja Bojowa PPS – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia cele, dla których została powołana Organizacja Bojowa PPS	Uczeń: – zna datę powstania Organizacji Bojowej PPS (1904) – opisuje udział Organizacji Bojowej PPS w rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „akcje dynamitowe”, „krwawa środa” – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Tomasza Arciszewskiego – przedstawia okoliczności pierwszego zbrojnego wystąpienia Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – zna daty: „krwawej środy” (1906), napadu na pociąg pod Bezdanami (1908) – identyfikuje postacie: Stefana Okrzei, Aleksandra Prystora – omawia na wybranych przykładach działalność Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – omawia strukturę organizacyjną Organizacji Bojowej PPS – ocenia skuteczność działań Organizacji Bojowej PPS
8. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	1. Kultura narodowa Polaków 2. Polski pozytywizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm	Uczeń: – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w. – ocenia skuteczność

	3. Rola historii 4. Malarstwo historyczne 5. Kultura Młodej Polski 6. Początki kultury masowej 7. Sztuka polska przełomu XIX i XX w.	Młoda Polska – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc	– identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury – przedstawia hasła pozytywistów warszawskich – omawia realizację haseł pracy u podstaw – charakteryzuje kulturę Młodej Polski – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	– zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwa Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906) – identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprówicza – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami	– identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego	tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV						
ROZDZIAŁ V: I WOJNA ŚWIATOWA						
1. Świat na drodze ku wojnie	1. Nowe mocarstwa 2. Konflikty	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm,	Uczeń: – zna daty: podpisania układu	Uczeń: – zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej	Uczeń: – ocenia wpływ konfliktów

światowej	między europejskimi mocarstwami 3. Konflikty kolonialne 4. Wyścig zbrojeń 5. Rywalizacja na morzach 6. Wojna rosyjsko–japońska 7. Konflikty na Bałkanach	trójprzymierze / państwa centralne, trójporozumienie / ententa, aneksja – zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907) – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia, – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń	kocioł bałkański – zna daty: wojny rosyjsko–japońskiej (1904–1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913) – wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen bałkańskich zdobyły największe tereny – omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami – przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach – wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko–japońskiej	rosyjsko–francuskiego (1892), podpisania porozumienia francusko–brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko–brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905) – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia – omawia przebieg wojny rosyjsko–japońskiej i jej skutki – przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich	(1877–1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro–Węgry (1908) – przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie – opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej połowie XIX w.	kolonialnych na sytuację w Europie – ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie
2. Na frontach I wojny	1. Wybuch I wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – zna daty: przyłączenia	Uczeń: – ocenia skutki

światowej	światowej 2. Wojna na morzach 3. Walki na zachodzie Europy 4. Walki na Bałkanach i we Włoszech 5. Wojna pozycyjna 6. Koniec Wielkiej Wojny 7. Kapitulacja Niemiec	terminów: Wielka Wojna, front – zna daty: I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918) – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej	terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna nieograniczona wojna podwodna, – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918) – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych – przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni	terminu U–Boot – zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro–Węgry (28 VII 1914), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), ataku Niemiec na Belgię i Francję (VIII 1914), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), kapitulacji Austro–Węgier (XI 1918) – identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy – przedstawia okoliczności kapitulacji państw	się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915), zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy jutlandzkiej (1916), przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918) – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro–Węgrzech – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim – przedstawia przebieg walk na Bałkanach	ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej – omawia przebieg wojny na morzach i oceanach – ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych
-----------	---	---	---	--	---	--

			– wskazuje przyczyny klęski państw centralnych	centralnych	i we Włoszech	
Tajemnice sprzed wieków – Jakie były początki czołgów?	1. Pierwsze „zbiorniki” 2. Pierwsze czołgi na froncie 3. Powstanie sił pancernych 4. Walka w czołgach	Uczeń:	Uczeń: – wymienia zalety i wady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej	Uczeń: – wymienia przykłady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej – wyjaśnia okoliczności narodzin broni pancernej	Uczeń: – przedstawia okoliczności powstania brytyjskich sił pancernych i określa ich wartość bojową	Uczeń: – ocenia użyteczność czołgów w prowadzeniu działań wojennych
3. I wojna światowa na ziemiach polskich	1. Walki na froncie wschodnim 2. Zniszczenia wojenne na ziemiach polskich 3. U boku państw centralnych 4. Formacje polskie u boku Rosji 5. Wojsko polskie we Francji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Polska Organizacja Wojskowa – zna daty: powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod Gorlicami (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914) – wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich – omawia udział polskich formacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Legion Puławski, Błękitna Armia – zna daty: bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), bitwy pod Kostiuchnówką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), bitwy pod Kaniowem (1918) – identyfikuje postać Józefa Hallera – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r. – przedstawia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu wojna manewrowa – zna daty: wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Warszawie (1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914) powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie	Uczeń: – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim – ocenia sposób traktowania ziem polskich przez zaborców w czasie I wojny światowej – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków

		i wskazuje cele ich działalności	zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy – wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego	genezę i organizację Legionów Polskich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej	(1917) – opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji	
4. Rewolucje w Rosji	1. Rewolucja lutowa 2. Okres dwuwładzy 3. Rosyjskie stronnictwa polityczne 4. Przewrót bolszewicki 5. Wojna domowa 6. Armia Czerwona 7. Rosja po rewolucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917) – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bolszewicy, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922) – identyfikuje postać Mikołaja II – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucję październikową – przedstawia okoliczności	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czecha, dyktatura proletariatu, tezy kwietniowe – zna daty obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia tez kwietniowych przez Lenina (IV 1917) – zamordowania rodziny carskiej (VII 1918) – identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Lwa Trockiego – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eserowcy, mienszewicy, kadeci – zna daty: powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), ogłoszenia konstytucji (VII 1918) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorija Rasputina – wymienia rosyjskie stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe – omawia przebieg rewolucji lutowej – omawia losy rodziny carskiej	Uczeń: – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy

			wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg – charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej	światowej – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji		
5. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	1. Państwa zaborcze a sprawa polska 2. <i>Akt 5 listopada</i> 3. Sprawa polska w polityce ententy 4. Polacy na konferencji paryskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy) – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919) – identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego – wymienia postanowienia Aktu 5 listopada – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna – zna datę programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918) – identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego – przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej – omawia sprawę polską w polityce państw ententy	Uczeń: – zna daty: ogłoszenia odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), odezw Rządu Tymczasowego i bolszewików (1917) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georges’a Clemenceau, Davida Lloyd’a George’a – omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej	Uczeń: – zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914) – identyfikuje postacie Mikołajewicza, Karla Kuka, Hansa von Beselera – przedstawia zależności między sytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej	Uczeń: – ocenia, jakie znaczenie dla Polaków miał Akt 5 listopada i program pokojowy prezydenta Wilsona

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V

ROZDZIAŁ VI: ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

1. Świat po I wojnie światowej	1. Ład wersalski 2. Zniszczenia i straty po I wojnie światowej 3. Nowy układ sił w Europie 4. Liga Narodów 5. Wielki kryzys gospodarczy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920) – wskazuje na mapie państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933) – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta – wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro–Węgier, państwa bałtyckie – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej – wyjaśnia cel powstania Ligi	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, europeizacja, wolne miasto, mały traktat wersalski – zna daty: podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920) – identyfikuje postać Kemala Mustafy – wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z traktatu wersalskiego – charakteryzuje układ sił w powojennej Europie – przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski – charakteryzuje działalność Ligi Narodów	Uczeń: – zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno	Uczeń: – ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie
--------------------------------	---	--	---	---	--	--

			Narodów – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim	– wskazuje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego – omawia skutki wielkiego kryzysu gospodarczego		
2. Narodziny faszyzmu	1. Włochy po I wojnie światowej 2. Rządy faszystów we Włoszech 3. Nazizm 4. Republika weimarska 5. Przejęcie władzy przez Hitlera 6. Społeczeństwo o III Rzeszy 7. Zbrodnie nazistów do 1939 roku 8. Faszyzm i autorytaryzm w innych państwach europejskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, obóz koncentracyjny, führer – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – charakteryzuje ideologię faszystowską – charakteryzuje ideologię nazistowską	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, ustawy norymberskie, autorytaryzm, totalitaryzm – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935) – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa – wskazuje na mapie Europy państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pakt laterański, noc długich noży, noc kryształowa – zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), powstania paktów laterańskich (1929), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934), nocy kryształowej (1938) – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej – wyjaśnia, w jaki sposób naziści	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, system monopartyjny, pucz, indoktrynacja – zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatanów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933) – identyfikuje postacie: Piusa XI, Alfreda Rosenberga – przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej – omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów	Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r. – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli

				kontrolowali życie obywateli	w Niemczech	
Tajemnice sprzed wieków – W jaki sposób Niemcy odbudowali swoją armię?	1. Decyzje konferencji paryskiej 2. Czołgi jako ciągniki rolnicze 3. Szkolenie żołnierzy 4. Współpraca z ZSRS	Uczeń: – zna datę zawarcia układu w Rapallo (1922) – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej	Uczeń: – przedstawia sposoby łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska – opisuje współpracę niemiecko–radziecką w dziedzinie militarnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Reichswehra – zna datę wypowiedzenia przez Niemcy klauzul militarnych traktatu wersalskiego (1935)	Uczeń: – omawia proces szkolenia żołnierzy na potrzeby przyszłej armii niemieckiej – przedstawia rozwój niemieckiej broni pancernej	Uczeń: – ocenia wojskową współpracę między Niemcami a ZSRS i jej wpływ na zagrożenie pokoju międzynarodowego
3. ZSRS – imperium komunistyczne	1. Rozwój terytorialny Rosji Radzieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym 2. Rządy Józefa Stalina 3. Propagandowy wizerunek Stalina 4. Gospodarka ZSRS 5. Zbrodnie komunistyczne do 1939 roku 6. Głód na Ukrainie 7. Relacje ZSRS–	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, kult jednostki – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) – identyfikuje postać Józefa Stalina – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, łagier – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922) – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa – opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów – wymienia zbrodnie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kołchoz, Gułag, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa – zna daty: kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933), wielkiej czystki (1936–1938), represji wobec Polaków w ZSRS (1937–1938) – wskazuje na mapie obszar głodu w latach 1932–1933 – omawia reformy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, sowchoz – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów – przedstawia rozwój terytorialny Rosji Sowieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy – charakteryzuje politykę gospodarczą w Rosji Sowieckiej	Uczeń: – ocenia politykę Stalina wobec przeciwników – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina – ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.

	–Niemcy do 1939 roku		komunistyczne do 1939 r. – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	gospodarcze Józefa Stalina – omawia okoliczności przejścia władzy przez Józefa Stalina	po zakończeniu I wojny światowej	
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	1. Społeczne skutki I wojny światowej 2. Wpływ mass mediów na społeczeństwa 3. Komunikacja 4. Nowe trendy w architekturze i sztuce 5. Sztuka filmowa 6. Zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym 7. Przemiany w modzie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda – wymienia rodzaje mass mediów – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918) – przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością – wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm – zna datę pierwszej audycji radiowej (1906) – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futuryzm – zna datę pierwszego wręczenia Oscarów (1929) – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	1. Militaryzacja Niemiec i powstanie osi Berlin–Rzym–Tokio 2. <i>Anschluss</i>	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: aneksja, <i>Anschluss</i>, oś Berlin–Rzym–Tokio (państwa osi)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>appeasement</i>, remilitaryzacja – zna daty:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu państwo marionetkowe – zna daty: przywrócenia	Uczeń: – zna daty: aneksji Mandżurii przez Japonię (1931), podboju Libii przez Włochy (1932),	Uczeń: – ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium

	Austrii 3. Wojna domowa w Hiszpanii 4. Układ monachijski 5. i kolejne zdobycze niemieckie Ekspansja Japonii	– zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch – wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej	remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939), ataku Japonii na Chiny (1937), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938), zajęcia Zaolzia przez Polskę (X 1938), – identyfikuje postać Francisco Franco – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii – przedstawia przyczyny <i>Anschlussu</i> Austrii – wymienia postanowienia konferencji w Monachium – charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez Adolfa Hitlera do sierpnia 1939 r.	powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939) – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina – przedstawia proces militaryzacji Niemiec – wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej – charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.	wojny włosko–abisyńskiej (1935–1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939) – identyfikuje postacie: Édouarda Daladiera, Józefa Tiso – wyjaśnia wpływ polityki <i>appeasementu</i> na politykę zagraniczną Niemiec – charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do 1939 r. – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie	– ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI						
ROZDZIAŁ VII: POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM						
1. Odrodzenie	1. Sytuacja	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Rzeczypospolitej	międzynarodowa 2. Pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich 3. Odzyskanie niepodległości 4. 11 listopada 5. Rząd Jędrzeja Moraczewskiego	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego	– wyjaśnia znaczenie terminu Tymczasowy Naczelnik Państwa – zna datę: powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918) – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy – opisuje działania pierwszych rządów polskich po odzyskaniu niepodległości – omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego	– wyjaśnia znaczenie terminu unifikacja – zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), powstania Naczelnej Rady Ludowej (14 XI 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22 XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919) – przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r. – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę	– zna daty: powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918), Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie (24 XI 1918) – przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy	– ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości
2. Walka o granicę	1. Koncepcje granicy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – zna daty: utworzenia	Uczeń: – ocenia postawę

wschodnią	wschodniej 2. Konflikt polsko-ukraiński 3. Orleńskie 4. Wyprawa kijowska 5. Ofensywa bolszewików 6. Bitwa Warszawska i nadniemieńska 7. Pokój ryski 8. Polsko-litewskie spory terytorialne	terminu: „cud nad Wisłą” – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921) – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim – przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików – wymienia postanowienia pokoju ryskiego	terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Rada Obrony Państwa „bunt” Żeligowskiego – zna daty: bitwy nadniemieńskiej (22–28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920) – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Michaiła Tuchaczewskiego – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej – wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r. – omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki – przedstawia, w jaki sposób Polska	terminu linia Curzona – zna daty: układu z Symonem Petlurą (IV 1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922) – identyfikuje postacie: Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego – wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armię Czerwoną do sierpnia 1920 r. – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną – opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r. – przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r.	Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), polskiej ofensywy wiosennej (1919), powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920) – identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r. – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki	Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej – ocenia postanowienia pokoju ryskiego
-----------	--	---	--	--	---	---

			przyłączyła ziemię wileńską			
Tajemnice sprzed wieków – Jak doszło do „cudu nad Wisłą”?	1. Mobilizacja społeczeństwa 2. Przygotowanie kontruderzenia 3. „Cud nad Wisłą”	Uczeń: – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano „cudem nad Wisłą”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mobilizacja – zna datę opracowania planu Bitwy Warszawskiej (5/6 VIII 1920) – omawia plany strategiczne wojsk polskich przed Bitwą Warszawską	Uczeń: – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Tadeusza Rozwadowskiego – przedstawia postaci, które miały wpływ na wynik Bitwy Warszawskiej	Uczeń: – identyfikuje postacie Maxime’a Weyganda, Józefa Hallera, Edgara Vincenta lorda d’Abernona – charakteryzuje spór o autorstwo zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików – ocenia spór wokół autorstwa planu Bitwy Warszawskiej
3. Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	1. Powstanie wielkopolskie 2. Ustalenie północnej granicy 3. Zaślubiny z morzem 4. Wolne Miasto Gdańsk 5. Pierwsze i drugie powstanie śląskie 6. Trzecie powstanie śląskie 7. Konflikt	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt – zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918) – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszary plebiscytowe – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt zachodniej granicy państwa polskiego – wyjaśnia, jakie	Uczeń: – zna daty: plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V–VII 1921) – identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfańskiego – wskazuje na mapie obszar powstania wielkopolskiego – omawia przebieg i skutki powstania	Uczeń: – zna daty: przybycia Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920) – identyfikuje postacie: Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Hallera	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu konwencja górnośląska – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki – przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego	Uczeń: – ocenia postawę Polaków wobec sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r. – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska

	polsko- -czechosłowacki	znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza	wielkopolskiego – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich	– wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński – przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem		
4. Rządy parlamentarne	1. Trudne początki niepodległości 2. Pierwsze wybory parlamentarne 3. Konstytucja z 1921 roku 4. Scena polityczna II Rzeczypospolitej 5. Elekcja i śmierć Narutowicza 6. Rządy parlamentarne w latach 1919–1926 7. Kryzys rządów parlamentar- nych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego – omawia postanowienia konstytucji marcowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system parlamentarny, czynne i bierne prawo wyborcze, hiperinflacja, wojna celna – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (26 I 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosy, Wojciecha Korfantego, Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego – charakteryzuje	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, partyjniactwo – zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919) – wymienia postanowienia małej konstytucji – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza – przedstawia przejawy kryzysu rządów parlamentarnych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasynata – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya – przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ słabości politycznej rządów	Uczeń: – ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926

			zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski	– charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926	parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej	
5. Zamach majowy i rządy sanacji	1. Zamach majowy 2. Walki podczas zamachu majowego 3. Zmiany konstytucji 4. Rządy sanacyjne 5. Represje w stosunku do opozycji 6. Obóz w Berezie Kartuskiej 7. Rządy sanacyjne po śmierci Piłsudskiego 8. Polski autorytaryzm na tle europejskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, konstytucja kwietniowa – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego – charakteryzuje rządy sanacyjne – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: piłsudczycy, obóz sanacyjny, autorytaryzm, wybory brzeskie, proces brzeski – zna daty: dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja – omawia przyczyny zamachu majowego – charakteryzuje przebieg zamachu majowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, „cuda nad urną” – zna daty: uchwalenia noweli sierpniowej (2 VIII 1926), wyboru Ignacego Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), śmierci Józefa Piłsudskiego (12 V 1935) – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji – omawia rządy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: grupa pułkowników, grupa zamkowa, Obóz Zjednoczenia Narodowego – zna daty: powołania rządu „Chjeno-Piasta” (10 V 1926), powstania BBWR (1928), powstania Centrolewu (1929), Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930), powstania OZN-u (1937) – identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Adama Koca – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej	Uczeń: – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli – ocenia metody, jakimi władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną

				sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego		
6. Gospodarka II Rzeczypospolitej	1. Problemy gospodarcze odrodzonej Polski 2. Reforma walutowa Grabskiego 3. Odbudowa gospodarcza 4. Reforma rolna 5. Wielki kryzys gospodarczy w Polsce 6. Nowe inwestycje przemysłowe 7. Port morski w Gdyni	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię – wymienia różnice między Polską A i Polską B – wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937) – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego – omawia reformy rządu Władysława Grabskiego – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki – przedstawia założenia 4-letniego planu gospodarczego Eugeniusza	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma rolna – zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929) – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości – omawia założenia i realizację reformy rolnej – charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu magistrala węglowa – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej – opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej – przedstawia działania podjęte w celu modernizacji gospodarki Polski w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego

			Kwiatkowskiego i jego realizację			
7. Społeczeństwo odrodzonej Polski	1. Społeczeństwo o II Rzeczypospolitej 2. Państwo wielu narodów 3. Polityka wobec mniejszości narodowych 4. Rozwój edukacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego walczyły z analfabetyzmem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa, getto ławkowe – zna datę reformy Janusza Jędrzejewicza (1932) – identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>numerus clausus</i> – opisuje sytuację społeczną Polski w międzywojennej Polsce – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców – omawia stosunki polsko-żydowskie – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II Rzeczypospolitej	Uczeń: – zna daty: przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931), zbliżenia się Ruchu Narodowo-Radykalnego do Obozu Zjednoczenia Narodowego (1937) – charakteryzuje przykłady realizacji polityki asymilacyjnej w latach 30. XX w.	Uczeń: – ocenia położenie mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych
8. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	1. Osiągnięcia polskich naukowców 2. Literatura międzywojenna 3. Technika i transport II	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Enigma – identyfikuje postać Władysława Reymonta – przedstawia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: – zna datę otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez Władysława Reymonta (1924)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, ekspresjonizm, funkcjonalizm, lwowska szkoła matematyczna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: awangarda, styl narodowy, katastrofizm, formizm, skamandryci, <i>art déco</i> , Awangarda Krakowska,	Uczeń: – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej – ocenia dorobek kultury i nauki

	Rzeczypospolitej 4. Polskie kino w okresie międzywojennym 5. Polski modernizm 6. Malarstwo i architektura	najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	– identyfikuje postacie: Stefana Żeromskiego, Zofię Nałkowską, Marię Dąbrowską, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima, Stanisława Ignacego Witkiewicza – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym – prezentuje osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych	– identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Eugeniusza Bodo, Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej – przedstawia rozwój kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	– zna daty: powstania PKP (1926), powstania PLL LOT (1929) – identyfikuje postacie: Tadeusza Kotarbińskiego, Floriana Znanieckiego, Stefana Banacha, Hugona Steinhausa – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia – przedstawia nurty w polskiej literaturze oraz grupy poetyckie, jakie rozwinęły się w okresie dwudziestolecia międzywojennego	polskiej w okresie międzywojennym
9. II Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej	1. II Rzeczpospolita i jej sąsiedzi 2. Polska polityka zagraniczna	Uczeń: – zna datę układu polsko-francuskiego (II 1921) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości” – zna daty: układu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Międzymorze – zna daty: układu w Rapallo (1922), układu w Locarno	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu wojna prewencyjna – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję	Uczeń: – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej

	3. Układy w Rapallo i Locarno 4. Normalizacja stosunków z ZSRS i Niemcami 5. Rola II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej	– wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym – wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej	polsko-rumuńskiego (III 1921), traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934) – identyfikuje postać Józefa Becka – omawia stosunek państw sąsiednich do II Rzeczypospolitej – charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym	(1925) – przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji – omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia – wskazuje zagrożenia, jakie stwarzały dla Polski układy z Rapallo i Locarno – opisuje polską politykę zagraniczną w latach 30. XX w.	międzynarodową Polski miały układy w Rapallo i Locarno – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały polsko-radziecki traktat o nieagresji i polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy	
10. Polska w przededniu II wojny światowej	1. Zajęcie Zaolzia 2. Niemieckie żądania wobec Polski 3. Sojusz z Wielką Brytanią i Francją 4. Pakt Ribbentrop–	Uczeń: – zna daty: paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939), polsko-brytyjskiego sojuszu polityczno-wojskowego (25 VIII 1939) – wskazuje na mapie obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eksterytorialność – zna daty: zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938), polsko-brytyjskich gwarancji pomocy w razie ataku Niemiec (IV 1939), wypowiedzenia przez	Uczeń: – zna daty: przedstawienia po raz pierwszy propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (X 1938), przedstawienia po	Uczeń: – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu	Uczeń: – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

	–Mołotow	miały przypaść III Rzeszy i ZSRS – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r. – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow	Niemcy deklaracji o niestosowaniu przemocy z Polską (IV 1939) – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka – wskazuje na mapie Zaolzie, tzw. „korytarz” – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow	raz ostatni propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (III 1939), przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939) – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. – przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop–Mołotow	II wojny światowej – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera	
--	----------	---	---	---	---	--

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **matematyki** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu **Matematyka z plusem. Program nauczania matematyki w klasach 4–8 w szkole podstawowej**

Autor programu **M. Jucewicz, M. Karpiński, J. Lech**

Treści nieobowiązkowe zapisano na szarym tle.

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:
Liczby i działania	- umie znajdować liczby spełniające określone warunki - umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu - umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość - umie obliczać wartości ułamków pięterowych - umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej	- umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego - umie znajdować liczby spełniające określone warunki - umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu - umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych - umie obliczać wartości wyrażen arytmetycznych zawierających większą liczbę działań	- umie znajdować liczby spełniające określone warunki - umie porządkować liczby wymierne - zna warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony - umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego - umie porządkować liczby wymierne - umie dokonać porównań poprzez szacowanie w zadaniach tekstowych	- umie porównywać liczby wymierne - umie znajdować liczbę wymierną leżącą pomiędzy dwiema danymi na osi liczbowej - umie zamieniać ułamki zwykłe na dziesiętny i odwrotnie - umie zapisać liczby wymierne w postaci rozwinięć dziesiętnych skończonych i rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych - umie porównywać liczby wymierne - umie określić na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy	- rozumie rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne - umie porównywać liczby wymierne - umie zaznaczać liczbę wymierną na osi liczbowej - umie zamieniać ułamek zwykły na dziesiętny i odwrotnie - zna pojęcia: rozwinięcie dziesiętne skończone, nieskończone, okres - umie zapisać liczby wymierne w postaci rozwinięć dziesiętnych skończonych i rozwinięć dziesiętnych

	• umie znaleźć rozwiązanie równania z wartością bezwzględną	• umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych • umie wstawiać nawiasy tak, by otrzymać żądany wynik • umie zaznaczać na osi liczbowej zbiór liczb, które spełniają jednocześnie dwie nierówności • umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby • umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej	• umie znajdować liczby spełniające określone warunki • umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu • umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych • umie zamieniać jednostki długości, masy • zna przedrostki mili i kilo • umie zamieniać jednostki długości na mikrony i jednostki masy na karaty • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających większą liczbę działań • umie zapisać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać jego wartość	dana liczba jest liczbą wymierną • rozumie potrzebę zaokrąglania liczb • umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu • umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu • umie szacować wyniki działań • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w różnych postaciach • umie mnożyć i dzielić liczby wymierne dodatnie • umie obliczać liczbę na podstawie danego jej ułamka • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich • umie określić znak liczby będącej wynikiem dodawania lub odejmowania dwóch liczb wymiernych	nieskończonych okresowych • zna sposób zaokrąglania liczb • rozumie potrzebę zaokrąglania liczb • umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu • umie szacować wyniki działań • zna algorytm dodawania i odejmowania liczb wymiernych dodatnich • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w jednokowej postaci • zna algorytm mnożenia i dzielenia liczb wymiernych dodatnich • umie podać odwrotność liczby • umie mnożyć i dzielić przez liczbę naturalną • zna kolejność wykonywania działań • umie obliczać ułamek danej liczby naturalnej • umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić dwie liczby
--	---	---	---	--	---

			• umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość • umie stosować prawa działań • umie obliczyć wartości wyrażeń algebraicznych • umie uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu tak, by otrzymać ustalony wynik • umie zaznaczać na osi liczbowej zbiór liczb, które spełniają jednocześnie dwie nierówności • umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby • umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej	• umie obliczać kwadraty i sześciany liczb wymiernych (P) • umie stosować prawa działań • umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby spełniające określoną nierówność • umie zapisać nierówność, jaką spełniają liczby z zaznaczonego na osi liczbowej zbioru • umie obliczyć odległość między liczbami na osi liczbowej • umie obliczyć wartości wyrażeń algebraicznych	• zna pojęcie liczb przeciwnych • umie odczytać z osi liczbowej liczby spełniające określony warunek • umie opisać zbiór liczb za pomocą nierówności • umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby spełniające określoną nierówność • zna pojęcie odległości między dwiema liczbami na osi liczbowej • umie na podstawie rysunku osi liczbowej określić odległość między liczbami
--	--	--	--	---	---

PROCENTY	Ocena celująca jeśli, Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:
	- umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby - umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu - umie zastosować powyższe obliczenia w zadaniach tekstowych - umie stosować własności procentów w sytuacji ogólnej	- potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować - potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby - umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu - umie zastosować powyższe obliczenia	- zna pojęcie promila - umie zamieniać ułamki, procenty na promile i odwrotnie - potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować - potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje - umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby - umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych - umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent	- umie zamienić ułamek na procent - umie zamienić liczbę wymierną na procent - umie określić procentowo zaznaczoną część figury i zaznaczyć procent danej figury - rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji - umie z diagramów odczytać potrzebne informacje - zna sposób obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - umie obliczyć procent danej liczby - umie obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent - wie jak obliczyć liczbę na podstawie jej procentu - umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu	- zna pojęcie procentu - rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym - umie wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym - umie zamienić procent na ułamek - umie zamienić ułamek na procent - umie określić procentowo zaznaczoną część figury i zaznaczyć procent danej figury - zna pojęcie diagramu procentowego - umie z diagramów odczytać potrzebne informacje - umie obliczyć procent danej liczby - rozumie pojęcia podwyżka (obniżka) o pewien procent - wie, jak obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent

		w zadaniach tekstowych • umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu • umie rozwiązywać zadania związane z procentami	• umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu • umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej • umie zastosować powyższe obliczenia w zadaniach tekstowych • umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu • umie rozwiązywać zadania związane z procentami	• umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej • zna i rozumie określenie punkty procentowe • umie rozwiązywać zadania związane z procentami	• umie obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent • umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	Ocena celująca jeśli, Uczeń: • umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów • zna nierówność trójkąta $AB+BC \geq AC$ • umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych	Ocena bardzo dobra Uczeń: • umie wybrać z danego zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt • umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów • umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas	Ocena dobra Uczeń: • umie kreślić proste i odcinki równoległe przechodzące przez dany punkt • umie obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi • umie sprawdzić współliniowość trzech punktów	Ocena dostateczna Uczeń: • umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt • umie podzielić odcinek na połowy • wie, jak obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi	Ocena dopuszczająca Uczeń: • zna podstawowe pojęcia: punkt, prosta, odcinek • zna pojęcie prostych prostopadłych i równoległych • zna pojęcie kąta • zna pojęcie miary kąta • zna rodzaje kątów

	• umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne • umie stosować własności czworokątów do rozwiązywania zadań • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi • umie obliczać pola wielokątów	rozwiązywania zadań tekstowych • umie konstruować trójkąt, gdy dany jest bok i dwa kąty do niego przyległe • umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne • umie uzasadniać przystawanie trójkątów • umie stosować własności czworokątów do rozwiązywania zadań • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi • umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie • umie obliczać pola wielokątów • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów	• umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów • umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów • rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów • umie klasyfikować trójkąty ze względu na boki i kąty • umie sprawdzić, czy z danych odcinków można zbudować trójkąt • umie wybrać z danego zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt • umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych • umie konstruować trójkąt o danych dwóch bokach i kącie między nimi zawartym • umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne • umie uzasadniać przystawanie trójkątów	• zna warunek współliniowości trzech punktów • zna rodzaje kątów • zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi równoległymi przeciętymi trzecią prostą i związki pomiędzy nimi • umie obliczyć miary kątów przyległych, wierzchołkowych, odpowiadających, naprzemianległych, gdy dana jest miara jednego z nich • umie kreślić poszczególne rodzaje trójkątów • umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów w trójkącie • zna cechy przystawania trójkątów • umie konstruować trójkąt o danych trzech bokach	• umie konstruować kąt przystający do danego • zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi równoległymi przeciętymi trzecią prostą i związki pomiędzy nimi • zna pojęcie wielokąta • zna sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta • umie kreślić poszczególne rodzaje trójkątów • zna definicję figur przystających • umie wskazać figury przystające • zna definicję prostokąta i kwadratu • umie rozróżniać poszczególne rodzaje czworokątów • umie rysować przekątne czworokątów
--	---	---	--	---	--

		wielokątów w układzie współrzędnych	• rozumie zasadę klasyfikacji czworokątów • umie klasyfikować czworokąty ze względu na boki i kąty • umie stosować własności czworokątów do rozwiązywania zadań • umie zamieniać jednostki pola • umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie • umie obliczać pola wielokątów • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów w układzie współrzędnych • umie wyznaczyć współrzędne brakujących wierzchołków prostokąta, równoległoboku i trójkąta	• umie rozpoznawać trójkąty przystające • zna definicję trapezu, równoległoboku i rombu • umie podać własności czworokątów • umie rysować wysokości czworokątów • umie obliczać miary kątów w poznanych czworokątach • umie obliczać obwody narysowanych czworokątów • rozumie własności wielokątów foremnych • umie konstruować sześciokąt i ośmiokąt foremny • umie obliczyć miarę kąta wewnętrznego wielokąta foremnego • zna zależności pomiędzy jednostkami pola • umie zamieniać jednostki pola • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach	• umie rysować wysokości czworokątów • zna pojęcie wielokąta foremnego • zna jednostki pola • zna zależności pomiędzy jednostkami pola • zna wzór na pole prostokąta • zna wzór na pole kwadratu • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach • zna wzory na obliczanie pól wielokątów • umie obliczać pola wielokątów • umie narysować układ współrzędnych • zna pojęcie układu współrzędnych • umie odczytać współrzędne punktów • umie zaznaczyć punkty o danych współrzędnych • umie rysować odcinki w układzie współrzędnych
--	--	-------------------------------------	---	--	---

				• umie rysować wielokąty w układzie współrzędnych • umie obliczyć długość odcinka równoległego do jednej z osi układu	
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE	Ocena celująca jeśli, Uczeń: • umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej • umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych • umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy • umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych • umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb	Ocena bardzo dobra Uczeń: • umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych • umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do	Ocena dobra Uczeń: • umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych • umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie mnożyć sumy algebraiczne	Ocena dostateczna Uczeń: • rozumie zasadę nazywania wyrażeń algebraicznych • umie budować i odczytywać wyrażenia algebraiczne • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla jednej zmiennej wymiernej • umie porządkować jednomiany • rozumie zasadę przeprowadzania redukcji wyrazów podobnych • umie zredukować wyrazy podobne • umie opuścić nawiasy • umie rozpoznawać sumy algebraiczne przeciwne • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do	Ocena dopuszczająca Uczeń: • zna pojęcie wyrażenia algebraicznego • umie budować proste wyrażenia algebraiczne • umie rozróżnić pojęcia: suma, różnica, iloczyn, iloraz • umie budować i odczytywać wyrażenia algebraiczne • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla jednej zmiennej wymiernej • zna pojęcie jednomianu • zna pojęcie jednomianów podobnych • umie porządkować jednomiany

		postaci dogodnej do obliczeń • umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany warunek • umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych • umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian • umie obliczyć wartość wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy • umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb	• umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych • umie interpretować geometrycznie iloczyn sum algebraicznych • umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych	postaci dogodnej do obliczeń • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez jednomian • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń • umie podzielić sumę algebraiczną przez liczbę wymierną • umie pomnożyć dwumian przez dwumian	• umie określić współczynniki liczbowe jednomianu • umie rozpoznać jednomiany podobne • zna pojęcie sumy algebraicznej • zna pojęcie wyrazów podobnych • umie odczytać wyrazy sumy algebraicznej • umie wskazać współczynniki sumy algebraicznej • umie zredukować wyrazy podobne • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez liczbę
--	--	--	---	---	--

RÓWNANIA	Ocena celująca jeśli, Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:
	- umie wyrazić treść zadania za pomocą równania - umie zapisać problem w postaci równania - umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania - umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania - umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania - umie rozwiązać zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania - umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość	- umie zapisać zadanie w postaci równania - wyszukuje wśród równań z wartością bezwzględną równania sprzeczne - umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe - umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych - umie wyrazić treść zadania za pomocą równania - umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania - umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania - umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania - umie rozwiązać zadanie tekstowe z	- umie zapisać zadanie w postaci równania - umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu - wyszukuje wśród równań z wartością bezwzględną równania sprzeczne - umie stosować metodę równań równoważnych - umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe - umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych - umie wyrazić treść zadania za pomocą równania - umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania - umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania	- umie zapisać zadanie w postaci równania - zna pojęcia: równania równoważne, tożsamościowe, sprzeczne - umie rozpoznać równania równoważne - umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu - zna metodę równań równoważnych - umie stosować metodę równań równoważnych - umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe - umie rozwiązywać równania z zastosowaniem prostych przekształceń na wyrażeniach algebraicznych - umie analizować treść zadania o prostej konstrukcji - umie rozwiązać proste zadanie tekstowe za pomocą	- zna pojęcie równania - umie zapisać zadanie w postaci równania - zna pojęcie rozwiązania równania - rozumie pojęcie rozwiązania równania - umie sprawdzić, czy dana liczba spełnia równanie - zna metodę równań równoważnych - umie stosować metodę równań równoważnych - umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe - umie rozwiązywać równania bez stosowania przekształceń na wyrażeniach algebraicznych

		procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne • umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość	• umie rozwiązać zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne • umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość	równania i sprawdzić poprawność rozwiązania • umie analizować treść zadania z procentami o prostej konstrukcji • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania • umie przekształcać proste wzory • umie wyznaczyć z prostego wzoru określoną wielkość	
POTĘGI I PIERWIASTKI	Ocena celująca jeśli, Uczeń: • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami • umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgę • umie porównać i porządkować potęgi, korzystając z potęgowania potęgi • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach	Ocena bardzo dobra Uczeń: • umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgę • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami	Ocena dobra Uczeń: • umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgę • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami	Ocena dostateczna Uczeń: • umie zapisać liczbę w postaci potęgi • umie porównać potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych podstawach • umie określić znak potęgi, nie wykonując obliczeń • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego	Ocena dopuszczająca Uczeń: • zna i rozumie pojęcie potęgi o wykładniku naturalnym • umie obliczyć potęgę o wykładniku naturalnym • umie porównać potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych podstawach • zna wzór na mnożenie i dzielenie

	• umie porównywać potęgi o różnych podstawach i różnych wykładnikach, stosując działania na potęgach • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach	• umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach teksto- wych • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie porównywać potęgi o różnych podstawach i różnych wykładnikach, stosując działania na potęgach • umie stosować działania na potęgach w zadaniach teksto- wych • umie porównać liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek	• umie wykonać porównanie ilorazowe potęg o jednakowych podstawach • umie porównać potęgi sprowadzając je do tej samej podstawy • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach tekstowych • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie stosować działania na potęgach w zadaniach teksto- wych • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać daną liczbę w notacji wykładniczej • umie porównać liczby zapisane w notacji wykładniczej	cznego zawierającego potęgi • rozumie powstanie wzoru na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych podstawach • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie wzoru na potęgowa- nie potęgi • umie przedstawić potęgę w postaci potęgowania potęgi • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń • rozumie powstanie wzoru na potęgowa- nie iloczynu i ilorazu • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach	potęg o tych samych podstawach • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych podstawach • umie mnożyć i dzielić potęgi o tych samych podstawach • zna wzór na potęgowanie potęgi • umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi • umie potęgować potęgę • zna wzór na potęgowanie iloczynu i ilorazu • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach • umie potęgować iloczyn i iloraz • umie zapisać iloczyn i iloraz potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi • zna pojęcie notacji wykładniczej dla danych liczb
--	--	--	---	--	--

		• umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładniczej • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki • umie oszacować liczbę niewymierną • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych (R-D) • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń	• umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce • umie zapisać liczbę w notacji wykładniczej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładniczej • umie stosować notację wykładniczą do zamiany jednostek • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki • umie oszacować liczbę niewymierną • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych	• umie zapisać iloczyn i iloraz potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego, stosując działania na potęgach • umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładniczej • umie zapisać bardzo małą liczbę w notacji wykładniczej, wykorzystując potęgi liczby 10 o ujemnych wykładnikach • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z dowolnej liczby • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmety-	• umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładniczej • zna pojęcie potęgi liczby 10 o wykładniku całkowitym ujemnym • zna pojęcia pierwiastka arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej oraz pierwiastka III stopnia z dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastka III stopnia z sześciangu dowolnej liczby • umie obliczyć pierwiastek II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z sześciangu dowolnej liczby • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej i pierwia-
--	--	--	--	--	--

		• umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach • umie porównać liczby niewymierne	• umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach • umie porównać liczby niewymierne • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego, stosując działania na potęgach • umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń	cznego zawierającego pierwiastki • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie stosować wzory na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do wyznaczania wartości liczbowej wyrażeń • umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń	stek III stopnia z dowolnej liczby • zna wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie mnożyć i dzielić pierwiastki II stopnia oraz pierwiastki III stopnia
--	--	---	--	--	--

GRANIASTOSŁUPY	Ocena celująca jeśli, Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:
	- umie rozwiązać nietypowe zadanie związane z rzutem graniastoslupa - umie rozpoznać siatkę graniastoslupa - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastoslupa prostego - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastoslupa	- umie rozpoznać siatkę graniastoslupa - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastoslupa prostego - umie zamieniać jednostki objętości - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu	- umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastoslupa - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi - umie kreślić siatkę graniastoslupa o podstawie dowolnego wielokąta - umie rozpoznać siatkę graniastoslupa - umie obliczyć pole powierzchni graniastoslupa - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastoslupa prostego - umie zamieniać jednostki objętości - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu - umie obliczyć objętość graniastoslupa - umie rozwiązać zadanie tekstowe	- zna pojęcie graniastoslupa pochyłego - umie wskazać na rysunku graniastoslupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe - umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastoslupa - umie rysować graniastoslup prosty w rzucie równoległym - umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastoslupa - rozumie sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki - umie rozpoznać siatkę graniastoslupa prostego - umie obliczyć pole powierzchni graniastoslupa prostego - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni	- zna pojęcie prostopadłościanu - zna pojęcie graniastoslupa prostego - zna pojęcie graniastoslupa prawidłowego - zna budowę graniastoslupa - rozumie sposób tworzenia nazw graniastoslupów - umie wskazać na modelu graniastoslupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe - umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastoslupa - umie rysować graniastoslup prosty w rzucie równoległym - zna pojęcie siatki graniastoslupa - zna pojęcie pola powierzchni graniastoslupa - zna wzór na obliczanie pola

			związane z objętością graniastosłupa	graniastosłupa prostego • rozumie zasady zamiany jednostek objętości • umie zamieniać jednostki objętości • umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu • umie obliczyć objętość graniastosłupa • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa • umie kreślić siatkę graniastosłupa o podstawie dowolnego wielokąta	powierzchni graniastosłupa • rozumie pojęcie pola figury • rozumie zasadę kreślenia siatki • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa prostego • umie kreślić siatkę graniastosłupa prostego o podstawie trójkąta lub czworokąta • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego • zna wzory na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu • zna jednostki objętości • rozumie pojęcie objętości figury • umie zamieniać jednostki objętości • umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu • zna pojęcie wysokości graniastosłupa
--	--	--	---	---	--

					- zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa - umie obliczyć objętość graniastosłupa
STATYSTYKA	Ocena celująca jeśli, Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:
	- umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną - umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia	- umie interpretować prezentowane informacje - umie prezentować dane w korzystnej formie - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną - umie opracować dane statystyczne - umie prezentować dane statystyczne - umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia	- umie interpretować prezentowane informacje - umie obliczyć średnią arytmetyczną - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną - umie opracować dane statystyczne - umie prezentować dane statystyczne - zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego - umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu - umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia	- umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu - umie ułożyć pytania do prezentowanych danych - umie obliczyć średnią arytmetyczną - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną - umie opracować dane statystyczne - umie prezentować dane statystyczne - umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu - umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia	- zna pojęcie diagramu słupkowego i kołowego - zna pojęcie wykresu - rozumie potrzebę korzystania z różnych form prezentacji informacji - umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu - zna pojęcie średniej arytmetycznej - umie obliczyć średnią arytmetyczną - zna pojęcie danych statystycznych - umie zebrać dane statystyczne - zna pojęcie zdarzenia losowego - umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z **biologii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania biologii w klasach 5-8 szkoły podstawowej „Puls życia”

Autor programu: Anna Zdziennicka

I PÓŁROCZE:

	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Dział I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka ciała.	1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość	- wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka - wymienia rodzaje tkanki łącznej	- określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów	- przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów
	2. Budowa i funkcje skóry	- wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu	na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu	wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wskazujące, że skóra jest narządem zmysłu
	3. Higiena i choroby skóry	- wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- opisuje stan zdrowej skóry - wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybicy skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry	- omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze	- ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacje o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Aparat ruchu.	4. Aparat ruchu. Budowa szkieletu	- wskazuje części: bierną i czynną aparatu ruchu - podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu	wskazuje na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn	- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości	wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
	5. Budowa kości	wymienia elementy budowy kości	podaje funkcje elementów budowy kości	- wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem - wskazuje na związek budowy poszczególnych elementów budowy kości z pełnioną przez nie funkcją - wymienia typy tkanki kostnej	- opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem - wyjaśnia związek pomiędzy budową poszczególnych elementów kości a funkcją pełnioną przez te struktury	charakteryzuje oba typy szpiku kostnego
	6. Budowa i rola szkieletu osiowego	- wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - podaje nazwy odcinków kręgosłupa	- wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego	- wymienia kości budujące szkielet osiowy - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami	- omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki	- analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Aparat ruchu	6. Budowa szkieletu kończyn	wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy	- wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - wymienia rodzaje połączeń kości - opisuje budowę stawu - rozpoznaje rodzaje stawów - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego	- wymienia kości tworzące obręcz: barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny	- wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej - wykazuje związek budowy szkieletu obręczy kończyn z ich funkcjami	charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku
	7. Budowa i rola mięśni	- wymienia rodzaje tkanki mięśniowej - wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej	- określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych - opisuje cechy tkanki mięśniowej - z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe	- rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji - opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni - omawia warunki prawidłowej pracy mięśni	- określa warunki prawidłowej pracy mięśni - charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych	na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów
	8. Higiena i choroby aparatu ruchu	- wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy	- opisuje urazy mechaniczne kończyn - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn	- charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym - określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała	przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała	uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II Układ pokarmowy	9. Pokarm – budulec i źródło energii	- wymienia podstawowe składniki odżywcze - wymienia produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem węglowodanów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw - porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała - omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie człowieka - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów - wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów	- analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu - wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego
	10. Znaczenie witamin, soli mineralnych i wody.	- wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i rozpuszczalnych w tłuszczach - wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciało organizmów - podaje rolę dwóch wybranych makroelementów w organizmie człowieka - wymienia po trzy makroelementy i mikroelementy	- wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalne w tłuszczach - wskazuje rolę wody w organizmie - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka	- charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę wybranych witamin	uzasadnia konieczność systematycznego spożywania warzyw i owoców	wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Układ pokarmowy	11. Budowa i rola układu pokarmowego	• wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów • wymienia rodzaje zębów u człowieka • wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka	• opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów • wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu • rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie • lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele	• rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka • wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu • omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego • lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała • charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki	• omawia znaczenie procesu trawienia • opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego • analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody	• uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu • uzasadnia konieczność dbania o zęby
	12. Higiena i choroby układu pokarmowego	• określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności • wymienia przykłady chorób układu pokarmowego • wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego • według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała • wymienia przyczyny próchnicy zębów	• wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej • wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych • układu jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych • wymienia choroby układu pokarmowego • analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy	• wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i> • wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują • przewiduje skutki złego odżywiania się • omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C • analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety	• wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego • wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów • wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu (wiek, stan zdrowia, tryb życia, aktywność fizyczna, pora roku) dietę • układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą	• przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łaknienia i przemiany materii • uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	13. Budowa i funkcje krwi	• podaje nazwy elementów morfotycznych krwi • wymienia grupy krwi • wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi	• omawia funkcje krwi • wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia	• omawia znaczenie krwi • charakteryzuje elementy morfotyczne krwi • omawia rolę hemoglobiny • przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa	• omawia zasady transfuzji krwi • wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi • rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej	• analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi
	14. Krążenie krwi	• wymienia narządy układu krwionośnego • z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi	• omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego • porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych • opisuje funkcje zastawek żylnych	• porównuje krwiobiegi: mały i duży • opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu	• rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji • wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami	• analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową
	15. Budowa i działanie serca	• lokalizuje położenie serca we własnym ciele • wymienia elementy budowy serca • podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka	• rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) • wyjaśnia, czym jest puls	• opisuje mechanizm pracy serca • omawia fazy cyklu pracy serca • mierzy koledze puls • wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi	• wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca • porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi	
	16. Higiena i choroby układu krwionośnego	• wymienia choroby układu krwionośnego • omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków	• wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego • wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu krwionośnego	• analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego • charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego • przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego	• przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego • demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków • wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego	• wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca

	17. Budowa i rola układu limfatycznego	- wymienia cechy układu limfatycznego - wymienia narządy układu limfatycznego	- opisuje budowę układu limfatycznego - omawia rolę węzłów chłonnych	opisuje rolę układu limfatycznego	rozpoznaje na ilustracji lub schemacie węzły chłonne	porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym
--	--	--	---	---	--	---

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
V. Układ krążenia	18. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego	- wymienia elementy układu odpornościowego - wymienia rodzaje odporności	- wyróżnia odporność wrodzoną i nabytą - definiuje szczepionkę jako czynniki odpowiadające za odporność nabytą	- omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki	- wyjaśnia mechanizm działania odporności - opisuje rodzaje leukocytów - uzasadnia konieczność stosowania obowiązkowych szczepień	- analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień
	19. Zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego	- wymienia czynniki mogące wywołać alergię - opisuje objawy alergii	- określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać	- wskazuje drogi zakażeń HIV - wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV	- uzasadnia, że alergię jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci
VI. Układ oddechowy	20. Budowa i rola układu oddechowego	- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego	- omawia funkcje elementów układu oddechowego - opisuje rolę nębkosłn - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wskazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej - wskazuje związek między budową a funkcją płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc
	21. Mechanizm oddychania	- wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego	- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy	- rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O₂ i CO₂ zachodzącą w pęcherzykach płucnych - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - określa znaczenie oddychania komórkowego	- interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO₂ w wydychanym powietrzu - przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu - opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	22. Higiena i choroby układu oddechowego	- definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu - wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- podaje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc - rozdziela czynne i bierne palenie tytoniu	- analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc - przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smolistych w jednym papierosie
IV. Układ wydalniczy	23. Budowa i działanie układu wydalniczego	- wymienia przykłady substancji, które są wydane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego	- wyjaśnia pojęcia <i>wydalenie</i> i <i>defekacja</i> - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO₂ i mocznik jako niezbędne produkty przemiany materii	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO₂	- rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwę budującą nerkę - omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalania lub defekacji
	24. Higiena i choroby układu wydalniczego	- wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego	- wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamicy nerkowej jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę	- omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - przedstawia znaczenie badania moczu w diagnostyce zakażeń układu moczowego, kamicy nerkowej i cukrzycy - wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu	- uzasadnia konieczność picia dużej ilości wody podczas leczenia chorób nerek - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego	- analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego - omawia na ilustracji przebieg dializy - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia

II PÓŁROCZE:

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	25. Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego	- wymienia gruczoły dokrewne (przysadka, tarczyca, trzustka, nadnercza, jądra i jajniki) - wymienia przykłady hormonów - wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych	- wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i> - wyjaśnia, czym są hormony	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu	omawia znaczenie swoistego działania hormonów
	26. Zaburzenia funkcjonowania układu hormonalnego	wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu	- wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i> - podaje przyczyny cukrzycy	interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów	uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą	analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II
	27. Budowa i rola układu nerwowego	- wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy	- opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego - wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy	- opisuje funkcje układu nerwowego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego	- wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego	ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	28. Ośrodkowy układ nerwowy	- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia - wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego	wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji	- opisuje budowę rdzenia kręgowego - objaśnia na ilustracji budowę mózgowia	określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego	uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
	29. Obwodowy układ nerwowy. Rodzaje odruchów.	- wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych	- wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe	- wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym	- przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się - na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego	- dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - demonstruje na koledze odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu
	30. Higiena i choroby układu nerwowego	- wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady używek - wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia	- wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych: alkoholu, nikotyny (w tym w e-papierosach) oraz nadużywania kofeiny - przedstawia zagrożenia związane z zażywaniem narkotyków, środków dopingujących i dopalaczy	- wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie - omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu - wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień - wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	- przedstawia znaczenie snu w prawidłowym funkcjonowaniu układu nerwowego - wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu - wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień	- analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu - wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VIII. Narządy zmysłów	31. Budowa i działanie narządu wzroku	- omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i> - omawia znaczenie adaptacji oka - omawia funkcje elementów budowy oka	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wyказuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - opisuje drogę światła w oku - wskazuje lokalizację receptorów wzroku - ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie	ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii
	32. Ucho – narząd słuchu i równowagi	- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha - wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne	- wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi - wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha	- charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha - omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego	- wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków - wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu - wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi	analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe
	33. Higiena oka i ucha	- wymienia wady wzroku - omawia zasady higieny oczu - wymienia choroby oczu i uszu	- rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność - definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę - omawia przyczyny powstawania wad wzroku	- charakteryzuje wady wzroku - wyjaśnia, na czym polegają daltonizm - charakteryzuje choroby oczu - omawia sposób korygowania wad wzroku	- rozdziela rodzaje soczewek korygujących wady wzroku - analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu	- wyszukuje informacje na temat źródeł hałasu w swoim miejscu zamieszkania - analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
	34. Zmysły powonienia, smaku i dotyku	- przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku - wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku - wymienia podstawowe smaki - wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry - omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	- wymienia rodzaje kubków smakowych - omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	- wskazuje położenie kubków smakowych na języku - z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	- uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku - analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze - wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku

IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	35. Budowa i funkcjonowanie męskiego układu rozrodczego	- wymienia męskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze - wymienia męskie cechy płciowe	- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek - omawia proces powstawania nasienia - określa funkcję testosteronu - wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego	opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego	- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską - wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny	wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego
	36. Budowa żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie cechy płciowe	opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych	wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją	analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
	37. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego	- wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej	interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego	- omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego - analizuje rolę ciała żółtego	wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu
	38. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin	- wymienia nazwy błon płodowych - podaje długość trwania rozwoju płodowego - wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży	- porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęcia zapłodnienie - omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ alkoholu i nikotyny na prawidłowy rozwój zarodka i płodu	- charakteryzuje funkcje błon płodowych - charakteryzuje okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu	- analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego
	39. Rozwój człowieka – od narodzin do starości	- wymienia etapy życia człowieka - wymienia rodzaje dojrzałości człowieka	- określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu - wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców	- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka	- analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie	- tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	40. Higiena i choroby układu rozrodczego	- wymienia choroby układu rozrodczego - wymienia choroby przenoszone drogą płciową	- wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS - wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	- wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - omawia zasady profilaktyki chorób wywołanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV	- wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - przewiduje indywidualne i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującemu raka szyjki macicy
	41. Mechanizmy regulacyjne organizmu	- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego	na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka	analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Równowaga wewnętrzna organizmu	42. Choroba – jako zaburzenie homeostazy	- omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka - podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują - wymienia choroby cywilizacyjne - wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	- opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych - klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych - omawia znaczenie szczepień ochronnych - wskazuje alergię jako skutek zanieczyszczenia środowiska - wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	- charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie pojęć zdrowie i choroba - rozdziela zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - wymienia najważniejsze choroby człowieka wywoływane przez wirusy, bakterie i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób - podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne - podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych - wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych	- wykazuje wpływ środowiska na zdrowie - uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji) - dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych - uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi - uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych	formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów

Ocenę niedostateczną semestralną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa

Autor programu Maria Tuz, Barbara Dziedzic

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Środowisko przyrodnicze Polski	Uczeń: - wyказuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy - wyказuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym	Uczeń: - rozdźnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski - charakteryzuje jednostki geologiczne Polski - wskazuje na mapach Europy i Polski	Uczeń: - oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski - opisuje dzieje Ziemi - wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny - charakteryzuje na podstawie	Uczeń: - omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy - odczytuje	Uczeń: - podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje całkowitą powierzchnię Polski - wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie - wymienia najważniejsze

ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport	obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • przedstawi a proces powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawi a czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady	map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i	szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór • wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficzn	wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacialna)</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne rodzaje skał • wyjaśnia znaczenie terminów:
--	--	---	--	---

	i turystykę • ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce • omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce	gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • omawia ważniejsze typy jezior w Polsce	lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki	ej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe • porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy • dokonuje podziału surowców mineralnych • podaje cechy klimatu Polski • podaje	<i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> • wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego • podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski • wymienia elementy klimatu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobową temperaturę powietrza</i> • wymienia czynniki, które warunkują różnicowanie temperatury powietrza
--	--	---	--	---	--

	- wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza - ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce - podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego	- analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej - omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki - omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku - omawia procesy i czynniki glebotwórcze - opisuje typy lasów w Polsce	kształtujące klimat w Polsce - omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce - odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów - wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce - wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry - opisuje na	zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej - opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - rozpoznaje typy ujść rzecznych - opisuje zjawisko powodzi - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią - wskazuje na	za i wielkość opadów w Polsce - określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate</i> - wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina</i>
--	--	--	---	--	---

		opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry - wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce - określa rolę przeciwpowodzio wą sztucznych zbiorników - charakteryz uje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku - omawia powstawanie gleby - wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na	mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych - omawia wielkość i głębokość Bałtyku - charakteryz uje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata - opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku - opisuje wybrane typy gleb w Polsce - przedstawia na podstawie mapy tematycznej	<i>rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> - wymienia przyczyny powodzi w Polsce - określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego - wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny - omawia linię brzegową Bałtyku - podaje główne cechy fizyczne Bałtyku - wyjaśnia
--	--	--	--	---	---

			podstawie profili glebowych • omawia funkcje lasów • omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce • ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	rozmieszczenie gleb na obszarze Polski • omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski • omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu • charakteryzuje wybrane parki	znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i> • wymienia typy gleb w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> • wymienia różne rodzaje lasów w Polsce • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce • wskazuje parki narodowe na mapie Polski
--	--	--	--	--	--

				narodowe w Polsce	
Ludność i urbanizacja w Polsce	Uczeń: • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje	Uczeń: • omawia podział administracyjny Polski • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy • omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach	Uczeń: • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce	Uczeń: • wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 • omawia	Uczeń: • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny</i>, <i>współczynnik przyrostu naturalnego</i>, <i>wyż demograficzny</i>, <i>niż demograficzny</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych

	skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości	europejskich na podstawie piramidy płci i wieku • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji	• porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce	przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw • wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce	państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku</i>, <i>średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych ○ wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> ○ wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie
--	--	--	---	--	--

	narodowych w Europie i w Polsce • analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i	wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów	i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności • analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego	• omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski	ludności w Polsce ○ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> ○ wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> ○ wymienia przyczyny migracji wewnętrznych ○ odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski ○ wymienia główne skupiska Polonii
--	---	--	---	--	---

	zagospodarowani u terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich	gospodarki w poszczególnych województwach • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa	• porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce	• wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o	○ wymienia mniejszości narodowe w Polsce ○ wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe ○ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> ○ odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki
--	--	---	---	--	--

		zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy	• omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy	różnych funkcjach w Polsce • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich	○ odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie ○ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja monocentryczna</i>, <i>aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> ○ wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie ○ wymienia funkcje miast ○ odczytuje z danych statystycznych
--	--	---	--	--	--

					wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy ○ wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast
Rolnictwo i przemysł Polski	Uczeń: • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na	Uczeń: • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające	Uczeń: • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryz	Uczeń: • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce prezentuje na podstawie danych	Uczeń: • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map

	podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na	na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje	uje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki	statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce • przedstawia	tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce • wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich
--	--	---	---	--	---

	wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • ustala na podstawie dostępnych	przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce	i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w	znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim • lokalizuje na	• dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wymienia źródła energii • wymienia typy elektrowni • wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach
--	---	---	--	---	--

	źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego	• wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych • omawia	Polsce na tle wybranych krajów Europy • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich • opisuje strukturę połowów ryb w Polsce • wymienia	mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych	pomorskim i łódzkim • wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie • wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego • podaje przyczyny kwaśnych opadów
--	---	--	---	--	--

		skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego	źródła zanieczyszczeń komunalnych	wielkość przeładunków w polskich portach morskich • omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła	
Usługi w Polsce	Uczeń: • identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju • identyfikuje związki między transportem	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce • określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski • prezentuje na podstawie dostępnych	Uczeń: • przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i	Uczeń: • omawia zróżnicowanie usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce • omawia na	Uczeń: • podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> • wyróżnia rodzaje transportu w Polsce • wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze

	morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej • ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy	źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski • omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki • analizuje	ładunków • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach • wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg	podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce • omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych • wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym • wymienia rodzaje usług,	• wyróżnia rodzaje łączności • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> • wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i>
--	--	--	--	--	--

		na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski • analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie • określa	autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce • charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory	które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie	• wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski
--	--	--	---	--	--

		wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	turystyczne Polski wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski		
Mój region i moja mała ojczyzna	Uczeń: - projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie - wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych	Uczeń: - przedstawi a w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu - prezentuje	Uczeń: - wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie - analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu - prezentuje główne cechy struktury	Uczeń: - charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych - rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> - wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski - wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony

	• w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej	na podstawie informacji wyszukanych w różnych • źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej	demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	• wyróżnia najważniejsze cechy • gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności	• wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
--	---	--	---	---	--

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **chemii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu *Chemia. Program nauczania w klasach 7–8 szkoły podstawowej*

Autor programu **Łukasz Sporny, Dominika Strutyńska, Piotr Wróblewski**

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Substancje	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • omawia zasady bezpiecznego korzystania z substancji; • odróżnia obserwacje od wniosków; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości wybranych	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • wymienia podstawowe szkło i sprzęt laboratoryjny oraz podaje ich zastosowanie; • wyszukuje potrzebne informacje w kartach charakterystyk;	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • stosuje zasady bezpiecznej pracy w pracowni chemicznej; • opisuje, do czego służą karty charakterystyk i potrafi je wyszukiwać	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • określa, czym się zajmują chemicy; • podaje przykłady piktogramów; • wymienia podstawowe szkło i sprzęt laboratoryjny; • wymienia zasady	• określa, co to jest chemia; • rozpoznaje piktogramy na etykietach opakowań substancji; • wymienia podstawowe szkło laboratoryjne; • wyjaśnia, co to jest substancja; • podaje przykłady

	substancji będących głównymi składnikami używanych codziennie produktów; • projektuje i przeprowadza doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną; • zapisuje obserwacje wykonanych doświadczeń; • projektuje doświadczenie pozwalające porównać gęstość różnych substancji; • planuje i	• wyjaśnia, jak powinno się formułować obserwacje i wnioski; • identyfikuje substancje na podstawie ich właściwości; • bezbłędnie odróżnia właściwości fizyczne od właściwości chemicznych; • klasyfikuje przemiany jako reakcje chemiczne i zjawiska fizyczne, na podstawie obserwacji; • przeprowadza obliczenia z	internecie; • interpretuje piktogramy umieszczone na etykietach; • wyjaśnia, jak formułować obserwacje dotyczące doświadczenia; • opisuje właściwości wybranych substancji; • rozróżnia właściwości fizyczne od chemicznych; • tłumaczy, na czym polega zmiana stanów skupienia; • porównuje zjawisko	bezpiecznej pracy • w pracowni chemicznej; • wymienia podstawowe elementy opisu doświadczenia; • bada niektóre właściwości wybranych substancji; • opisuje stany skupienia i wskazuje ich przykłady; • opisuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną; • podaje kilka przykładów zjawisk fizycznych	właściwości fizycznych i właściwości chemicznych; • wymienia stany skupienia; • wymienia nazwy zmian stanów skupienia; • definiuje pojęcie: zjawisko fizyczne; • definiuje pojęcie: reakcja chemiczna; • podaje przykład zjawiska fizycznego i reakcji chemicznej zachodzących w otoczeniu człowieka;
--	---	--	---	--	--

	przeprowadza proste doświadczenia pozwalające rozdzielić mieszaninę trójskładnikową; • wskazuje spośród przykładów mieszaninę, związek chemiczny lub pierwiastek • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości metali i niemetali; • formułuje poprawne obserwacje i wnioski.	wykorzystanie m pojęć: masa, gęstość, objętość, do których odczytuje informacje z tabel lub wykresów; • konstruuje zestaw do rozdzielania danego typu mieszaniny; • planuje i przeprowadza proste doświadczenia pozwalające rozdzielić mieszaninę dwuskładnikową; • opisuje	fizyczne i reakcję chemiczną • opisuje różnice pomiędzy zjawiskiem fizycznym a reakcją chemiczną; • wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne; • przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: masa, gęstość, objętość; • przelicza jednostki; • dobiera odpowiednią metodę	i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka; • podaje przykłady nazwy substancji o różnej gęstości; • wymienia jednostki gęstości; • podstawia dane do wzoru na gęstość substancji; • przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: masa, gęstość, objętość;	• zapisuje wzór na gęstość; • wyjaśnia, co oznaczają symbole występujące we wzorze na gęstość; • definiuje pojęcie: gęstość; • podaje definicję mieszaniny; • wskazuje przykłady mieszanin; • sporządza mieszaniny; • definiuje pojęcia: sączenie, destylacja, rozdzielanie w rozdzielaczu, krystalizacja; • definiuje pojęcia:
--	--	--	--	--	--

		różnice między mieszaniną a związkiem chemicznym • tłumaczy, dlaczego mieszanina nie ma wzoru chemicznego; • porównuje właściwości metali i niemetalii; • wyjaśnia, do czego można zastosować metale, uwzględniając ich właściwości.	rozdziału do mieszaniny; • wskazuje właściwości fizyczne decydujące skuteczności rozdzielania mieszaniny; • montuje zestaw do sączenia; • tłumaczy, na czym polega destylacja, podaje kilka zastosowań tej metody rozdziału; • opisuje różnice między związkiem chemicznym a pierwiastkiem; • podaje przykłady mieszanin i	• odczytuje wartość gęstości z tabeli; • wskazuje przykłady mieszanin jednorodnych i niejednorodnych • odróżnia mieszaninę jednorodną od niejednorodnej oraz wymienia ich cechy; • wymienia przykładowe metody rozdziału mieszanin; • wyjaśnia, na czym polegają: sączenie, destylacja,	substancja prosta (pierwiastek chemiczny), substancja złożona (związek chemiczny); • podaje przykłady pierwiastków chemicznych; • podaje proste przykłady związków chemicznych; • zna symbole pierwiastków: H, C, N, O, Na, Mg, Al, Si, P, S, Cl, K, Ca, Fe, Cu, Zn, Br, Ag, I, Ba, Pb; • klasyfikuje pierwiastki jako
--	--	---	---	---	--

			związków chemicznych; • odróżnia symbole chemiczne od wzorów chemicznych; • bada właściwości wybranych metali i niemetalii • podaje właściwości metali i niemetalii; • odczytuje z tabeli dane dotyczące temperatur wrzenia i topnienia pierwiastków chemicznych.	rozdzielanie w rozdzielaczu, krystalizacja; • wymienia przykłady substancji prostych i złożonych; • wskazuje w układzie okresowym pierwiastków symbole wybranych pierwiastków; • podaje wzory chemiczne wody i tlenku węgla(IV); • wymienia podstawowe różnice pomiędzy metalami a niemetalami;	metale i niemetale; • podaje kilka przykładów przedmiotów wykonanych z metali; • podaje po kilka przykładów niemetalii metali.
--	--	--	---	---	--

				• odróżnia metal od niemetalu na podstawie przedstawionych właściwości; • podaje wspólne właściwości metali; • wymienia właściwości niemetalu.	
Świat okiem chemika	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • projektuje doświadczenie obrazujące różną szybkość procesu dyfuzji; • rozwiązuje zadania problemowe z wykorzystaniem	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • projektuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość materii; • przeprowadza doświadczenie będące dowodem	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • wyjaśnia, jak zachodzi zjawisko dyfuzji, podaje kilka przykładów; • odróżnia zapis przedstawiający atom od zapisu	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • podaje kilka przykładów zjawiska dyfuzji, obserwowanych w życiu codziennym; • tłumaczy, na czym polega zjawisko	• definiuje pojęcie: dyfuzja; • definiuje pojęcie: atom; • wie, że substancje składają się z atomów; • definiuje pojęcie: cząsteczka; • opisuje, czym jest układ okresowy pierwiastków;

	znajomości masy atomo-wej; • rysuje modele budowy atomów łącznie z zapisem konfiguracji dla pierwiastków grup głównych; • projektuje doświadczenia wskazujące właściwości pierwiastków chemicznych wynikające z ich położenia w układzie okresowym; • omawia, jak się zmienia	na ziarnistość materii; • podaje kilka przykładów cząsteczek; • podaje położenie pierwiastka w układzie okresowym, określa przynależność do metali lub niemetalii oraz odczytuje wartość liczby atomowej; • wyjaśnia, dlaczego masy atomów i cząsteczek podaje się w jednostkach masy atomowej;	przedstawiającego cząsteczkę; • wskazuje w układzie okresowym pierwiastków położenie metali i niemetalii; • porządkuje podane pierwiastki według rosnącej liczby atomowej; • określa położenie symbolu pierwiastka w układzie okresowym (proste przykłady); • odczytuje	dyfuzji; • opisuje, czym się różni atom od cząsteczki; • posługuje się układem okresowym pierwiastków w celu odczytania położenia danego pierwiastka; • wskazuje grupy główne i poboczne w układzie okresowym; • odczytuje informacje o atomie danego pierwiastka – liczba atomowa; • wskazuje jednostkę masy	• zna twórcę układu okresowego pierwiastków; • wskazuje grupy i okresy na układzie okresowym; • definiuje liczbę atomową jako liczbę porządkową; • definiuje pojęcie: masa atomowa; • opisuje, czym się różni atom od cząsteczki; • definiuje pojęcie: masa cząsteczkowa; • definiuje pojęcie pierwiastka chemicznego
--	--	--	---	--	---

	aktywność metali i niemetalu w grupach i okresach.	• zapisuje konfigurację elektronową atomów dla pierwiastków grup głównych; • podaje informacje na temat budowy wybranego pierwiastka na podstawie położenia w układzie okresowym pierwiastków; • wyjaśnia znaczenie elektronów walencyjnych; • wyjaśnia różnice w budowie	masy atomowe z układu okresowego pierwiastków; • swobodnie korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym do ustalania liczby cząstek (protonów, elektronów i neutronów) w atomie przykładowego pierwiastka; • rysuje uproszczony model atomu; • zapisuje konfigurację elektronową	atomowej; • odróżnia zapis przedstawiający atom od zapisu przedstawiającego cząsteczkę; • na podstawie symbolu odczytuje masę atomową wybranego pierwiastka; • stosuje zapis A_ZE i go interpretuje; • opisuje protony, neutrony i elektrony (podaje symbole, masy, ładunki); • ustala liczbę protonów, elektronów i neutronów w atomie na	jako zbioru atomów takiej samej liczbie atomowej (Z); • definiuje pojęcie: powłoka elektronowa; • definiuje pojęcie: elektrony walencyjne; • klasyfikuje izotopy jako naturalne i sztuczne.
--	---	--	---	---	--

		izotopów; • projektuje model jąder atomowych podanych izotopów.	atomów dla prostych przykładów; • wskazuje właściwości pierwiastków chemicznych wynikające z ich położenia w układzie okresowym; • opisuje, jak się zmienia charakter chemiczny pierwiastków grup głównych; • wyróżnia izotopy tego samego pierwiastka spośród podanych przykładów;	podstawie liczby atomowej i masowej; • określa na podstawie położenia pierwiastka w układzie okresowym liczbę powłok elektronowych w atomie; • określa na podstawie położenia pierwiastka w układzie okresowym liczbę elektronów zewnętrznej powłoki elektronowej dla	
--	--	--	--	---	--

			• określa skład jądra atomowego o izotopu.	pierwiastków grup głównych (1–2 i 13–18); • rysuje uproszczony model budowy atomu (pierwiastki 1 i 2 okresu); • wymienia izotopy wodoru i je nazywa; • opisuje różnice w budowie izotopów na przykładzie izotopów wodoru; • wyszukuje informacje na temat zastosowania wybranych izotopów.	
--	--	--	--	--	--

Jak to jest połączone?	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • spośród podanych przykładów cząsteczek klasyfikuje rodzaj wiązania w nich występujący; • określa ładunek jonów metali i niemetalii; • opisuje jak tworzy się sieć krystaliczna; • wskazuje jony w związkach o budowie jonowej o większym stopniu trudności; • przewiduje właściwości związku na	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • uzasadnia, dlaczego w danej cząsteczce występuje określony rodzaj wiązania; • wyjaśnia, na czym polega polaryzacja wiązania; • wyjaśnia różnice pomiędzy atomem, cząsteczką a jonem; • w zbiorze substancji wskazuje związki budowie jonowe;	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • tłumaczy reguły dubletu i oktetu; • stosuje pojęcie elektroujemności Paulinga do określania rodzaju wiązań (kwalencyjne, jonowe) w podanych substancjach; • posługuje się symbolami pierwiastków i stosuje je do zapisywania wzorów	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • określa, kiedy powstają wiązania kwalencyjne niespolaryzowane i spolaryzowane na podstawie różnicy elektroujemności i Paulinga; • odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego; • odczytuje ze wzoru chemicznego, z jakich	• definiuje pojęcie: wiązanie chemiczne; • zna pojęcie: wiązanie kwalencyjne (niespolaryzowane i spolaryzowane); • zna pojęcia: dublet elektronowy, oktet elektronowy; • opisuje funkcję elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów; • podaje przykłady substancji o wiązaniach
--------------------------------------	---	--	--	---	---

	podstawie rodzaju wiązań; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości wybranego związku; • podaje nazwy związków chemicznych na podstawie ich wzorów dla przykładów o wyższym stopniu trudności; • zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie nazwy dla przykładów o wyższym stopniu trudności.	• korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) do zdobywania informacji o właściwościach związków chemicznych • wyjaśnia różnice pomiędzy rodzajami wiązań; • opisuje zależności pomiędzy rodzajami wiązań a	chemicznych; • Zapisuje wzory strukturalne dla cząsteczek: CO_2, H_2O, HCl, NH_3, CH_4 ; • tłumaczy, jak powstają jony; • opisuje powstawanie wiązań jonowych (np. NaCl, CaO); • zapisuje mechanizm powstania prostych jonów; • porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan	pierwiastków i z ilu atomów składa się dana cząsteczka; • zapisuje wzory strukturalne dla cząsteczek H_2, Cl_2, N_2; • opisuje funkcję elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów w wiązaniu jonowym; • określa ładunek trwałych prostych jonów metali oraz niemetalii; • stosuje pojęcie elektro-	kowalencyjnych (niespolaryzowanych i spolaryzowanych) • definiuje pojęcie: wiązanie jonowe; • stosuje pojęcie jonu (kation i anion); • definiuje pojęcie: elektroujemność Paulinga; • podaje przykłady substancji o wiązaniu jonowym; • zna pojęcia: przewodnik, izolator; • tłumaczy, czym są związki kowalencyjne,
--	--	--	--	--	--

		właściwościami danego związku chemicznego; • wyjaśnia i wykorzystuje pojęcie: wartościowość; • wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie związków chemicznych; • wyjaśnia, dlaczego nie dla każdego związku chemicznego można narysować	skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperaturę topnienia i temperaturę wrzenia, przewodnictwo ciepła i przewodnictwo elektryczności); • przeprowadza pomiar przewodnictwa elektrycznego badanych substancji oraz zapisuje obserwacje i wnioski; • ustala dla związków dwupierwiastkowych	ujemności Paulinga do określania rodzaju wiązań jonowych w podanych substancjach; • przeprowadza pomiar przewodnictwa elektrycznego badanych substancji; • wskazuje podstawowe różnice we właściwościach pomiędzy związkami różnej budowie; • określa rodzaj wiązań w związku chemicznym; • ustala dla tlenków	a czym – związki jonowe; • tłumaczy, na czym polega przewodnictwo elektryczne i przewodnictwo cieplne substancji; • definiuje pojęcia: wartościowość, indeks stechiometryczny; • określa wartościowość pierwiastków w wolnym stanie; • zna symbole pierwiastków chemicznych; • określa na podstawie układu okresowego
--	--	---	--	--	--

		wzór strukturalny.	h (np. tlenków) wzór strukturalny na podstawie wartościowości; • ustala dla związków dwupierwiastkowych (np. tlenków): nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór sumaryczny na podstawie nazwy.	wzór sumaryczny na podstawie wartościowości oraz wartościowość na podstawie wzoru sumarycznego; • ustala nazwę oraz wzór sumaryczny prostego tlenku.	wartościowość dla pierwiastków grup głównych; • odczytuje proste zapisy, takie jak: 2H i H ₂ oraz 2H ₂ .
Ważne prawa	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;	• spełnia wymagania na ocenę dobrą;	• spełnia wymagania na	• spełnia wymagania na	• podaje treść prawa stałości składu

	- wskazuje wpływ katalizatora i wyjaśnia jego rolę na przebieg reakcji chemicznej o wyższym stopniu trudności; - uzupełnia współczynniki stechiometryczne równań reakcji chemicznych wyższym stopniu trudności; - rozwiązuje chemigrafy; - projektuje doświadczenie pozwalające potwierdzić prawo zachowania masy.	- rozdziela i podaje przykłady reakcji egzotermicznych i endotermicznych o większym stopniu trudności; - wskazuje wpływ katalizatora na przebieg reakcji chemicznej; - wyjaśnia różnicę między substratem, produktem a katalizatorem; - zapisuje i odczytuje równania	cenę dostateczną; - zapisuje słownie proste przykłady równań chemicznych - podaje przykłady reakcji egzotermicznych i endotermicznych znane z życia codziennego; - zapisuje i odczytuje proste równania reakcji chemicznych w formie cząsteczkowej;	ocenę dopuszczającą; - wyjaśnia czym jest reakcja chemiczna; - rozdziela reakcje egzotermiczne i reakcje endotermiczne; - uzgadnia współczynniki stechiometryczne w prostych równaniach; - odczytuje proste równania reakcji chemicznych; - wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu	związku chemicznego; - wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej; - definiuje pojęcia: współczynnik stechiometryczny, indeks stechiometryczny; - interpretuje zapisy, np. H_2, $2H$, $2H_2$. - definiuje prawo zachowania masy; - zapisuje równania prostych reakcji chemicznych; - dobiera współczynniki
--	---	--	--	--	---

		reakcji chemicznych o większym stopniu trudności; • odczytuje przebieg reakcji chemicznej z udziałem związków o budowie jonowej; • zapisuje równania reakcji chemicznej zgodnie z prawem zachowania masy o większym stopniu trudności.	• układa równania reakcji chemicznych zapisanych słownie i przedstawionych w postaci modeli; • przeprowadza doświadczenia potwierdzające zasadność prawa zachowania masy; • dokonuje obliczeń związanych ze stechiometrią wzoru chemicznego i wykonuje równanie reakcji chemicznej.	stechiometrycznego; • zapisuje równania reakcji chemicznych zgodnie z prawem zachowania masy.	stechiometryczne.
--	--	--	---	--	--------------------------

Gazy i tlenki	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • projektuje doświadczenie badające właściwości powietrza i niektórych jego składników; • wykonuje obliczenia związane ze składem procentowym powietrza; • przewiduje różnice w gęstości składników powietrza; • projektuje doświadczenie badające wpływ różnych czynników na	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • wyjaśnia, czy skład powietrza jest stały czy zmienny; • opisuje rolę pary wodnej w powietrzu; • projektuje doświadczenie pozwalające wykryć parę wodną w powietrzu; • projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać tlen (innymi metodami);	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • przeprowadza doświadczenie potwierdzające fakt, że powietrze jest mieszaniną; • projektuje i przeprowadza doświadczenie polegające na otrzymaniu tlenu; • określa rolę tlenu w przyrodzie; • wskazuje czynniki, które przyspieszają korozję; • proponuje sposoby	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • opisuje, czym jest powietrze; • opisuje właściwość i powietrza; • opisuje właściwości fizyczne gazów szlachetnych; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu wybranych gazów szlachetnych; • Zapisuje wzór strukturalny cząsteczki	• zna skład powietrza; • wymienia podstawowe właściwości powietrza; • omawia obecność, znaczenie i rolę powietrza w przyrodzie; • wskazuje w układzie okresowym pierwiastków gazy szlachetne; • wymienia kilka przykładów gazów szlachetnych; • odczytuje z układu okresowego pierwiastków
-----------------------------	--	---	---	---	---

	szybkość korozji; • na podstawie właściwości proponuje sposób laboratoryjny zbierania tlenu węgla(IV); • projektuje doświadczenie pozwalające otrzymać tlenek węgla(IV) innymi metodami; • na podstawie właściwości proponuje sposób laboratoryjny zbierania tlenu węgla(IV); • projektuje doświadczenie	• zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenu; • pisze równania reakcji otrzymywania tlenu węgla(IV) (np. rozkład węglanów, reakcja węglanu wapnia z kwasem solnym); • porównuje właściwości tlenu i tlenu węgla(IV); • wyjaśnia, jak działa tlenek węgla(II) na	zabezpieczania przed rdzewieniem produktów zawierających żelazo; • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać tlenek węgla(IV); • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające wykryć tlenek węgla(IV) (np. w powietrzu wydychanym z płuc); • wyjaśnia, co to jest woda wapienna;	tlenu; • wymienia właściwości tlenu w podziale na fizyczne i chemiczne; • przeprowadza doświadczenie badające szybkość korozji metali; • opisuje proces rdzewienia; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o czynnikach środowiska, które powodują korozję; • opisuje właściwości	informacje o tlenie; • wymienia właściwości tlenu; • omawia sposób identyfikacji tlenu; • wymienia zastosowania tlenu; • wskazuje na duże znaczenie tlenu w życiu organizmów żywych; • opisuje budowę tlenu węgla(IV); • opisuje właściwości tlenu węgla(IV);
--	--	--	---	--	---

	pozwalające zbadać wybrane właściwości wodoru; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości tlenków metali i tlenków niemetali; • Wyszukuje, porównuje, porządkuje i prezentuje informacje o znaczeniu warstwy ozonowej dla życia na Ziemi; • bada stopień zapylenia powietrza w swojej okolicy;	organizm człowieka; • wyjaśnia znaczenie procesu fotosyntezy; • projektuje doświadczenie pozwalające otrzymać wodór innymi metodami; • porównuje właściwości tlenu i wodoru; • wyjaśnia, dlaczego z wodorem należy obchodzić się ostrożnie;	• zapisuje równania reakcji otrzymywania wodoru; • zapisuje i odczytuje równania syntezy wodorków niemetali; • odczytuje z różnych źródeł informacje o właściwościach wodoru; • zapisuje równanie spalania wodoru; • porównuje gęstość wodoru	tlenku węgla(IV) z podziałem na fizyczne i chemiczne; • wymienia źródła tlenku węgla(IV); • wyjaśnia znaczenie tlenku węgla(IV) dla organizmów żywych; • opisuje, jak wykryć tlenek węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc; • opisuje właściwości wodoru w podziale na fizyczne i	• opisuje wybraną metodę otrzymywania tlenku węgla(IV); • zna sposób identyfikacji tlenku węgla(IV); • podaje zastosowania tlenku węgla(IV); • wie i wymienia, gdzie występuje wodór; • zna zasady postępowania z wodorem; • opisuje właściwości wodoru; • opisuje budowę cząsteczki
--	--	---	---	--	--

	• projektuje doświadczenie udowadniające, że tlenek węgla(IV) jest gazem cieplarnianym; • projektuje działania narzeczu ochrony przyrody.	• projektuje i przeprowadza doświadczenie polegające na otrzymaniu wybranych tlenków; • zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków (np. tlenku wapnia, tlenku glinu, tlenków żelaza, tlenków węgla, tlenku krzemu(IV), tlenków siarki); • porównuje i prezentuje sposoby ograniczania zanieczyszczenia środowiska;	z gęstością innych znanych mu gazów; • pisze równania reakcji tlenu z metalami i niemetalami; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach fizycznych wybranych tlenków (np. tlenku wapnia, tlenku glinu, tlenków żelaza, tlenków węgla, tlenku krzemu(IV), tlenków siarki); • wyszukuje,	chemiczne; • bada właściwości wodoru; • odczytuje równania reakcji otrzymywania wodoru; • opisuje właściwości fizyczne wybranych wodorków niemetalii (amoniaku, chlorowodoru, siarkowodoru); • rozróżnia tlenki metalii niemetalii; • ustala wzory sumaryczne tlenków na podstawie	wodoru; • zna metodę laboratoryjną identyfikacji wodoru; • opisuje poznaną na lekcji metodę otrzymywania wodoru; • opisuje zastosowania wybranych wodorków niemetalii (amoniaku, chlorowodoru, siarkowodoru); • wymienia zastosowanie wodoru; • zna podział tlenków; • definiuje pojęcie: tlenek;
--	--	--	---	---	---

		• wyjaśnia powstawanie efektu cieplarnianego i wskazuje jego konsekwencje dla życia na Ziemi; • Wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje na temat źródła pochodzenia ozonu; • analizuje dane statystyczne dotyczące zanieczyszczeń	porządkuje informacje o przyczynach globalnych zagrożeń środowiska; • wyszukuje, porządkuje informacje o przyczynach i skutkach spadku stężenia ozonu w stratosferze; • opisuje powstawanie dziury ozonowej; • wyszukuje, porządkuje informacje o sposobach zapobiegania powiększaniu się dziury	nazwy i odwrotnie; • pisze proste równania reakcji tlenu z metalami i niemetalami; • opisuje właściwości fizyczne wybranego tlenu; • zna rodzaje zanieczyszczeń powietrza; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje na temat skutków zanieczyszczeń powietrza;	• wskazuje wzór uogólniony tlenków; • omawia budowę tlenków; • ustala proste wzory sumaryczne tlenków na podstawie nazwy i odwrotnie; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu wybranych tlenków; • wyszukuje informacje o źródłach zanieczyszczeń powietrza; • definiuje pojęcie:
--	--	---	---	--	--

			ozonowej; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o sposobach zapobiegania powiększaniu się skutków efektu cieplarnianego.	wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o sposobach postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami.	smog; - zna pojęcie: dziura ozonowa; - zna pojęcie: efekt cieplarniany; - definiuje pojęcie: kwaśne deszcze; - wyszukuje informacje o sposobach na ograniczenie zanieczyszczania środowiska.
Woda i roztwory wodne.	- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; - wyjaśnia, dlaczego woda dla jednych substancji jest dobrym rozpuszczalnikiem;	- spełnia wymagania na ocenę dobrą; - tłumaczy, jak jest zbudowana cząsteczka wody; - omawia	- spełnia wymagania na ocenę dostateczną; - projektuje doświadczenia pozwalające wykryć obecność	- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; - przewiduje zdolność do rozpuszczania się różnych substancji w	- wskazuje znaczenie wody w przyrodzie; - opisuje budowę cząsteczki wody; - wymienia stany skupienia wody; - wymienia właściwości

	kiem, a dla innych nim nie jest; • porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych; • planuje doświadczenie sprawdzające, czy dany roztwór jest nasycony czy nienasycony; • przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika,	budowę polarną cząsteczki wody; • oblicza zawartość procentową wody w produktach spożywczych; • porównuje rozmiary cząsteczek substancji dodanych do wody w różnych rodzajach mieszanin; • wyjaśnia, na czym polega różnica między roztworem właściwym a	wody w produktach pochodzenia roślinnego; • opisuje mechanizm rozpuszczania się substancji w wodzie; • omawia sposoby racjonalnego gospodarowania wodą; • wyjaśnia, na czym polega obieg wody w przyrodzie; • wymienia zanieczyszczenia wody; • projektuje i przeprowadza doświadczenia	wodzie; • podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie; • podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe; • podaje przykłady substancji, które z wodą tworzą koloidy i zawiesiny; • podaje różnice pomiędzy	fizyczne wody; • wie, że woda jest dobrym rozpuszczalnikiem; • stosuje pojęcia: koloid, zawiesina, roztwór właściwy; • definiuje pojęcie: rozpuszczanie; • stosuj pojęcia: roztwór nasycony, roztwór nienasycony • opisuje obieg wody w przyrodzie; • definiuje pojęcie:
--	---	---	--	--	--

	masa roztworu, gęstość; • wykonuje obliczenia dotyczące ilości substancji, jaka może się wytrącić po ochłodzeniu roztworu nasyconego; • sporządza różne papierki wskaźnikowe do badania substancji znanych z życia codziennego.	koloidem i zawiesiną; • tłumaczy, w jaki sposób z roztworu nasyconego można otrzymać roztwór nienasycony; • porównuje i prezentuje informacje na temat składu mineralnego wody z różnych ujęć (woda wodociągowa, wody mineralne, woda morska, wody powierzchniowe); • wykonuje proste obliczenia dotyczące	dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie; • przeprowadza doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie; • rozumie, że rozpuszczalność substancji zależy od temperatury; • wykonuje bardzo proste obliczenia dotyczące rozpuszczalności i substancji;	roztworem nasyconym a nienasyconym; • wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji w wodzie; • wykonuje proste obliczenia dotyczące rozpuszczalności substancji; • przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe,	rozpuszczalność substancji; • odczytuje rozpuszczalność substancji z tabeli rozpuszczalności lub z wykresu rozpuszczalności; • wie, czym jest rozpuszczalnik; • wie, czym są: masa roztworu, masa substancji, masa rozpuszczalnika; • zna pojęcie: stężenie procentowe; • zna wzór na stężenie procentowe; • definiuje pojęcia:
--	---	---	--	---	---

		rozpuszcza lności substancji; • przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu, gęstość; • wyjaśnia, jakie czynności należy wykonać, aby sporządzić	• rysuje wykresy rozpuszczalności substancji w zależności od temperatury; • przeprowadza bardzo proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: rozpuszczalność, stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu; • potrafi sporządzić roztwór o określonym	masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu; • wskazuje przykłady roztworów znanych z życia codziennego; • wyjaśnia, do czego służą wskaźniki kwasowo-zasadowe; • określa doświadczalnie odczyn roztworu za pomocą uniwersalnego papierka wskaźnikowego.	odczyn, skala pH; • posługuje się skalą pH; • podaje przykłady substancji o różnych odczynach; • wymienia rodzaje odczynu roztworu; • opisuje zastosowanie wskaźników.
--	--	--	---	--	--

		roztwór określonym stężeniu procentowym; • opisuje stężenie procentowe roztworu w odniesieniu do zastosowania w życiu codziennym; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać odczyn roztworu; • wyjaśnia, czym jest uniwersalny papierek wskaźnikowy.	stężeniu na podstawie danych; • podaje sposoby zmniejszania i zwiększania stężenia roztworu; • interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny); • wskazuje na zastosowania wskaźników, fenoloftaleiny, oranżu metylowego, uniwersalnego papierka wskaźnikowego;		
--	--	---	--	--	--

			• określa odczyn roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny); • określa doświadczalnie odczyn roztworu, stosując wskaźniki kwasowo-zasadowe.		
Kwasy.	• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; • posługuje się terminologią poznaną na lekcji, wykorzystując ją w zadaniach problemowych; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać	• spełnia wymagania na ocenę dobrą; • ustala dla związków: nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór sumaryczny na podstawie nazwy, wzór	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną; • określa na podstawie układu okresowego wartościowość (maksymalną względem wodoru i względem tlenu)	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; • potrafi zapisać wzór ogólny kwasów; • wskazuje wodór i resztę kwasową; • oblicza wartościowość reszty	• definiuje pojęcia: kwas, kwas tlenowy, kwas beztlenowy, reszta kwasowa; • zna podział kwasów na tlenowe i beztlenowe; • wskazuje na

	właściwości kwasu beztlenowego; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości kwasu tlenowego; • rozwiązuje chemigrafy; • wyjaśnia na przykładzie kwasu węglowego, co oznacza pojęcie: kwas nietrwały; • wyjaśnia pojęcie: higroskopijność; • analizuje dostępną literaturę i bada	sumaryczny na podstawie wartościowości, wartościowość na podstawie wzoru sumarycznego • wyjaśnia obecność wartościowości w nazwach niektórych kwasów; • wymienia i opisuje metody otrzymywania kwasów beztlenowych • korzysta ze wskaźników w celu wykrycia	dla pierwiastków grup głównych; • wymienia kwasy znane z życia codziennego; • projektuje doświadczenia, w wyniku których otrzymuje proste kwasy ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$ i $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$); • tworzy modele kwasów beztlenowych; • zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów beztlenowych; • projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku	kwasowej; • opisuje budowę kwasów; • wskazuje na zastosowanie wskaźników kwasowo-zasadowych; • prezentuje właściwości kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$) w podziale na fizyczne i chemiczne; • określa wartościowość reszty kwasowej; • prezentuje właściwości kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4)	wzór ogólny kwasów; • wymienia nazwy kwasów i ich wzory sumaryczne; • rozpoznaje wzory kwasów; • zapisuje wzory sumaryczne kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 oraz podaje ich nazwy; • rozpoznaje wzory kwasów beztlenowych; • pisze wzory sumaryczne kwasów beztlenowych ($\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$ i $\text{HCl}_{(\text{aq})}$) oraz zapisuje ich
--	---	--	--	---	---

	odczyny opadów w swojej okolicy.	kwasów; • tłumaczy różnicę między kwasem solnym a chlorowodorem oraz między kwasem siarkowodorowym a siarkowodorem; • opisuje metody otrzymywania kwasów tlenowych; • wyznacza wartościowość niemetalu w kwasie (reszcie kwasowej); • wyznacza wzór tlenku	których można otrzymać kwas tlenowy; • zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów tlenowych w formie cząsteczkowej; • prezentuje właściwości i wynikające z nich zastosowania niektórych kwasów tlenowych; • tworzy modele kwasów tlenowych; • zapisuje równania dysocjacji	w podziale na fizyczne i chemiczne; • określa odczyn roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny); • wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna kwasów; • zapisuje równania dysocjacji prostych wzorów kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, HNO_3 • podaje przykłady mocnego i kwasu słabego; • porównuje	nazwy; • opisuje właściwości kwasów beztlenowych ($\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$ i $\text{HCl}_{(\text{aq})}$); • wskazuje wodór i resztę kwasową; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje na temat właściwości kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$); • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu kwasu chlorowodorowego, siarkowodoro-
--	---	--	--	---	---

		kwaso- twórczego; • identyfikuje kwasy na podstawie informacji o nich; • odróżnia kwasy słabe od kwasów mocnych; • zapisuje i odczytuje równania dysocjacji kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • opisuje sposób postępowania ze stężonymi kwasami;	kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 (zapis sumaryczny i stopniowy dla kwasów zawierających 2 i 3 atomy wodoru w cząsteczce); • nazywa jony powstałe w wyniku dysocjacji kwasów; • zna kryteria podziału kwasów; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje	budowę kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych; • wymienia związki, których obecność powoduje powstawanie kwaśnych deszczów.	wego; • zna zasady bezpiecznej pracy z kwasami; • rozpoznaje wzory kwasów tlenowych; • zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 oraz podaje ich nazwy; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach kwasów tlenowych; • wskazuje wodór i resztę kwasową;
--	--	---	--	--	---

		• porównuje właściwości poznanych kwasów; • projektuje doświadczenie pozwalające na zbadanie właściwości wybranego kwasu.	informacje wskazujące na związek właściwości kwasów z ich wpływem na środowisko naturalne; • opisuje, jak stężone kwasy wpływają na różne materiały; • analizuje proces powstawania kwaśnych opadów i ich skutki; • analizuje skutki kwaśnych opadów;		• wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje właściwościach kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • definiuje pojęcia: dysocjacja elektrolityczna kwasów, elektrolit,
--	--	--	--	--	---

			wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o sposobach ograniczających powstawanie kwaśnych deszczów.		nielektrolit; - zna pojęcia: jon, kation, anion; - zna ogólny schemat dysocjacji kwasów; - definiuje pojęcia: roztwór stężony, roztwór rozcieńczony; - zna regułę bezpiecznego rozcieńczania kwasów; - definiuje pojęcie: kwaśne deszcze.
--	--	--	---	--	--

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych
ocen klasyfikacyjnych z fizyki w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu
nauczania

Tytuł programu: Program do nauczania fizyki „Świat fizyki”

Autor programu: Barbara Sagnowska

Wymagania na ocenę dopuszczającą (2) obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Wymagania na ocenę dostateczną (3) obejmują wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki. Uczeń spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą

Wymagania na ocenę dobrą (4) obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia. Uczeń spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (5) obejmują wiadomości i umiejętności złożone o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych. Uczeń spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą.

Wymagania na ocenę celującą (6) uczeń stosuje poznane wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych i złożonych. Oprócz tego spełnia również wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą

1. Wykonujemy pomiary

ocena dopuszczająca:

- wymienia przyrządy, za pomocą których mierzymy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę
- mierzy długość, temperaturę, czas, szybkość i masę
- wymienia jednostki mierzonych wielkości
- podaje zakres pomiarowy przyrządu
- mierzy wartość siły w niutonach za pomocą siłomierza
- oblicza wartość ciężaru posługując się wzorem podaje źródło siły ciężkości i poprawnie zaczepia wektor do ciała, na które działa siła ciężkości
- odczytuje gęstość substancji z tabeli
- mierzy objętość ciał o nieregularnych kształtach za pomocą menzurki
- wykazuje, że skutek nacisku na podłoże, ciała o ciężarze zależy od wielkości powierzchni zetknięcia ciała z podłożem
- podaje jednostkę ciśnienia i jej wielokrotności
- mierzy ciśnienie w oponie samochodowej
- mierzy ciśnienie atmosferyczne za pomocą barometru
- na przykładach wyjaśnia znaczenie pojęcia „zależność jednej wielkości fizycznej od drugiej

Ocena dostateczna:

- odczytuje najmniejszą działkę przyrządu i podaje dokładność przyrządu
- dobiera do danego pomiaru przyrząd o odpowiednim zakresie i dokładności
- oblicza wartość najbardziej zbliżoną do rzeczywistej wartości mierzonej wielkości, jako średnią arytmetyczną wyników
- przelicza jednostki długości, czasu i masy
- wykazuje doświadczalnie, że wartość siły ciężkości jest wprost proporcjonalna do masy ciała uzasadnia potrzebę wprowadzenia siły jako wielkości wektorowej
- wyznacza doświadczalnie gęstość ciała stałego o regularnych kształtach
- oblicza gęstość substancji ze wzoru szacuje niepewności pomiarowe przy pomiarach masy i objętości
- oblicza ciśnienie za pomocą wzoru
- przelicza jednostki ciśnienia
- na podstawie wyników zgromadzonych w tabeli sporządza samodzielnie wykres zależności jednej wielkości fizycznej od drugiej

ocena dobra:

- zapisuje różnice między wartością końcową i początkową wielkości fizycznej (np.)
- wyjaśnia, co to znaczy wyzerować przyrząd pomiarowy opisuje doświadczenie Celsjusza i objaśnia utworzoną przez niego skalę temperatur
- podaje cechy wielkości wektorowej
- przekształca wzór i oblicza masę ciała, znając wartość jego ciężaru podaje przykłady skutków działania siły ciężkości
- przekształca wzór i oblicza każdą z wielkości fizycznych w tym wzorze
- wyznacza doświadczalnie gęstość cieczy odróżnia mierzenie wielkości fizycznej od jej wyznaczania, czyli pomiaru pośredniego
- przekształca wzór i oblicza każdą z wielkości występujących w tym wzorze
- opisuje zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza rozpoznaje w swoim otoczeniu zjawiska, w których istotną rolę odgrywa ciśnienie atmosferyczne i urządzenia, do działania których jest ono niezbędne
- wykazuje, że jeśli dwie wielkości są do siebie wprost proporcjonalne, to wykres zależności jednej od drugiej jest półprostą wychodzącą z początku układu osi

ocena bardzo dobra:

- wyjaśnia na przykładach przyczyny występowania niepewności pomiarowych
- posługuje się wagą laboratoryjną
- przelicza gęstość wyrażoną w kg/m^3 na g/cm^3 i na odwrót
- wyznacza doświadczalnie ciśnienie atmosferyczne za pomocą strzykawki i siłomierza

ocena celująca:

- wyjaśnia na przykładzie znaczenie pojęcia względności oblicza niepewność pomiarową i zapisuje wynik wraz z niepewnością
- rysuje wektor obrazujący siłę o zadanej wartości (przyjmując odpowiednią jednostkę)

- wyciąga wnioski o wartościach wielkości fizycznych na podstawie kąta nachylenia wykresu do osi poziomej

2. Niektóre właściwości fizyczne ciał

ocena **dopuszczająca**:

- wymienia stany skupienia ciał i podaje ich przykłady
- podaje przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych
- podaje przykłady topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji
- podaje temperatury krzepnięcia i wrzenia wody odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia
- podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej w życiu codziennym i technice

ocena **dostateczna**:

- opisuje stałość objętości i nieściśliwość cieczy
- wykazuje doświadczalnie ściśliwość gazów
- wymienia i opisuje zmiany stanów skupienia ciał
- odróżnia wodę w stanie gazowym (jako niewidoczną) od mgły i chmur
- podaje przykłady rozszerzalności temperaturowej ciał stałych, cieczy i gazów
- opisuje anomalną rozszerzalność wody i jej znaczenie w przyrodzie
- opisuje zachowanie taśmy bimetalicznej przy jej ogrzewaniu

ocena **dobra**:

- wykazuje doświadczalnie zachowanie objętości ciała stałego przy zmianie jego kształtu
- podaje przykłady zmian właściwości ciał spowodowanych zmianą temperatury
- opisuje zależność szybkości parowania od temperatury
- demonstruje zjawiska topnienia, wrzenia i skraplania
- wyjaśnia zachowanie taśmy bimetalicznej podczas jej ogrzewania
- wymienia zastosowania praktyczne taśmy bimetalicznej

ocena **bardzo dobra**:

- opisuje zależność temperatury wrzenia od ciśnienia
- wyjaśnia przyczyny skraplania pary wodnej zawartej w powietrzu, np. na okularach, szklankach i potwierdza to doświadczalnie
- opisuje zmiany objętości ciał podczas topnienia i krzepnięcia
- za pomocą symboli α i β zapisuje fakt, że przyrost długości drutów lub objętości cieczy jest wprost proporcjonalny do przyrostu temperatury
- wykorzystuje do obliczeń prostą proporcjonalność przyrostu długości do przyrostu temperatury

ocena **celująca**:

- opisuje właściwości plazmy

3. Cząsteczkowa budowa ciał

ocena **dopuszczająca**:

- podaje przykład zjawiska lub doświadczenia dowodzącego cząsteczkowej budowy materii
- podaje przyczyny tego, że ciała stałe i ciecze nie rozpadają się na oddzielne cząsteczki
- wyjaśnia rolę mydła i detergentów
- podaje przykłady atomów i cząsteczek
- podaje przykłady pierwiastków i związków chemicznych
- opisuje różnice w budowie ciał stałych, cieczy i gazów
- wyjaśnia, dlaczego na wewnętrzne ściany zbiornika gaz wywiera parcie

ocena **dostateczna**:

- opisuje zjawisko dyfuzji
- przelicza temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na tę samą temperaturę w skali Kelvina i na odwrót
- podaje przykłady, w jaki sposób można zmienić ciśnienie gazu w zamkniętym zbiorniku

ocena **dobra**:

- wykazuje doświadczalnie zależność szybkości dyfuzji od temperatury
- opisuje związek średniej szybkości cząsteczek gazu lub cieczy z jego temperaturą
- podaje przykłady działania sił spójności i sił przylegania
- demonstruje skutki działania sił międzycząsteczkowych
- wyjaśnia pojęcia: atomu, cząsteczki, pierwiastka i związku chemicznego
- objaśnia, co to znaczy, że ciało stałe ma budowę krystaliczną
- wymienia i objaśnia sposoby zwiększania ciśnienia gazu w zamkniętym zbiorniku

ocena **bardzo dobra**:

- uzasadnia wprowadzenie skali Kelvina

4. Jak opisujemy ruch?

ocena **dopuszczająca**:

- opisuje ruch ciała w podanym układzie odniesienia
- rozróżnia pojęcia tor ruchu i droga
- podaje przykłady ruchu, którego tor jest linią prostą
- podaje przykłady ruchu prostoliniowego jednostajnego
- na podstawie różnych wykresów odczytuje drogę przebywaną przez ciało w różnych odstępach czasu
- zapisuje wzór i nazywa występujące w nim wielkości
- oblicza wartość prędkości ze wzoru
- oblicza średnią wartość prędkości
- podaje przykłady ruchu przyspieszonego i opóźnionego
- podaje wzór na wartość przyspieszenia
- posługuje się pojęciem wartości przyspieszenia do opisu ruchu jednostajnie przyspieszonego
- podaje wzór na wartość przyspieszenia w ruchu jednostajnie opóźnionym

ocena **dostateczna**:

- wymienia cechy charakteryzujące ruch prostoliniowy jednostajny
- klasyfikuje ruchy ze względu na kształt toru
- oblicza drogę przebytą przez ciało na podstawie wykresu zależności
- wartość prędkości w km/h wyraża w m/s
- uzasadnia potrzebę wprowadzenia do opisu ruchu wielkości wektorowej – prędkości
- na przykładzie wymienia cechy prędkości jako wielkości wektorowej
- planuje czas podróży na podstawie mapy i oszacowanej średniej szybkości pojazdu
- wyznacza doświadczalnie średnią wartość prędkości biegu, pływania lub jazdy na rowerze
- opisuje ruch jednostajnie przyspieszony
- podaje jednostki przyspieszenia

ocena **dobra**:

- wybiera układ odniesienia i opisuje ruch w tym układzie
- wyjaśnia, co to znaczy, że spoczynek i ruch są względne
- opisuje położenie ciała za pomocą współrzędnej x
- oblicza przebytą przez ciało drogę
- doświadczalnie bada ruch jednostajny prostoliniowy i formułuje wniosek
- sporządza wykres zależności na podstawie wyników doświadczenia zgromadzonych w tabeli
- sporządza wykres zależności na podstawie danych z tabeli
- przekształca wzór i oblicza każdą z występujących w nim wielkości
- opisuje ruch prostoliniowy jednostajny z użyciem pojęcia prędkości
- wykonuje zadania obliczeniowe z użyciem średniej wartości prędkości
- wyjaśnia różnicę między szybkością średnią i chwilową
- sporządza wykres zależności dla ruchu jednostajnie przyspieszonego
- sporządza wykres zależności dla ruchu jednostajnie przyspieszonego
- opisuje spadek swobodny
- sporządza wykres zależności dla ruchu jednostajnie opóźnionego
- przekształca wzór i oblicza każdą z wielkości występującą w tym wzorze

ocena **bardzo dobra**:

- podaje interpretację fizyczną pojęcia szybkości wartość prędkości w km/h wyraża w m/s i na odwrót
- na podstawie znajomości drogi przebytej ruchem jednostajnym w określonym czasie t , oblicza drogę przebytą przez ciało w dowolnym innym czasie
- rysuje wektor obrazujący prędkość o zadanej wartości (przyjmuje odpowiednią jednostkę)
- przekształca wzór i oblicza każdą wielkość z tego wzoru

- podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia
- wykonuje zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnie przyspieszonego
- wykonuje zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnie przyspieszonego

ocena **celująca**:

- podaje interpretację fizyczną pojęcia przyspieszenia w ruchu jednostajnie opóźnionym

5. Siły w przyrodzie

ocena **dopuszczająca**:

- na przykładach rozpoznaje oddziaływania bezpośrednie i na odległość
- podaje przykład dwóch sił równoważących się
- oblicza wartość i określa zwrot wypadkowej dwóch sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej – o zwrotach zgodnych i przeciwnych
- na prostych przykładach ciał spoczywających wskazuje siły równoważące się
- ilustruje na przykładach pierwszą i trzecią zasadę dynamiki
- podaje przykłady występowania sił sprężystości w otoczeniu
- podaje przykłady, w których na ciała poruszające się w powietrzu działa siła oporu powietrza
- wymienia niektóre sposoby zmniejszania i zwiększania tarcia
- podaje przykłady pożytecznych i szkodliwych skutków działania sił tarcia
- podaje przykłady parcia gazów i cieczy na ściany i dno zbiornika
- podaje przykłady wykorzystania prawa Pascala
- podaje i objaśnia wzór na wartość siły wyporu
- podaje warunek pływania i tonięcia ciała zanurzonego w cieczy
- opisuje ruch ciała pod działaniem stałej siły wypadkowej zwróconej tak samo jak prędkość
- zapisuje wzorem drugą zasadę dynamiki i odczytuje ten zapis

ocena **dostateczna**:

- wymienia różne rodzaje oddziaływania ciał podaje przykłady statycznych i dynamicznych skutków oddziaływań
- analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki
- wykazuje doświadczalnie, że siły wzajemnego oddziaływania mają jednakowe wartości, ten sam kierunek, przeciwne zwroty i różne punkty przyłożenia
- wymienia siły działające na ciężarek wiszący na sprężynie
- wyjaśnia spoczynek ciężarka wiszącego na sprężynie na podstawie pierwszej zasady dynamiki

- podaje przykłady świadczące o tym, że wartość siły oporu powietrza wzrasta wraz ze wzrostem szybkości ciała
- wykazuje doświadczalnie, że siły tarcia występujące przy toczeniu mają mniejsze wartości niż przy przesuwaniu jednego ciała po drugim
- demonstruje i objaśnia prawo Pascala
- wyznacza doświadczalnie gęstość ciała z wykorzystaniem prawa Archimedesesa
- ilustruje na przykładach drugą zasadę dynamiki

ocena **dobra:**

- podaje przykłady układów ciał wzajemnie oddziałujących, wskazuje siły wewnętrzne i zewnętrzne w każdym układzie
- na dowolnym przykładzie wskazuje siły wzajemnego oddziaływania ciał
- podaje przykład kilku sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej, które się równoważą
- oblicza wartość i określa zwrot wypadkowej kilku sił działających na ciało wzdłuż jednej prostej – o zwrotach zgodnych i przeciwnych
- opisuje doświadczenie potwierdzające pierwszą zasadę dynamiki
- na przykładzie opisuje zjawisko bezwładności
- opisuje wzajemne oddziaływanie ciał na podstawie trzeciej zasady dynamiki Newtona
- na dowolnym przykładzie wskazuje siły wzajemnego oddziaływania, rysuje je i podaje ich cechy
- wyjaśnia, że na skutek rozciągania lub ściskania ciała pojawiają się siły dążące do przywrócenia początkowych jego rozmiarów i kształtów, czyli siły sprężystości działające na rozciągające lub ściskające ciało
- doświadczalnie bada siłę oporu powietrza i formułuje wnioski
- podaje przyczyny występowania sił tarcia
- demonstruje zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy
- oblicza ciśnienie słupa cieczy na dnie cylindrycznego naczynia ze wzoru $p = d \cdot g \cdot h$
- wyjaśnia pływanie i tonięcie ciał wykorzystując pierwszą zasadę dynamiki
- oblicza każdą z wielkości we wzorze
- z wykresu $a(F)$ oblicza masę ciała

ocena **bardzo dobra:**

- wykazuje doświadczalnie, że wartość siły tarcia kinetycznego nie zależy od pola powierzchni styku ciał przesuwających się względem siebie, a zależy od rodzaju powierzchni ciał trących o siebie i wartości siły dociskającej te ciała do siebie
- objaśnia zasadę działania podnośnika hydraulicznego i hamulca samochodowego wykorzystuje wzór na ciśnienie hydrostatyczne w zadaniach obliczeniowych
- opisuje zjawisko odrzutu
- wykorzystuje wzór na wartość siły wyporu do wykonywania obliczeń
- objaśnia praktyczne znaczenie występowania w przyrodzie siły wyporu
- podaje wymiar 1 niutona

- przez porównanie wzorów i uzasadnia, że współczynnik g to wartość przyspieszenia, z jakim ciała spadają swobodnie

ocena **celująca**:

- przeprowadza rozumowanie prowadzące do wniosku, że wartość siły sprężystości działającej na ciało wiszące na sprężynie jest wprost proporcjonalna do wydłużenia sprężyny
- oblicza niepewności pomiarowe sumy i różnicy wartości dwóch sił

6. Praca, moc, energia mechaniczna

ocena **dopuszczająca**:

- podaje przykłady wykonania pracy w sensie fizycznym
- podaje jednostkę pracy 1 J
- wyjaśnia, co to znaczy, że urządzenia pracują z różną mocą
- podaje jednostki mocy i przelicza je
- wyjaśnia, co to znaczy, że ciało ma energię mechaniczną
- podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości i energię kinetyczną
- wymienia czynności, które należy wykonać, by zmienić energię potencjalną ciała i energię kinetyczną tego ciała
- podaje przykłady przemiany energii potencjalnej w kinetyczną i na odwrót, z zastosowaniem zasady zachowania energii mechanicznej

ocena **dostateczna**:

- oblicza pracę ze wzoru
- oblicza moc ze wzoru
- podaje przykłady energii w przyrodzie i sposoby jej wykorzystywania
- podaje przykłady zmiany energii mechanicznej na skutek wykonanej pracy
- wyjaśnia pojęcie poziomu zerowego

ocena **dobra**:

- oblicza każdą z wielkości we wzorze
- objaśnia sens fizyczny pojęcia mocy
- oblicza każdą z wielkości ze wzoru
- wyjaśnia pojęcia układu ciał wzajemnie oddziałujących oraz sił wewnętrznych w układzie i zewnętrznych spoza układu
- wyjaśnia i zapisuje związek
- oblicza energię potencjalną grawitacji ze wzoru i energię kinetyczną ze wzoru
- oblicza energię potencjalną względem dowolnie wybranego poziomu zerowego

- podaje przykłady sytuacji, w których zasada zachowania energii mechanicznej nie jest spełniona

ocena **bardzo dobra:**

- podaje ograniczenia stosowalności wzoru
- sporządza wykres zależności oraz , odczytuje i oblicza pracę na podstawie tych wykresów
- wykonuje zadania, obliczając każdą z wielkości występujących we wzorach na energię kinetyczną i potencjalną ciężkości
- stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania zadań obliczeniowych
- objaśnia sprawność urządzenia mechanicznego

ocena **celująca**

- oblicza moc na podstawie wykresu zależności
- oblicza sprawność urządzenia mechanicznego

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z **informatyki** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: **Program nauczania informatyki w szkole podstawowej. Lubię to!**

Autor programu: **Michał Kęska**

Tytuł w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
1. KOMPUTER I SIECI KOMPUTEROWE 5 h						
1.1. Komputer w życiu człowieka	1. i 2. Komputer w życiu człowieka	- wymienia dwie dziedziny, w których wykorzystuje się komputer - wymienia dwa zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne	- wymienia cztery dziedziny, w których wykorzystuje się komputery - wymienia cztery zawody i związane z nimi kompetencje informatyczne - przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze - kompresuje i dekompresuje pliki i foldery	- wymienia sześć dziedzin, w których wykorzystuje się komputery - wymienia sześć zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne - omawia podstawowe jednostki pamięci masowej - wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII - zabezpiecza komputer przed działaniem złośliwego oprogramowania	- wymienia osiem dziedzin, w których wykorzystuje się komputery - wymienia osiem zawodów i związane z nimi kompetencje informatyczne - wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany do zapisywania danych w komputerze - wykonuje kopię bezpieczeństwa swoich plików	zamienia liczby z systemu dziesiętnego na dwójkowy

				•wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie		
1.2. Budowa i działanie sieci komputerowej	3. Budowa i działanie sieci komputerowej	•wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa	•wymienia podstawowe klasy sieci komputerowych •wyjaśnia, czym jest internet	•omawia podział sieci ze względu na wielkość •opisuje działanie i budowę domowej sieci komputerowej •opisuje działanie i budowę szkolnej sieci komputerowej	•sprawdza parametry sieci komputerowej w systemie Windows	•zmienia ustawienia sieci komputerowej w systemie Windows
1.3. Sposoby wykorzystania internetu	4. i 5. Sposoby wykorzystania internetu	•wymienia dwie usługi dostępne w internecie •otwiera strony internetowe w przeglądarce	•wymienia cztery usługi dostępne w internecie •wyjaśnia, czym jest chmura obliczeniowa •wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania prostego •szanuje prawa autorskie, wykorzystując materiały pobrane z internetu	•wymienia sześć usług dostępnych w internecie •umieszcza pliki w chmurze obliczeniowej •wyszukuje informacje w internecie, korzystając z wyszukiwania zaawansowanego •opisuje proces tworzenia cyfrowej tożsamości •dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu	•wymienia osiem usług dostępnych w internecie •współpracuje nad dokumentami, wykorzystując chmurę obliczeniową •opisuje licencje na zasoby w internecie	•publikuje własne treści w internecie, przydzielając im licencje typu Creative Commons

				•przestrzega zasad netykiety, komunikując się przez internet		
2. STRONY WWW 3 h						
2.1. Zasady tworzenia stron internetowych	6. Zasady tworzenia stron internetowych	•wyjaśnia, czym jest strona internetowa •opisuje budowę witryny internetowej	•omawia budowę znacznika HTML •wymienia podstawowe znaczniki HTML •tworzy prostą stronę internetową w języku HTML i zapisuje ją w pliku	•wykorzystuje znaczniki formatowania do zmiany wyglądu tworzonej strony internetowej •korzysta z możliwości kolorowania składni kodu HTML w edytorze obsługującym tę funkcję	•wyświetla i analizuje kod strony HTML, korzystając z narzędzi przeglądarki internetowej •otwiera dokument HTML do edycji w dowolnym edytorze tekstu	•do formatowania wyglądu strony wykorzystuje znaczniki nieomawiane na lekcji
2.2. Tworzymy własną stronę WWW	7. i 8. Tworzymy własną stronę WWW	•tworzy stronę internetową w języku HTML	•planuje kolejne etapy wykonywania strony internetowej	•umieszcza na stronie obrazy, tabele i listy punktowane oraz numerowane	•umieszcza na tworzonej stronie hiperłącza do zewnętrznych stron internetowych •tworzy kolejne podstrony i łączy je za pomocą hiperłączy	•tworząc stronę internetową, wykorzystuje dodatkowe technologie, np. CSS lub JavaScript
3. GRAFIKA KOMPUTEROWA 7 h						
3.1. Tworzenie i modyfikowanie obrazów	9. i 10. Tworzenie i modyfikowanie obrazów	•tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku	•omawia znaczenie warstw obrazu w programie GIMP •tworzy i usuwa warstwy	•używa narzędzi zaznaczania dostępnych w programie GIMP	•łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP	•tworząc rysunki w programie GIMP, wykorzystuje narzędzia

		•zaznacza fragmenty obrazu •wykorzystuje schowek do kopiowania i wklejania fragmentów obrazu	w programie GIMP •umieszcza napisy na obrazie w programie GIMP •zapisuje rysunki w różnych formatach graficznych	•zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP •opisuje podstawowe formaty graficzne •wykorzystuje warstwy, tworząc rysunki w programie GIMP •rysuje figury geometryczne, wykorzystując narzędzia zaznaczania w programie GIMP	•wykorzystuje filtry programu GIMP do poprawiania jakości zdjęć •tworzy fotomontaże i kolaże w programie GIMP	nieomówione na lekcji
3.2. Animacje w programie GIMP	11. i 12. Animacje w programie GIMP	•wyjaśnia, czym jest animacja	•dodaje gotowe animacje do obrazów wykorzystując filtry programu GIMP	•dodaje gotowe animacje dla kilku fragmentów obrazu: odtwarzane jednocześnie oraz odtwarzane po kolei	•tworzy animację poklatkową, wykorzystując warstwy w programie GIMP	•przedstawia proste historie poprzez animacje utworzone w programie GIMP
3.3. Tworzenie plakatu – zadanie projektowe	13.–15. Tworzenie plakatu – zadanie projektowe	•współpracuje w grupie, przygotowując plakat	•planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom	•wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania plakatu •przestrzega praw autorskich podczas zbierania	•wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania plakatu	•planuje pracę w grupie i współpracuje z jej członkami, przygotowując dowolny projekt

				materiałów do projektu		
4. PRACA Z DOKUMENTEM TEKSTOWYM 9 h						
4.1. Opracowywanie tekstu	16. i 17. Opracowywanie tekstu	•tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach •otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe •tworzy dokumenty tekstowe, wykorzystując szablony dokumentów	•redaguje przygotowane dokumenty tekstowe, przestrzegając odpowiednich zasad •dostosowuje formę tekstu do jego przeznaczenia •korzysta z tabulatora do ustawiania tekstu w kolumnach •ustawia wcięcia w dokumencie tekstowym, wykorzystując suwaki na linijce	•wykorzystuje kapitaliki i wersaliki do przedstawienia różnych elementów dokumentu tekstowego •ustawia różne rodzaje tabulatorów, wykorzystując selektor tabulatorów •sprawdza liczbę wyrazów, znaków, wierszy i akapitów w dokumencie tekstowym za pomocą Statystyki wyrazów	•kopiuje formatowanie pomiędzy fragmentami tekstu, korzystając z Malarza formatów •sprawdza poprawność ortograficzną tekstu za pomocą słownika ortograficznego •wyszukuje wyrazy bliskoznaczne, korzystając ze słownika synonimów •zamienia określone wyrazy w całym dokumencie tekstowym, korzystając z opcji Znajdź i zamień	•przygotowuje estetyczne projekty dokumentów tekstowych do wykorzystania w życiu codziennym, takie jak: zaproszenia na uroczystości, ogłoszenia, podania, listy
4.2. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu	18. i 19. Wstawianie obrazów i innych obiektów do dokumentu	•wstawia obrazy do dokumentu tekstowego •wstawia tabele do dokumentu tekstowego	•zmienia położenie obrazu względem tekstu •formatuje tabele w dokumencie tekstowym	•zmienia kolejność elementów graficznych w dokumencie tekstowym •wstawia grafiki SmartArt do	•osadza obraz w dokumencie tekstowym •wstawia zrzut ekranu do dokumentu tekstowego	•wstawia do dokumentu tekstowego inne, poza obrazami, obiekty osadzone, np. arkusz kalkulacyjny

			•wstawia symbole do dokumentu tekstowego	dokumentu tekstowego •umieszcza w dokumencie tekstowym pola tekstowe i zmienia ich formatowanie	•rozdziela tekst pomiędzy kilka pól tekstowych, tworząc łącza między nimi •wstawia równania do dokumentu tekstowego	
4.3. Praca nad dokumentem wielostronicowym	20. i 21. Praca nad dokumentem wielostronicowym	•wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu	•wpisuje informacje do nagłówka i stopki dokumentu	•tworzy spis treści z wykorzystaniem stylów nagłówkowych •dzieli dokument na logiczne części	•łączy ze sobą dokumenty tekstowe •tworzy przypisy dolne i końcowe	•przygotowuje rozbudowane dokumenty tekstowe, takie jak referaty i wypracowania
4.4. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe	22–24. Przygotowanie e-gazetki – zadanie projektowe	•współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę	•planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom	•wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania e-gazetki •przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu	•wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania e-gazetki	•planuje pracę w grupie i współpracuje z jej członkami, przygotowując dowolny projekt
5. PREZENTACJE MULTIMEDIALNE I FILMY 4 h						
5.1. Praca nad prezentacją multimedialną	25. i 26. Praca nad prezentacją multimedialną	•przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku •zapisuje prezentację jako pokaz slajdów	•planuje pracę nad prezentacją oraz jej układ •umieszcza w prezentacji slajd ze spisem treści •uruchamia pokaz slajdów	•projektuje wygląd slajdów zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dobrych prezentacji •dodaje do slajdów obrazy, grafiki SmartArt	•wyrównuje elementy na slajdzie w pionie i w poziomie oraz względem innych elementów •dodaje do slajdów dźwięki i filmy	•przygotowuje prezentacje multimedialne, wykorzystując narzędzia nieomówione na lekcji

				•dodaje do elementów na slajdach animacje i zmienia ich parametry •przygotowuje niestandardowy pokaz slajdów •nagrywa zawartość ekranu i umieszcza nagranie w prezentacji	•dodaje do slajdów efekty przejścia •dodaje do slajdów hiperłącza i przyciski akcji	
5.2. Tworzenie i obróbka filmów	27. i 28. Tworzenie i obróbka filmów	•nagrywa film kamerą cyfrową lub z wykorzystaniem smartfona •tworzy projekt filmu w programie Shotcut	•przestrzega zasad poprawnego nagrywania filmów wideo •dodaje nowe klipy do projektu filmu	•wymienia rodzaje formatów plików filmowych •dodaje przejścia między klipami w projekcie filmu •usuwa fragmenty filmu •zapisuje film w różnych formatach wideo	•dodaje napisy do filmu •dodaje filtry do scen w filmie •dodaje ścieżkę dźwiękową do filmu	•przygotowuje projekt filmowy o przemyślanej i zaplanowanej fabule, z wykorzystaniem różnych możliwości programu Shotcut

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z wychowania fizycznego w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu : **Program nauczania wychowania fizycznego dla ośmioletniej szkoły podstawowej z modyfikacjami**

Autor programu :**Krzysztof Warchol.**

1. OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego (odpowiedni strój sportowy) - charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej, -używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych -stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
Systematycznego udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	-w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 90% zajęć - systematycznie bierze udział w dodatkowych zajęciach sportowych, bądź samodzielnie działa na podniesienie własnej sprawności motorycznej - z zaangażowaniem wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji,
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza obowiązkowe testy sprawnościowe oraz próby sprawnościowe przewidziane na dane etap edukacji -uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -dokonuje oceny własnego stanu zdrowia analizuje wskaźnik BMI, styl życia i dietę -korzysta z nowoczesnych technologii do kontroli i opracowywania planu pozalekcyjnej aktywności fizycznej (omawia ją z nauczycielem) -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bez większych błędów -potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności, -wykonuje ćwiczenia ruchowe efektywnie (np. trafia do kosza),

	-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych i zespołowych, -umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń
Wiadomości	-posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego, -wykazuje się dużym zakresem wiedzy o tematyce sportowej -zna zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,

2.OCENA BARDZO DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnego powodu, -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej, -używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami i nauczycielem, -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych -stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego
Systematycznego udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	- -w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 80 %zajęć, -niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, -niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym, potrafi korzystać z aplikacji monitorujących aktywność pozalekcyjną
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe przewidziane na dane etap edukacji - uzyskuje duży postęp w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -dokonuje oceny własnego stanu zdrowia analizuje wskaźnik BMI, styl życia i dietę z niewielką pomocą nauczyciela -korzysta z nowoczesnych technologii do kontroli aktywności pozalekcyjnej -poprawnie prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące -w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -w większości wykonuje ćwiczenia ruchowe efektywnie (np. trafia do kosza), -ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych i zespołowych, -uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych,
Wiadomości	-posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy o tematyce sportowej,

3. OCENA DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie:

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej, -nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych, -stosuje przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
Systematyczne go udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	--w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 70% zajęć, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne, -raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym, zna pojedyncze aplikacje monitorujące aktywność pozaszkolną
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza większość testów i prób sprawnościowych przewidzianych na dany etap edukacji -poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył za wyraźną namową nauczyciela, -zna nowoczesne technologie kontrolujące aktywność pozaszkolną -uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -rozgrzewkę prowadzi z dużą pomocą nauczyciela -dokonuje z pomocą nauczyciela oceny własnego stanu zdrowia analizuje wskaźnik BMI, styl życia i dietę -wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami, -potrafi wykonać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności, -wykonuje ćwiczenia efektownie, ale zawsze mało efektywnie (np. nie trafia do bramki), -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry i konkurencji indywidualnych
Wiadomości	-posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się dobrym zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych,

4. OCENA DOSTATECZNA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnego powodu, -charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej, -często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych, -często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, -stosuje tylko niektóre przepisy i zasady sportów nauczanych w trakcie zajęć,
Systematyczne go udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	--w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 60% zajęć, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo – rekreacyjne, -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -nie podejmuje prób zaliczenia testów -nie uzyskuje postępów w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych, -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki, -nie zna nowoczesnych technologii kontrolujących aktywność pozaszkolną -nie wykazuje chęci oceny własnego rozwoju fizycznego, -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,
Wiadomości	-posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego, -wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy o bieżących wydarzeniach sportowych

5. OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju -charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej, -bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontakcie z rówieśnikami i nauczycielem, -nie bierze udziału w szkolnych i klasowych zawodach sportowych -stosuje niektóre przepisy i zasady sportów, które były nauczane w czasie lekcji,
Systematyczne go udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	- w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 50% zajęć, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne, -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym -bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć a zachowanie ucznia może zagrażać zdrowiu i życiu współwiczących,
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych, -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących, -nie zna nowoczesnych technologii kontrolujących aktywność pozaszkolną -nie wykazuje chęci oceny własnego rozwoju fizycznego, -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,
Wiadomości	-posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się niskim zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **religii** w klasie **siódmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu „Przez prawdę, piękno i dobro zdobywamy świętość”

Autor programu : ks. dr Krzysztof Mielnicki , Elżbieta Kondrak

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Czynię dobro	- wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu (A.1.3) - opisuje przejawy miłości Boga do człowieka (A.5.3), - wyjaśnia, dlaczego Maryja jest nazywana Gwiazdą Nowej Ewangelizacji. - podaje prawdę, że Jezus czeka na grzesznika nie jako sędziego, lecz jako Ten, kto kocha, - podaje przykłady, w jaki sposób ze zła i cierpienia Bóg może wyprowadzić dobro (C.1.6) na przykładzie Piotra, - podaje prawdę, że wiara jest łaską darem od Boga (A.3.1), niezasłużonym przez człowieka, - uzasadnia, że osiągnięcie nieba realizuje się przez czynienie dobra, podejmowanie codziennych obowiązków i modlitwę. - podaje prawdę, że Jezus wysłuchuje naszych prośb ze względu na naszą wiarę, - przedstawia rodzaje i formy modlitwy (D.1.3) na przykładzie setnika, - wyjaśnia znaczenie modlitwy liturgicznej „Panie nie jestem godzien...”.	- charakteryzuje rolę Maryi w dziele zbawczym (A.13.11), - uzasadnia, dlaczego człowiek jest naprawdę szczęśliwy, gdy jest bez grzechu, - charakteryzuje ludzkie szczęście w perspektywie wieczności, - uzasadnia, że wiara jest zadaniem (A.3.2), - wskazuje dziedziny życia rodzinnego, w których możemy wzorować się na Świętej Rodzinie, - wyjaśnia, że osobista relacja z Bogiem ma wpływ na relacje w rodzinie.	- podaje prawdę, że miłość Boga jest skierowana indywidualnie do każdego człowieka, - uzasadnia, że przyjęcie Bożej miłości otwiera drogę do szczęścia. - podaje, jak pokonać lęk przed wyznaniem grzechów spowiednikowi, - interpretuje teksty biblijne o zaparciu się Piotra i zdradzie Judasza, - uzasadnia, że przyznanie się do winy i żal prowadzi do oczyszczenia, a ich brak do nieszczęścia. - uzasadnia, że działania człowieka skierowane ku dobru prowadzą do zbawienia, - uzasadnia, że Bóg pragnie zbawienia każdego człowieka, ale wspólnie z innymi. - wymienia owoce zaufania Jezusowi, - interpretuje tekst o uzdrowieniu sługi setnika, - charakteryzuje postać setnika jako poganina, - uzasadnia, że prośba skierowana do Jezusa musi być połączona z głęboką wiarą i pokorą.	- określa własne rozumienie szczęścia, - określa istotę prawdziwego szczęścia i cierpienia, - interpretuje tekst hymnu Magnificat, - interpretuje biblijną perykopę o robotnikach w winnicy, - uzasadnia, że Święta Rodzina może i powinna być wzorcem godnego i świętego życia naszych rodzin.	interpretuje teksty biblijne mówiące o wzajemnych relacjach osób tworzących Świętą Rodzinę.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. Pismo Świete w życiu chrześcijanina	• podaje prawdę, że Jezus wychodzi do ludzi ze swoim słowem, by dać im szansę zbawienia, • podaje przykłady, w jaki sposób realizować słowo Boże w swoim życiu, • wyjaśnia znaczenie symboli ewangelistów, • uzasadnia, że treść Ewangelii jest aktualna w każdym czasie, • przedstawia podstawowe fakty z życia, działalności i nauczania Jezusa Chrystusa w porządku chronologicznym (A.13.3), • uzasadnia, dlaczego chrześcijanin powinien poznawać objawienie Boże oraz nauczanie Kościoła (A.10.3), • prezentuje pozachrześcijańskie świadectwa dotyczące historyczności Jezusa (A.13.1), • zestawia wydarzenia biblijne z podstawowymi prawdami wiary Kościoła (A.13.17) obecność Jezusa w Kościele, • charakteryzuje sposoby obecności Chrystusa wśród nas, • uzasadnia, że przebywanie w obecności Boga w niebie ma swój początek już na ziemi.	• uzasadnia, dlaczego chrześcijanin powinien poznawać objawienie Boże (A.10.3), • wyjaśnia pojęcia: „Ewangelia”, „ewangelie synoptyczne” (A.10.1), • przedstawia proces formowania się ksiąg biblijnych (A.9.2) – Ewangelia, • charakteryzuje specyfikę i przesłanie poszczególnych Ewangelii (A.13.5), • prezentuje biblijne i patrystyczne świadectwa dotyczące historyczności Jezusa (A.13.1), • omawia teorie negujące historyczność Jezusa i przedstawia kontrargumenty (A.13.2), • w oparciu o dokumenty pozachrześcijańskie uzasadnia, że Jezus istniał naprawdę.	• wyjaśnia, że poznanie i przyjęcie słowa Bożego prowadzi do zmiany życia, • wymienia sposoby objawiania się Boga: w słowie Bożym (A.5.1), • omawia kontekst historyczny przyjścia na świat Jezusa, • w skrótovej formie przedstawia pozachrześcijańskie dokumenty świadczące o Jezusie, • interpretuje teksty biblijne mówiące o wniebowstąpieniu Jezusa i Jego pozostaniu wśród ludzi.	• uzasadnia konieczność troski o rozwijanie słowa Bożego w swoim sercu, • interpretuje teksty biblijne mówiące o historycznym pochodzeniu Jezusa, • uzasadnia wartość życia „w obecności Chrystusa”.	• prezentuje główną myśl teologiczną czterech ewangelistów, • wyjaśnia podobieństwa i różnice w czterech Ewangeliach w świetle ich teologii.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Historia zbawienia: Jezus Chrystus	• wyjaśnia pojęcie: przypowieść (A.10.1), • omawia przypowieść: o siewcy, o domu na skale, o talentach, o zabłąkanej owcy, o ziarnie gorczycy i zaczynie chlebowym (A.13.6), • wymienia miejsca, w których słuchamy słowa Bożego, • podaje prawdę, że Boże słowo jest fundamentem, na którym ma budować własne życie, • podaje prawdę, że wszystkie zdolności są darem Boga i należy je pomnażać, • wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu (A.1.3), • wskazuje znaczenie dóbr materialnych w życiu chrześcijanina (C.7.5), • wymienia wartości, których nie można zdobyć za pieniądze, • podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie (F.2.3), • charakteryzuje postawę gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.7), • definiuje pojęcie „cud”, • wymienia sposoby Bożego objawienia w Jezusie Chrystusie (A.5.1) – wybrane cuda: przemiana wody w wino, rozmnożenie chleba, uzdrowienie epileptyka, uzdrowienie opętanego, • wskazuje przyczyny zła (A.7.2), • podaje prawdę, że przyczyną zagubienia człowieka jest grzech oraz prawdę, że Bóg poszukuje grzesznika, • podaje przykłady, w jaki sposób królestwo Boże jest budowane na ziemi duchowo i materialnie.	• podaje cechy przypowieści jako gatunku literackiego (A.9.5), • dokonuje aktualizacji faktów związanych z wybranymi wydarzeniami Nowego Testamentu (A.13.16), • wyjaśnia, na czym polega Dobra Nowina o królestwie Bożym (A.13.7), • wskazuje na sposoby odkrywania powołania w świetle Bożego wezwania (C.10.5), • omawia znaczenie przykazań kościelnych (E.2.11), • omawia przypowieść o dziesięciu pannach (A.13.6), • omawia biblijne obrazy końca świata oraz sądu ostatecznego i przedstawia ich interpretację w świetle wiary (A.8.6), oczekiwanie na obłubieńca odnosi do powtórnego przyjścia Chrystusa, • wyjaśnia, że Jezus dokonuje cudów tam, gdzie jest wiara, i jednocześnie przez cuda umacnia wiarę, • interpretuje teksty dotyczące modlitwy Jezusa (D.2.2), • uzasadnia, że Bóg poszukuje człowieka, ponieważ go kocha, • omawia znaczenie zbawczej misji Jezusa Chrystusa dla całej ludzkości i poszczególnych ludzi (A.5.4) – królestwo Boże przemienia świat, • w oparciu o teksty biblijne opisuje misyjną działalność Kościoła (F.1.2).	• uzasadnia, że aby słowo Boże mogło wydać plon, konieczne jest zaangażowanie człowieka, • wyjaśnia, na czym polega bezinteresowny dar serca i uzasadnia jego wartość, • określa, na czym polega roztropność i nieroztropność, • wymienia sposoby powrotu do życia w łasce Bożej i warunki trwania w niej, • uzasadnia, dlaczego powinniśmy być zawsze przygotowani na powtórne przyjście Chrystusa, • wymienia sfery życia ludzi, w których Jezus dokonywał cudów, • omawia prawdę, że Jezus jest Dobrym Pasterzem, • wskazuje, że Boża miłość jest skierowana do każdej osoby indywidualnie, • charakteryzuje sposoby Bożego poszukiwania.	• wyjaśnia, dlaczego słuchanie słowa Bożego i wypełnianie go prowadzi do królestwa Bożego, • uzasadnia, dlaczego warto rozwijać swoje umiejętności, • uzasadnia, że zbawienie osiągamy, wykorzystując dary, które nam powierzono, • omawia przesłanie perykopy o ubogiej wdowie. interpretuje perykopy biblijne opisujące wybrane cuda, • wyjaśnia symboliczne znaczenie ziarna gorczycy i kwasu chlebowego we wzroście duchowym, • uzasadnia, że królestwo niebieskie wzrasta dzięki Bożej mocy, a jego rozwój dokonuje się w historii ludzkości.	• charakteryzuje postawę człowieka budującego swoje życie na słowie Bożym, • przygotowuje plan akcji charytatywnej uzasadnia, że cuda Jezusa są potwierdzeniem Jego Synostwa Bożego i ogłaszaniem królestwa Bożego • uzasadnia, że słowo Boże ma moc przemiany ludzkich serc.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Spotkanie z Jezusem w sakramentach : małżeństwo i kapłaństwo	- wskazuje wybrane teksty biblijne i liturgiczne odnoszące się do sakramentu święceń, - wyjaśnia pojęcia: rady ewangeliczne (A.10.1), - podaje, że przygotowanie do przyjęcia sakramentów obejmuje formację zarówno w zakresie wiedzy, jak i postaw, - opisuje, czym jest sakrament małżeństwa (B.9.1), - przedstawia motywy przyjęcia sakramentu małżeństwa (B.8.4), - przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentu małżeństwa (B.3.3), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu rodziny (E.1.2), - wskazuje na trudności w wierze i przedstawia sposoby ich przezwyciężania (A.3.4), - wymienia przejawy miłości rodziców do dziecka, - wylicza trudności oraz korzyści płynące z posiadania licznego potomstwa (rodzeństwa), - wymienia zasady pomagające w rozwiązywaniu konfliktów z dorosłymi, - wyjaśnia, na czym polega kultura bycia w rodzinie (E.1.5),	- opisuje, czym jest sakrament święceń (B.9.1), - przedstawia motywy przyjęcia sakramentu święceń (B.9.2), - przedstawia sakrament święceń jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby (B.9.3), - przedstawia konsekwencje egzystencjalne bierzmowania (B.5.3), - omawia znaczenie sakramentu bierzmowania dla życia chrześcijanina (B.5.4), - przedstawia sakrament małżeństwa jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby (B.8.5), - omawia liturgię sakramentu małżeństwa (B.3.4), - przycza wybrane teksty biblijne i liturgiczne na temat sakramentu małżeństwa (B.3.2), - podaje przykłady autorytetu osób dorosłych, - wyjaśnia, na czym polega cześć i właściwa postawa wobec rodziców, opiekunów i przełożonych (C.5.1), - omawia, jak pracować nad własnym rozwojem emocjonalnym i społecznym (E.1.4),	- wymienia konsekwencje wynikające z przyjęcia sakramentu święceń i ślubów zakonnych, - wyjaśnia znaczenie sakramentu święceń w życiu chrześcijańskim, - omawia sposoby przygotowania do poszczególnych sakramentów, - określa odpowiedzialność szafarzy przed Bogiem za właściwe przygotowanie kandydatów do sakramentów, - interpretuje wybrane teksty biblijne i liturgiczne na temat sakramentu małżeństwa (B.3.2), - wymienia symbole związane z sakramentem małżeństwa, - wyjaśnia znaczenie sakramentu małżeństwa w życiu chrześcijańskim, - charakteryzuje małżeństwo i rodzinę jako wspólnotę, - potrafi wyjaśnić wartość różnorodności relacji w rodzinie wielodzietnej, - charakteryzuje szczególne relacje pomocy i troski w rodzinie wielodzietnej, - uzasadnia, dlaczego warto korzystać z doświadczenia dorosłych, - omawia, czego dotyczą wybory życiowe młodego człowieka,	- charakteryzuje, na czym polega życie zakonne według rad ewangelicznych, - omawia charyzmat wybranego zgromadzenia zakonnego, - wyjaśnia, na czym polega godne udzielanie i przyjmowanie sakramentów, - wymienia i charakteryzuje różnice w pojmowaniu Boga od dzieciństwa do lat młodzieńczych, - charakteryzuje zmiany w modlitwie od dzieciństwa do chwili obecnej, ,	- wskazuje różnice między wychowaniem religijnym a świeckim, - uzasadnia wartość i potrzebę chrześcijańskiego wychowania, - wyjaśnia znaczenie samodzielności w życiu osoby dojrzewającej.

IV. Spotkanie z...: małżeństwo i kapłaństwo	• określa, czym jest rodzicielstwo (macierzyństwo i ojcostwo), • wymienia sposoby przeżywania miłości (C.10.3) rodzicielskiej, • wyjaśnia, na czym polegają naturalne metody planowania rodziny (C.5.12), • ocenia osiągnięcia biotechnologii w perspektywie nauki Kościoła (C.5.5), • definiuje, co to jest antykoncepcja i wymienia jej rodzaje.	• uzasadnia, na czym polega odpowiedzialność za przekazywanie życia (C.5.11), • uzasadnia zło antykoncepcji (C.5.13) i wylicza jej skutki uboczne, • uzasadnia zło zapłodnienia <i>in vitro</i> (C.6.2), • wyjaśnia, na czym polegają zagrożenia dla życia (C.6.1), • uzasadnia potrzebę ochrony życia od poczęcia do naturalnej śmierci (C.5.4).	• wyjaśnia, czym jest NaProTechnologia, • podaje, że naturalne planowanie rodziny stanowi styl życia, • wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie <i>in vitro</i>, • wymienia postawy wynikające z prawdziwej miłości kobiety i mężczyzny.	• definiuje pojęcie konfliktu międzypokoleniowego i wylicza jego przyczyny , • argumentuje sens życia zgodnie z naturą, • uzasadnia, że wykluczenie płodności niszczy miłość.	
---	--	---	---	---	--

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Moje zasady	• podaje przykłady praw, które obowiązują każdego i w każdym czasie, oraz takich, które ludzie mogą ustanawiać i modyfikować, • wskazuje przyczyny nieszczęść i zła (C.1.5), • przedstawia skutki zła (A.7.4), • określa istotę prawdziwej wolności, • podaje zasady i uzasadnia motywację przy dokonywaniu wyborów (C.2.3), • podaje przykłady nadużywania wolności, • wymienia sposoby przeciwdziałania złu i cierpieniu (C.1.8), • wyjaśnia różnice między dobrem a złem w konkretnych sytuacjach moralnych (C.1.3), • wymienia, co pomaga dokonywać wyborów między dobrem a złem, • przedstawia konsekwencje dobra i zła (C.1.4), • definiuje pojęcie uczciwości, • podaje, że uczciwość jest warunkiem spokojnego sumienia, • wymienia, co można stracić przez nieuczciwość. • uzasadnia ochronę własności (C.7.1), • definiuje pojęcia: obmowa, oszczerstwo, krzywoprzysięstwo, wiarołomstwo, • wskazuje przyczyny zła (A.7.2), • dostrzega i opisuje związek między kłamstwem i oszustwem, a poniżaniem człowieka jako podmiotu i przedmiotu kłamstwa (C.7.3), • wymienia najważniejsze uczucia i określa, czym są, • wskazuje sposoby radzenia sobie z problemem zmienności uczuć, by nie utrudniały one relacji z innymi ludźmi,	• opisuje podstawowe pojęcia etyczne: prawo naturalne, wartości, sumienie, powinność moralna (C.2.1), • rozpoznaje i wskazuje mechanizmy manipulacji w relacjach osobowych i w mediach (C.7.4), • wyjaśnia pojęcie miłosierdzia Bożego, powołując się na przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (A.13.13), • omawia sposoby kształtowania sumienia (C.2.5), • uzasadnia, że życie chrześcijanina jest odpowiedzią na wezwanie Boże (C.2.4), • przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu rodziny, grupy szkolnej i koleżeńskiej (E.1.2) oparte na prawdzie, • uzasadnia wartość prawdomówności (C.7.2) i dotrzymywania danego słowa, • charakteryzuje przemiany w okresie dojrzewania (C.5.8) w sferze emocji, • omawia, jak pracować nad własnym rozwojem emocjonalnym (E.1.4),	• uzasadnia potrzebę respektowania obiektywnych norm moralnych, • charakteryzuje skutki odrzucenia obiektywnych norm moralnych, • wyjaśnia, czym samowola różni się od wolności, • podaje przykłady funkcjonowania sumienia (prawidłowe i nieprawidłowe działanie), • wykazuje różnicę w postępowaniu z przymusu i własnej woli, • uzasadnia, że wybór dobra prowadzi do szczęścia dla pojedynczego człowieka i wszystkich ludzi, • wyjaśnia, dlaczego człowiek uczciwy cieszy się dobrą opinią i budzi zaufanie u innych, • uzasadnia, dlaczego warto być uczciwym, • podaje przykłady sytuacji, w których trzeba bronić prawdy i o nią walczyć, oraz ludzi, którzy zapłacili za taką postawę cenę wolności, a nawet życia, • definiuje, czym są uzależnienia, i wyjaśnia, na czym polegają,	• uzasadnia, że do właściwego korzystania z wolności potrzebna jest odpowiedzialność, • uzasadnia konieczność formacji sumienia i wskazuje, na czym powinna się opierać, • analizuje wpływ nieuczciwości na życie religijne człowieka, • analizuje wpływ krzywoprzysięstwa i wiarołomstwa na życie religijne człowieka,	• określa, na czym polega relatywizm moralny, uzasadnia • wyjaśnia, w jaki sposób przeżywane emocje mogą wpływać na nasze relacje i podejmowane przez nas decyzje, • potrzebę uświadamiania sobie i rozpoznawania przeżywanych aktualnie uczuć.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Moje zasady	- wskazuje na najważniejsze zagrożenia wynikające z uzależnień dzisiejszej młodzieży: alkoholizm, narkomania, hazard, fonoholizm, siecioholizm, pornografia, gry komputerowe (C.8.2), nikotynizm, zakupoholizm, - wymienia dobre nawyki w zakresie ochrony życia i zdrowia (C.5.7), - wskazuje sposoby pomocy rodzinom w trudnej sytuacji życiowej (C.5.6), - wskazuje, jak chronić swoją godność i prywatność w sieci, - wyjaśnia szkodliwość hejtu.	- wyjaśnia, czym są zachowania ryzykowne (C.8.1), - argumentuje wartość bezpośrednich relacji osobowych.	- charakteryzuje skutki uzależnienia, - określa szkodliwość narkotyków, - wymienia pozytywne i negatywne strony kontaktowania się przez Internet, - podaje zasady właściwego korzystania z Internetu, - charakteryzuje różnice między światem wirtualnym a realnym.		

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Dzieje Kościoła	- wyjaśnia, dlaczego Bitwa Warszawska stoczona w dniach 13–25 sierpnia 1920 r. jest nazywana cudem nad Wisłą, - ukazuje rolę Maryi w historii Polski dla zachowania wolności i tożsamości chrześcijańskiej Polski: cud nad Wisłą, akt oddania Polski Maryi i Jej Sercu w roku 1946 i jego owoce (E.5.7), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu narodu (E.1.2), - wyjaśnia, na czym polega miłość do Ojczyzny (E.1.6), - podaje nazwę swojej diecezji oraz imię i nazwisko jej biskupa, - wymienia najważniejsze sanktuaria swojej diecezji, - podaje możliwości włączenia się w życie Kościoła, a zwłaszcza wspólnoty diecezjalnej (E.2.12),	- wskazuje na wydarzenia i zjawiska religijne, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków (E.5.9), - opowiada o roli Kościoła w czasach totalitaryzmu hitlerowskiego i bolszewickiego (E.3.10), - charakteryzuje postawę bł. kard. Wyszyńskiego wobec Ojczyzny, - uzasadnia wartość świadectwa wiary w różnych sytuacjach życiowych (E.1.7), - wskazuje, gdzie jest katedra i seminarium duchowne,	- ukazuje rolę Maryi w historii Polski dla zachowania wolności i tożsamości, - określa, czym jest i jak się wyraża patriotyzm, - uzasadnia religijną wartość miłości Ojczyzny, - wymienia i omawia przykłady obecności Kościoła w dziejach narodu polskiego, - podaje najważniejsze fakty związane z obchodami Tysiąclecia Chrztu Polski, - podaje definicję sanktuarium, diecezji, seminarium, - wymienia dobra materialne i duchowe, z których korzysta w parafii (ofiarowane przez wiernych w historii), - opowiada historię swojego kościoła parafialnego,	- wyjaśnia, dlaczego bohaterowie mogą uratować naród i jego wiarę, - charakteryzuje wartości, dla których Polacy oddawali życie, - wyjaśnia rolę sanktuariów w życiu społecznym i narodowym, - charakteryzuje charyzmat wybranej grupy parafialnej,	- charakteryzuje działalność społeczno-kulturalną Kościoła w czasach niewoli narodowej, - omawia najważniejsze wydarzenia z historii swojej diecezji,

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Dzieje Kościoła	- definiuje pojęcie parafii podaje, kto do niej przynależy, - wymienia i opisuje formy zaangażowania świeckich w życie parafii (grupy dziecięce i młodzieżowe) - podaje możliwości włączenia się w życie wspólnoty parafialnej (E.2.12), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu różnych wspólnot Kościoła (E.1.2), - opisuje możliwości i podaje przykłady apostołstwa w rodzinie (F.2.1), - podaje prawdę, że niedziela jest pamiątką zmartwychwstania Chrystusa, - omawia, na czym polega chrześcijańskie świętowanie niedzieli i spędzanie wolnego czasu (C.4.5), - podaje przykładowe postawy moralne związane z przeżywaniem niedzieli (C.4.6), - wyjaśnia ewangelizacyjne znaczenie praktykowania tradycji chrześcijańskich (zwyczajów, obrzędów).	- podaje możliwości włączenia się w życie Kościoła, a zwłaszcza wspólnoty parafialnej (E.2.12), - wyjaśnia, że parafia jest jednocześnie jednostką administracyjną Kościoła i wspólnotą wiernych, - definiuje pojęcie Kościoła domowego, - opisuje zadania poszczególnych członków rodziny w realizowaniu idei Kościoła domowego, - wskazuje na zjawiska religijne, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków (E.5.9), - uzasadnia, że przywiązanie do chrześcijańskich tradycji pozwoliło Polakom przetrwać najtrudniejsze doświadczenia dziejowe.	- charakteryzuje rodzinę chrześcijańską jako Kościół domowy, - wyjaśnia, dlaczego niedziela jest nazywana pierwszym dniem tygodnia, - uzasadnia, dlaczego niedziela jest dniem wolnym od pracy, a poświęconym na spotkanie z Bogiem, - wymienia chrześcijańskie tradycje dotyczące życia rodzinnego i społeczno- narodowego.	przygotowuje plan na wspólną niedzielę z rodziną.	podaje przykłady pielęgnowania chrześcijańskich tradycji przez Polaków w różnych okolicznościach dziejowych.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VII. Przewodnicy w drodze do szczęścia	• prezentuje wybrane sylwetki świętych polskich (E.5.8) – św. brat Albert, • wskazuje sposoby pomocy osobom chorym i cierpiącym (C.5.6), • podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie: chorych, samotnych, biednych, wykluczonych społecznie (F.2.3), • podaje przykłady, w jaki sposób może kształtować odwagę, • wymienia najważniejsze fakty z życia św. Jana Pawła II, • wskazuje na wydarzenia, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków (E.5.9) – wybrane zasługi Jana Pawła II dla Ojczyzny i narodu polskiego, • podaje miejsca i formy kultu związanego z osobą błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki, • podaje przykłady świadków wiary w konkretnych sytuacjach życiowych (E.1.8), • opowiada, w jaki sposób Polacy czcili Maryję w różnych okresach historycznych.	• prezentuje wybrane sylwetki świętych polskich (E.5.8) – ks. Józef Stanek, Natalia Tułasiewicz, Marianna Biernacka, • wskazuje najważniejsze fakty z życia wybranych świętych z czasów II wojny światowej (E.4.1), • podaje przykłady współczesnych chrześcijan, przeżywających cierpienie w duchu wiary (A.13.15), • podaje przykłady, w jaki sposób można połączyć świętowanie uroczystości Matki Bożej, Królowej Polski z Narodowym Świętem Trzeciego Maja.	• charakteryzuje postawę br. Alberta wobec ubogich, • interpretuje słowa św. br. Alberta „powinno się być jak bochen chleba...”, • podaje przykłady pomocy bezdomnym współcześnie, • opowiada o męczeństwie św. Maksymiliana Kolbe, • podaje przykłady inicjatyw podejmowanych przez Polaków związanych z osobą św. Jana Pawła II, • wymienia najważniejsze fakty z życia ks. Jerzego Popiełuszki, • charakteryzuje wpływ jego nauczania dla kształtowania narodowych postaw Polaków, • uzasadnia potrzebę duchowej więzi ze świętym męczennikiem, • podaje, genezę ustanowienia uroczystości Matki Bożej Królowej Polski, • uzasadnia, że jest ono wyrazem wdzięczności za Bożą opiekę, jakiej doświadczają Polacy za pośrednictwem Maryi, • wyjaśnia przesłanie hymnu Bogarodzica oraz treść wybranej pieśni maryjnej.	• podaje, czym zajmują się bracia albertyni i siostry albertynki, • opowiada o heroizmie życia wybranych świętych II wojny światowej, • uzasadnia, że kult Jana Pawła II ma wpływ na postawy Polaków wobec wiary i Ojczyzny, • interpretuje tekst z Księgi Apokalipsy Ap 11,19a.	• uzasadnia, że przyjęcie śmierci przez św. Maksymiliana za współwzięcia jest wynikiem świętości życia, • charakteryzuje wpływ nauczania ks. Jerzego Popiełuszki dla kształtowania narodowych postaw Polaków.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	• wyjaśnia pojęcie: błogosławieństwa (A.10.1), • przedstawia nauczanie Jezusa zawarte w Kazaniu na Gorze (A.13.8), • podaje przykłady świadków wiary w konkretnych sytuacjach życiowych (E.1.8), • wymienia okresy roku liturgicznego i święta upamiętniające wydarzenia z życia Jezusa, • wymienia uroczystości i święta Pańskie, uroczystości wybranych świętych (B.2.2), • wskazuje przyczyny lęku przed Jezusem Heroda i współczesnych ludzi. • ukazuje związek pokłonu mędrców z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5), • podaje, że Wielki Post to czas rozważania Męki Pana Jezusa, • opisuje przejaw miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (A.5.3), • charakteryzuje czyn św. Weroniki, • podaje, że postać Weroniki występuje w VI stacji nabożeństwa drogi krzyżowej,	• wymienia osiem błogosławieństw (C.9.1), • uzasadnia koncepcję szczęścia zawartą w ośmiu błogosławieństwach (C.9.5), • ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym (A.10.5), • charakteryzuje poszczególne okresy roku liturgicznego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1), • omawia znaczenie zbawczej misji Jezusa Chrystusa dla całej ludzkości i poszczególnych ludzi (A.5.4), • na podstawie dotychczasowej wiedzy przytacza wątki, tematy i postaci biblijne z Nowego Testamentu obecne w literaturze pięknej (A.13.19) – „Bóg się rodzi”, • wskazuje na skutki wynikające z Odkupienia dla życia chrześcijanina (A.13.10), • analizuje i interpretuje tekst o pojmowaniu Jezusa w ogrodzie Oliwnym,	• podaje prawdę, że świętość w niebie jest nagrodą za życie ziemskie, • wyjaśnia, że świętość można osiągnąć żyjąc duchem ośmiu błogosławieństw, • wyjaśnia, co to jest kalendarz liturgiczny, • podaje okoliczności narodzenia Pana Jezusa, • mówi z pamięci tekst kolędy i omawia jej przesłanie, • charakteryzuje podobieństwa w postawach w poszukiwaniu Mesjasza pomiędzy współczesnymi ludźmi, Herodem a mędrkami, • wskazuje współczesne sposoby naśladowania św. Weroniki, • podaje cechy wiernego przyjaciela Chrystusa, • określa, na czym polegała zdrada Judasza i charakteryzuje jego postać, • omawia, dlaczego podczas liturgii Wielkiego Czwartku Najświętszy Sakrament jest przenoszony do ciemnicy,	• uzasadnia chrześcijański sens i wartość świętowania na przestrzeni roku liturgicznego, • określa postawy ludzi wobec Jezusa, analizując tekst biblijny Mt 2,1-12, • interpretuje tekst biblijny o cierpieniu Jezusa,	• dokonuje porównania treści kolęd z przesłaniem tekstów biblijnych o narodzeniu Jezusa, • na podstawie tekstu „Gorzkich żali” i rozważań nabożeństwa drogi krzyżowej opisuje cierpienia Jezusa dla naszego zbawienia,

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	- wskazuje tekst biblijny o zmartwychwstaniu, - wymienia osoby, które spotkały Chrystusa zmartwychwstałego, - podaje możliwości włączenia się w życie wspólnoty parafialnej (E.2.12) - podaje przykłady, jak może ewangelizować, - podaje przykłady ludzi zaangażowanych w apostołstwo (także współczesnych) (F.2.4), - wymienia różne sposoby oddawania czci Maryi, - przedstawia rodzaje i formy modlitwy (D.1.3) – różne formy nabożeństw majowych, - podaje tytuły tradycyjnych pieśni eucharystycznych, - uzasadnia, że udział w procesji Bożego Ciała świadczy o przynależności do wspólnoty Kościoła i wspólnoty parafialnej.	- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6) – wyjaśnia: symbolikę grobu Pańskiego, przesłanie procesji Bożego Ciała na ulicach miast i wsi, symbolikę ciemnicy, - przycząca biblijne relacje o pustym grobie i chrystofaniach (A.6.1), - wymienia argumenty za prawdziwością zmartwychwstania Jezusa (A.6.2), - wyjaśnia, że w parafii każdy powinien odnaleźć własne miejsce i zadanie do spełnienia, - wyjaśnia dogmat maryjny: Boże Macierzyństwo (A.13.12), - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu Kościoła (E.1.2).	- wskazuje przyczyny odchodzenia współczesnego człowieka od Chrystusa, - określa, na czym polega dzieło nowej ewangelizacji, - uzasadnia, że dzieło nowej ewangelizacji dokonuje się wtedy, gdy człowiek poddaje się działaniu Ducha Świętego, - wyjaśnia wybrane wezwania „Litani łoretańskiej do NMP”, - wyjaśnia, że litania jest modlitwą, w której prosimy o wstawiennictwo Maryi u Jej Syna, Jezusa, - podaje nazwy miejsc związanych z cudami eucharystycznymi.	- interpretuje tekst sekwencji wielkanocnej, - uzasadnia, że przyjmując sakramenty we wspólnocie parafialnej, stajemy się odpowiedzialni za dzieło ewangelizacyjne Kościoła, - wyjaśnia znaczenie obrzędów, symboli i znaków używanych podczas procesji Bożego Ciała.	- opisuje zmartwychwstanie Chrystusa jako wypełnienie Bożej tajemnicy zbawienia, która uobecnia się w tajemnicy przemiany chleba w Ciało i wina w Krew, - wymienia zwyczaje związane z uroczystością Bożego Ciała spotykane w jego regionie.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z Cambridge w klasie siódmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania Cambridge dla klas IV-VII

Autor programu: Aleksandra Smilgin

Umiejętności	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli potrafi:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Rozumienie ze słuchu	a) Zawsze bezbłędnie w całości zrozumieć sens sytuacji komunikacyjnych i intencje rozmówcy; b) Zawsze bezbłędnie zrozumieć instrukcje nauczyciela; c) Zawsze bezbłędnie zrozumieć sens oraz umie wyszukiwać	a) Przeważnie bezbłędnie w całości zrozumieć sens sytuacji komunikacyjnych; b) Przeważnie bezbłędnie w całości zrozumieć instrukcje nauczyciela; c) Przeważnie bezbłędnie w całości zrozumieć sens oraz umie wyszukiwać szczegóły w	a) W znacznym stopniu rozumieć ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych; b) Zrozumieć instrukcje nauczyciela oraz prawidłowo na nie reaguje; c) W znacznym stopniu rozumie sens wypowiedzi i dialogów, potrafi wyszukiwać informacje szczegółowe w nieskomplikowanych	a) Zrozumieć ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych; b) Zrozumieć instrukcje nauczyciela; c) Zrozumieć ogólny sens wypowiedzi i dialogów oraz wyszukiwać informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach i dialogach.	a) Zrozumieć ogólny sens niektórych sytuacji komunikacyjnych; b) Zrozumieć ogólny sens instrukcji nauczyciela; c) Zrozumieć ogólny sens niektórych wypowiedzi i dialogów.

	informacje szczegółowe w wypowiedziach i dialogach.	wypowiedziach i dialogach.	wypowiedziach i dialogach.		
Mówienie	a) Zadawać pytania o różnym stopniu trudności i udzielać odpowiedzi; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego; c) Płynnie formułować dłuższą wypowiedź używając bogatego słownictwa i struktur; d) Inicjować i podtrzymywać rozmowę	Przeważnie bezbłędnie: a) Zadawać pytania i udzielać odpowiedzi; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego; c) Płynnie formułować dłuższą wypowiedź używając bogatego słownictwa i struktur; d) Inicjować i podtrzymywać rozmowę	a) Zadawać proste pytania i udzielać odpowiedzi, nieliczne błędy nie zakłócają komunikacji; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego, nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji; c) Dość płynnie sformułować wypowiedź, używając adekwatnego słownictwa oraz poprawnych	a) Zadawać proste pytania i udzielać odpowiedzi; b) Zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego; c) Formułować wypowiedź o dostatecznej długości, stosować słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi; d) Inicjować i podtrzymywać prostą rozmowę dotyczącą typowej	a) Potrafi zadać bardzo proste pytania i udzielać odpowiedzi; b) Potrafi przekazać i uzyskać niewielką część istotnych informacji; c) Potrafi formułować krótką wypowiedź, liczne błędy leksykalno-gramatyczne mogą zakłócać komunikację.

	dotyczącą typowej sytuacji dnia codziennego; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	dotyczącą typowej sytuacji dnia codziennego; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	struktur gramatycznych a nieliczne błędy nie powodują obniżenia jakości wypowiedzi; d) Inicjować, podtrzymywać i zakończyć prostą rozmowę prostą rozmowę dotyczącą typowej sytuacji dnia codziennego, popętniane nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego, bez rażących błędów pod względem fonetycznym.	sytuacji dnia codziennego; e) Opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	
--	---	--	---	--	--

Czytanie	a) Zrozumieć powszechnie spotykane dokumenty omawiane na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Wyszukiwać konkretne informacje w dłuższych tekstach; c) Zawsze bezbłędnie zrozumieć sens adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć powszechnie spotykane dokumenty omawiane na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Potrafić wyszukiwać konkretne informacje w tekstach; c) Przeważnie bezbłędnie rozumieć sens adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć znaczną część powszechnie spotykanych dokumentów omawianych na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Potrafić wyszukiwać konkretne informacje w tekstach; c) W znacznym stopniu rozumie sens prostych, adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć dużą część powszechnie spotykanych dokumentów omawianych na zajęciach, tj.: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; b) Potrafić wyszukiwać większość konkretnych informacji w prostych tekstach; c) Zrozumieć ogólny sens prostych, adaptowanych tekstów.	a) Zrozumieć ogólny sens prostych, adaptowanych tekstów, w ograniczonym stopniu potrafi wyszukiwać większość konkretnych informacji w prostych tekstach.
Pisanie	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie zapisać	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz poprawnie zapisać	a) Dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz częściowo

	zapisuje wszystkie znane słowa; b) Potrafi zawsze bezbłędnie napisać dłuższą, logiczną i spójną pracę pisemną na dany temat oraz przekazać i uzyskać wszystkie wymagane informacje; c) Stosować odpowiednią formę i styl oraz bogate słownictwo i struktury.	zapisać znane słowa; b) Potrafić przeważnie bezbłędnie napisać dłuższą, logiczną i spójną pracę pisemną na dany temat oraz przekazać różne informacje; c) Stosować odpowiednią formę i styl oraz bogate słownictwo i struktury gramatyczne przekazać i uzyskać wszystkie wymagane informacje.	większość znanych słów; b) Potrafić utworzyć spójną i logiczną wypowiedź pisemną o odpowiedniej długości oraz przekazać i uzyskać wszystkie istotne informacje; c) Stosować odpowiednią formę i styl oraz adekwatne do tematu słownictwo i struktury gramatyczne.	znaczną część poznanych słów; b) Potrafić utworzyć dość spójną wypowiedź pisemną o dostatecznej długości oraz przekazać i uzyskać większość istotnych informacji; c) Stosować słownictwo i struktury gramatyczne odpowiednie do formy wypowiedzi.	poprawnie zapisać większość znanych słów; b) Potrafić napisać częściowo poprawnie krótką wypowiedź na dany temat, stosując niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur.
Umiejętności leksykalno-gramatyczne	a) Zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia;	a) Zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia;	a) Zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń;	a) Zna część wprowadzonych słów i wyrażeń;	a) Zna ograniczoną liczbę

	b) Zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; c) Nie popełniać błędów leksykalno-gramatycznych	b) Zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; c) Popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.	b) Zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne; c) Popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne.	b) Zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych; c) Popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach.	podstawowych słów i wyrażeń; b) Zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela; c) Popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą